

Til faste medlemmer av kontrollutvalet i Alver kommune, ordfører og revisor (KPMG)

Kopi: Varamedlem, kommunedirektør, postmottak

Innkalling til møte i kontrollutvalet i Alver kommune**Møtedato:** 17.09.2023, kl. 09:00 – ca. 11:00**Møtestad:** Formannskapssalen, Kommunehuset Frekhaug**Møtet vert sendt på kommune-TV (strøyma)****Sakliste:**

Saksnr.	Tittel	Vedlegg	Tentativ tidsplan
41/23	Godkjenning av innkalling og sakliste til møtet		09:00
42/23	Godkjenning av protokoll frå møtet 19.09.2023	1	
43/23	Rapport: Forvaltningsrevisjon barnevern	2	09:05
44/23	Meldingar a. Stadfesting av revisor si uavhengigheit b. Kopi av førespurnad om avklaring om ressursar knytt til gjennomføring av strøyming av kontrollutvalsmøta i Alver kommune	3 4	11:00
45/23	Eventuelt		

Ved forfall eller spørsmål til deltaking i møtet ta kontakt med kontrollutvalssekretariatet på e-post: trude.bruket@regionnordhordland.no eller tlf.: 97 01 98 93.

Meir informasjon om politisk møteplan og protokollar finn du på kommunen sin heimeside og i innsynsløysinga: https://innsyn.sing.no/alver/innsyn_mote/wfinnsyn.ashx?response=moteplan&

Med venleg helsing

Jimmy Pasali
*Leiar i kontrollutvalet*Trude Bruket
Kontrollutvalssekretær

ALVER KONTROLLUTVAL

SAKSFRAMLEGG TIL MØTET 17.10.2023

SAKER

41/23 Godkjenning av innkalling og sakliste til møtet	2
42/23 Godkjenning av protokoll frå førre møte	2
43/23: Rapport: Forvaltningsrevisjon barnevern.....	2
44/23 Meldingar	7
45/23 Eventuelt	7

41/23 GODKJENNING AV INNKALLING OG SAKLISTE TIL MØTET

SAKSOPPLYSNINGAR

SEKRETARIATET SITT FRAMLEGG TIL VEDTAK

Innkalling og sakliste til møte i kontrollutvalet 17.10.2023 er godkjent.

42/23 GODKJENNING AV PROTOKOLL FRÅ FØRRE MØTE

Saksvedlegg: Protokoll frå kontrollutvalsmøtet 19.09.2023

SAKSOPPLYSNINGAR

SEKRETARIATET SITT FRAMLEGG TIL VEDTAK

Møteprotokoll frå møtet 19.09.2023 er godkjent slik den ligg føre.

43/23: RAPPORT: FORVALTNINGSREVISJON BARNEVERN

Saksvedlegg: 2023-10-10 Rapport frå forvaltningsrevisjon av Barnevernet i Alver kommune

SAKSOPPLYSNINGAR:

Kontrollutvalet har motteke forvaltningsrevisjonsrapporten «Barnevern,» datert 10. oktober 2023, frå revisor KPMG.

Forvaltningsrevisjon av barnevernet er tinga av kontrollutvalet i Alver kommune i sak 64/22, etter kommunestyret si bestilling til kontrollutvalet i sak 107/22. Prosjektplanen vart godkjent i sak 73/22, den 21.11.2022.

Revisjonsrapporten som er levert samsvarer med prosjektplanen, og svarer på dei problemstillingane som vart sett i den.

Kontrollutvalet skal handsama rapporten i møtet, og sende denne vidare med innstilling til kommunestyret.

Kontrollutvalet kan drøfta tilrådingane frå revisor, og korleis kontrollutvalet ynskjer å be kommunestyret følge opp rapporten, i møtet.

Forvaltningsrevisor Sindre Rødne Dueland stiller i møtet for å presentere rapporten. Prosjektleder Tommy André Knutsen (forvaltningsrevisor) deltek via digital lenke (Teams).

Kommunedirektøren er invitert til å gi eventuelle kommentarer til rapporten og svare på spørsmål fra kontrollutvalet.

Bakgrunn

Revisor utfører forvaltningsrevisjon på vegne av kontrollutvalet og kommunestyret.

Forvaltningsrevisjon er systematiske vurderinger av om kommunen etterlever regelverk, når fastsette mål og om ressursene vert forvalta på ein effektiv måte.

Eit viktig arbeidsområde for kontrollutvalet er å følge opp arbeidet med forvaltningsrevisjon (§ 23-3 i kommunelova, og forskrift om kontrollutval og revisjon §§ 4 og 5). Kontrollutvalet bestiller forvaltningsrevisjonar og skal rapportera til kommunestyret om resultata av desse. Deretter skal kontrollutvalet sjå til at kommunestyret sine vedtak etter forvaltningsrevisjonar vert følgd opp, og rapportera tilbake til kommunestyret om dette.

Forvaltningsrevisjonen av barnevernstenesta i Alver har særskilt fokus på dei områda kommunestyret viste til i vedtaket i sak 107/22:

- hjelpetiltak/tidleg innsats
- akuttvedtak
- tilbakeføringsplanar
- rutinar og handtering av bekymringsmeldingar.

Revisor har undersøkt om kommunen jobbar systematisk og hensiktsmessig, samt oppfyller lovpålagte krav.

Dei fem hovudproblemstillingane i rapporten samsvarer med problemstillingane som var sett opp i prosjektplanen:

1. Korleis arbeider barnevernstenesta med tidleg innsats og hjelpetiltak?
2. Når nyttast akuttvedtak (kor ofte og i kva samanheng)?
3. Kva rutinar finst for samvær og tilbakeføring?
4. Kva rutinar har kommunen for å handtere bekymringsmeldingar og handterast bekymringsmeldingar i tråd med sentrale lovkrav?
5. Styrast barnevernstenesta i Alver kommune på ein heilskapleg og hensiktsmessig måte?

Under kvar hovudproblemstilling er det sett opp fleire underspørsmål.

Rapporten er strukturert med eit oversiktleg samandrag med revisor sine vurderingar og tilrådingar fremst, oversikt over problemstillingar, revisjonskriterium og metode, og deretter ein grundig gjennomgang av tema for tema og oppsummering av tilrådingane til slutt. For kvar problemstilling gjer revisor greie for revisjonskriterium og funn før dei gjer greie for sine vurderingar. Kommunedirektøren har levert høyringsuttale som ligg som vedlegg i rapporten (jamfør kommunelova § 23-5).

Forvaltningsrevisor har med bakgrunn i sine undersøkingar sett opp framlegg til fire tilrådingar til barnevernstenesta i Alver kommune:

1. Ha fortsatt kontinuerlig fokus på kva som er årsakene til sjukefråværet og korleis det kan reduserast.
2. Barnevernet bør arbeide vidare og systematisk med i kva grad informasjonen foreldre får er tilstrekkeleg, lett å forstå og om den kjem til rett tid.
3. Innhente tilbakemeldingar fra brukarar på ein meir systematisk måte, t.d. gjennom ein brukarundersøking. Barnevernstenesta bør spesielt vurdere korleis dei kan auke innsatsen for å innhente tilbakemeldingar frå foreldre.
4. Arbeide endå meir strategisk med kompetanseutvikling og rekruttering, mellom anna kartlegge avvik mellom dagens kompetanse og kompetansebehov framover, noko som bør reflekterast i planar for kompetanseutvikling, rekruttering og den tilsette sine utviklingsmål.

I tillegg har revisor sett opp tre tilrådingar som går på kommunen si overordna styring, inkludert politisk styring, av barnevernet:

5. Tydeleggjere kven som er koordinerande instans for det førebyggjande arbeidet.
6. Tydeleggjera forholdet mellom politikarar og tenestepersonell i barnevernet, slik at barnevernet får ivaretatt sine pliktar etter lova og faglege uavhengigheit.
7. Ta opp hets av tilsette i barnevernstenesta som ei eiga sak i kommunestyret, og også diskutere tiltak som kan motverke dette.

Kommunestyret sitt ansvar for barnevernet

Kommunen si øvste politiske og administrative leiing har det overordna ansvaret for at barnevernstenesta vert forvalta i tråd med gjeldande regelverk og at tenestene er forsvarlege.

Ei ny barnevernslov tredde i kraft frå 2023. I samband med dette laga regjeringa ei nyhendesak der det mellom anna står:

Ny barnevernslov skal, saman med barnevernsreforma, bidra til auka vekt på førebygging og tidleg innsats. Derfor tok fleire viktige endringar i barnevernslova til å gjelda samtidig med at barnevernsreforma tredde i kraft 1. januar 2022. Dette er endringar som styrkjer kommunen sitt ansvar for å førebyggje omsorgssvikt, og som skal bidra til betre overordna styring og leiing av barnevernstenesta.

Ansvaret for det førebyggjande arbeidet er tydeleg forankra i kommuneleiinga. Det er innført krav om at kommunestyret skal vedta ein plan for det førebyggjande arbeidet i kommunane. Planen skal vise korleis oppgåvene skal fordelast mellom dei ulike kommunale tenestene, og korleis dei skal samarbeide. Det er òg presisert at den øvste leiinga i kommunen har ansvar for den overordna styringa av barnevernstenesta. (Kjelde:

<https://www.regjeringen.no/no/aktuelt/ny-og-meir-tidsriktig-barnevernslov-trer-i-kraft-1.-januar-2023/id2935286/>)

Innhaldet over viser att i § 15-1, andre ledd i barnevernslova. Sjå lova her:

<https://lovdata.no/dokument/NL/lov/2021-06-18-97/>

Det er også lovpålagt at kommunestyret skal få ei tilstandsrapport om barnevernet årleg. Bufdir har utarbeidd ein rettleiar for dette:

https://www.bufdir.no/fagstotte/produkter/tilstandsrapportering_for_kommunale_barnevernstjenester/

I rettleiaren står mellom anna dette:

Kommunens øverste politiske og administrative ledelse har det overordnede ansvaret for at barnevernstjenesten forvaltes i tråd med gjeldende regelverk og at tjenestene er forsvarlige. Kommunen har ansvar for styringen av tjenesteområdet og for å ha en systematisk kontroll som sikrer at den kommunale barnevernstjenesten utfører sitt arbeid i tråd med regelverket (internkontroll), slik at barn og familier får den hjelpen de har behov for.

Både kommuneloven og barnevernsloven har bestemmelser som skal sikre dette. (kjelde: https://www.bufdir.no/fagstotte/produkter/tilstandsrapportering_for_kommunale_barnevernstjenester/#heading-contentlink-8698)

Revisor peikar på forholdet mellom politikarar og tenestepersonell i ei av sine tilrådingar, og gjev ei konkret tilråding til kommunestyret om å «diskutere tiltak for å redusere hets mot dei tilsette i barnevernet, noko som kan bidra til å redusere slitasjen på dei tilsette.» (Kjelde: revisjonsrapporten s. 7, 9, 56, og 58)

Kommunestyret vil til dømes kunna ha ei temasamling om barnevernet i samband med framlegginga av tilstandsrapporten, eller i eit anna møte gjennom året.

Bufdir har sett opp eksempel på spørsmål som kommunestyret kan drøfta:

- *Hvordan avvik i tjenesten følges opp og om internkontrollsystemet er godt nok.*
- *Hvordan samarbeidet mellom barnevernet og andre instanser (som skole, helsestasjon, politi, m.fl.) fungerer. Dette er et spesielt viktig tema i kommuner som inngår i interkommunale samarbeid om barnevern. Barna får kanskje hjelp fra et barnevern som holder til i en nabokommune. De er like fullt bosatt i, og mottar andre tjenester fra sin hjemkommune der nærskolen og helsestasjonen ligger.*
- *Har kommunen utfordringer med å oppfylle lovkrav innen barnevern? I så tilfelle, hvorfor?*
- *Hvordan opplever de ansatte i barnevernstjenesten arbeidshverdagen sin? Hvordan er status når det gjelder turnover, sykefravær, trivsel m.m.?*
- *Hvordan jobber barneverntjenesten for å sikre at både barn og foreldre opplever medvirkning og å bli hørt i egen sak?* (Kjelde: https://www.bufdir.no/fagstotte/produkter/tilstandsrapportering_for_kommunale_barnevernstjenester/#heading-contentlink-8698)

Andre kommunar har hatt slike temasamlingar om barnevern/barnevernsreforma. Her ligg presentasjonen frå ei slik temasamling i heradsstyret i Voss frå våren 2022: [BVL Barnevernløft Modum kommune \(voss.herad.no\)](https://www.voss.herad.no/BVL-Barnevernløft-Modum-kommune)

Sekretariatet si vurdering:

Revisor har følgd strukturen som er beskriven i planen som kontrollutvalet godkjende i sak 73/22, og

svara ut dei problemstillingane som er sett opp. Sekretariatet anbefaler kontrollutvalet å stille seg bak revisor sine tilrådingar og gjere vedtak om at kommunestyret ber kommunedirektøren å følge opp desse. I tillegg kan kontrollutvalet be kommunestyret følgje opp dei tilrådingane som går direkte på kommunestyret sitt ansvar for at kommunen har ei forsvarleg barnevernsteneste som er drifta i tråd med lovkrav.

SEKRETARIATET SITT FRAMLEGG TIL VEDTAK

1. Kontrollutvalet har handsama rapporten «Barnevern - forvaltningsrevisjon Alver kommune» datert 10. oktober 2023, og meiner denne svarar på dei problemstillingane som vart sett i kontrollutvalet si bestilling.
2. Kontrollutvalet sluttar seg til revisor sine tilrådingar og gjev innstilling til kommunestyret om å be kommunedirektøren om å følgje opp dei tiltaka som gjeld administrativ styring av barnevernet.
3. Kontrollutvalet ber kommunestyret vurdere å setje dei to tilrådingane frå revisor som er knytt til kommunestyret sitt ansvar for at kommunen har ei forsvarleg barnevernsteneste på agendaen i seinare møte.
4. Kontrollutvalet sender saka til kommunestyret.

Innstilling til kommunestyret:

1. Kommunestyret tek rapporten «Barnevern - forvaltningsrevisjon Alver kommune» datert 10. oktober 2023 til orientering.
2. Kommunestyret sluttar seg til revisor sine tilrådingar i forvaltningsrevisjonsrapporten og ber kommunedirektøren om å følgja opp desse:
 - a. Ha fortsatt kontinuerlig fokus på kva som er årsakene til sjukefråværet og korleis det kan reduserast.
 - b. Barnevernet bør arbeide vidare og systematisk med i kva grad informasjonen foreldre får er tilstrekkeleg, lett å forstå og om den kjem til rett tid.
 - c. Innhente tilbakemeldingar fra brukarar på ein meir systematisk måte, t.d. gjennom ein brukarundersøking. Barnevernstenesta bør spesielt vurdere korleis dei kan auke innsatsen for å innhente tilbakemeldingar frå foreldre.
 - d. Arbeide endå meir strategisk med kompetanseutvikling og rekruttering, mellom anna karteleggje avvik mellom dagens kompetanse og kompetansebehov framover, noko som bør reflekterast i planar for kompetanseutvikling, rekruttering og den tilsette sine utviklingsmål.
 - e. Tydeleggjere kven som er koordinerande instans for det førebyggjande arbeidet.
 - f. Tydeleggjera forholdet mellom politikarar og tenestepersonell i barnevernet, slik at barnevernet får ivaretatt sine pliktar etter lova og faglege uavhengigheit.

- g. Ta opp hets av tilsette i barnevernstenesta som ei eiga sak i kommunestyret, og også diskutere tiltak som kan motverke dette.
3. Kommunestyret vil, etter revisor og kontrollutvalet si tilråding, setja kommunestyret si rolle ovanfor barnevernet på saklista i seinare møte.
4. Kommunestyret ber kommunedirektøren om å leggja fram ein skriftleg framdriftsplan for korleis og når tilrådingane skal følgast opp for kontrollutvalet med kopi til kommunestyret til første kontrollutvalsmøte i 2024.
5. Kommunestyret ber om at kontrollutvalet får ei skriftleg tilbakerapportering om oppfølginga av tilrådingane innan utgangen av fjerde kvartal 2024.

44/23 MELDINGAR

- a) Stadfesting av revisor si uavhengigheit
- b) Førespurnad om avklaring om ressursar knytt til gjennomføring av strøyming av kontrollutvalsmøta i Alver kommune

Saksvedlegg:

- a) *Egenvurdering_Alver_kommune_2023_H_Sylta*
- b) *Avklaring ressursar strøyming av kontrollutvalsmøte Alver*

SAKSOPPLYSNINGAR

SEKRETARIATET SITT FRAMLEGG TIL VEDTAK

Kontrollutvalet tek meldingssakene til orientering.

45/23 EVENTUELT

Ingen saksopplysingar eller framlegg til vedtak i denne saka.

ALVER KONTROLLUTVAL

PROTOKOLL

Møtedato: 19.09.2023 kl. 09:00 – 12.05

Stad: Formannskapssalen, Frekhaug (Meland rådhus)

Deltakrar: Jimmy Pasali (leiar), Harald Breivik (nestleiar), Karolina Vakt skjold (medlem), Solbjørg Åmdal Sandvik (medlem), Arild Tveranger (medlem), Rolf Sandstad (medlem) og Margrethe Aven Storheim (medlem)

Forfall:

Andre: Kommunedirektør Ørjan Raknes Forthun (sak 34/23 og sak 35/23) og kommunalsjef økonomi, Janne Sund (sak 35/23).

Revisor:

Sekretariat: Trude Bruket, Region Nordhordland IKS

Møtet vart heva kl. 12.05.

SAKER

32/23 Godkjenning av innkalling og sakliste til møtet	2
33/23 Godkjenning av protokoll frå førre møte	2
34/23 Tilbakerapportering: Framdriftsplan for oppfølging av tilrådingane i forvaltningsrevisjonsrapport om beredskap og pandemihandtering	2
35/23 Orientering om budsjettarbeidet med fokus på kommunal økonomisk berekraft.....	3
36/23 Drøfting av ein eventuell forvaltningsrevisjon knytt til tema i granskingsrapport	4
37/23 Overføringsdokument og sluttevaluering – innspel til nytt kontrollutval.....	6
38/23 Meldingar	6
39/23 Møteprotokollar frå politiske utval	7
40/23 Eventuelt	7

32/23 GODKJENNING AV INNKALLING OG SAKLISTE TIL MØTET

SEKRETARIATET SITT FRAMLEGG TIL VEDTAK

Innkalling og sakliste til møtet er godkjent.

HANDSAMING I MØTET

Ingen merknader.

Votering

Sekretariatet sitt framlegg til vedtak vart samrøystes vedteke

VEDTAK

Innkalling og sakliste til møtet er godkjent.

33/23 GODKJENNING AV PROTOKOLL FRÅ FØRRE MØTE

SEKRETARIATET SITT FRAMLEGG TIL VEDTAK

Møteprotokoll frå møtet 13.06.2023 er godkjent slik den ligg føre.

HANDSAMING I MØTET

Ingen merknader.

Votering

Sekretariatet sitt framlegg til vedtak vart samrøystes vedteke

VEDTAK

Møteprotokoll frå møtet 13.06.2023 er godkjent slik den ligg føre.

34/23 TILBAKERAPPORTERING: FRAMDRIFTSPLAN FOR OPPFØLGING AV TILRÅDINGANE I FORVALTNINGSREVISJONSRAPPORT OM BEREDSKAP OG PANDEMIHANDTERING

SEKRETARIATET SITT FRAMLEGG TIL VEDTAK

Kontrollutvalet tek informasjonen om framdriftsplan for oppfølging av revisor sine tilrådingar i forvaltningsrevisjonsrapporten «Beredskap og pandemi-handsaming – Alver kommune» til orientering.

Kontrollutvalet ynskjer ei skriftleg tilbakerapportering om vidare oppfølging av tilrådingane innan utgangen av andre kvartal 2024.

HANDSAMING I MØTET

Kommunedirektør Ørjan Raknes Forthun gav ei utfyllande orientering knytt til notatet i saka.

Votering

Sekretariatet sitt framlegg til vedtak vart samrøystes vedteke.

VEDTAK

Kontrollutvalet tek informasjonen om framdriftsplan for oppfølging av revisor sine tilrådingar i forvaltningsrevisjonsrapporten «Beredskap og pandemi-handsaming – Alver kommune» til orientering.

Kontrollutvalet ynskjer ei skriftleg tilbakerapportering om vidare oppfølging av tilrådingane innan utgangen av andre kvartal 2024.

35/23 ORIENTERING OM BUDSJETTARBEIDET MED FOKUS PÅ KOMMUNAL ØKONOMISK BEREKRAFT

SEKRETARIATET SITT FRAMLEGG TIL VEDTAK

Kontrollutvalet tek informasjonen om måltal og økonomisk berekraftig utvikling i samband med budsjettarbeidet til orientering.

HANDSAMING I MØTET

Kommunalsjef økonomi, Janne Sund, orienterte i saka. Kommunedirektør Ørjan Raknes Forthun supplerte.

Sund viste mellom anna til handlings- og økonomiplan 2024-2027, som skal handsamast i formannskapet 21.09.2023, og deretter i kommunestyret. Handlings- og økonomiplanen er tilgjengeleg på nett her: [Alver kommune \(framsikt.net\)](https://www.alver.kommune.no/framsikt.net)

Presentasjonen om måltal og kommunal økonomisk berekraft (KØB) vert sendt ut saman med protokollen.

Votering

Sekretariatet sitt framlegg til vedtak vart samrøystes vedteke.

VEDTAK

Kontrollutvalet tek informasjonen om måltal og økonomisk berekraftig utvikling i samband med budsjettarbeidet til orientering.

**36/23 DRØFTING AV EIN EVENTUELL FORVALTNINGSREVISJON KNYTT TIL TEMA I
GRANSKINGSRAPPORT**

SEKRETARIATET SITT FRAMLEGG TIL VEDTAKAlternativ 1:

Kontrollutvalet ser at kommunestyret føl opp granskings-saka. Kontrollutvalet vurderer difor at det ikkje er kontrollutvalet sitt mandat å på eige initiativ bestilla ein eventuell forvaltningsrevisjon som direkte oppfølging av granskinga.

Kontrollutvalet tek med seg læring frå granskings-saka i arbeidet med plan for forvaltningsrevisjon 2024-2028.

Alternativ 2:

Kontrollutvalet ynskjer at temaet «personalsaker» vert prioritert høgt i samband med plan for forvaltningsrevisjon 2024-2028, og om mogleg at eit forvaltningsrevisjonsprosjekt innafor temaet vert sett i gong parallelt med arbeidet med plan for forvaltningsrevisjon 2024-2028.

Kontrollutvalet kan handsama tema, føremål og problemstillingar for ein forvaltningsrevisjon meir grundig i eit seinare møte.

Alternativ 3:

Kontrollutvalet ber kommunestyret løyva midlar til ein forvaltningsrevisjon med tema «*kommunen si handsaming av personalsaker sett opp mot relevant lovverk og kommunen sine egne etiske retningslinjer.*» Saker frå skulesektoren i Alver skal inngå i utvalet saker som vert sett på.

Den økonomiske ramma for revisjonen vert sett til maksimalt 500 000 kr. Midlane kjem i tillegg til budsjettframlegget for 2024, som kontrollutvalet vedtok å sende over til kommunestyret i sak 18/23. Sekretariatet sine kostnader, samt eventuelle kostnader til innkjøpsfagleg bistand, kjem i tillegg. Den samla ramma for kontrollutvalet sitt framlegg til budsjett vert difor auka med total kr. 600 000,- til 2 631 000 kr.

Kontrollutvalet lyser ut oppdraget gjennom ein forenkla konkurranse i tråd med anskaffelsesloven. Sekretariatet bistår kontrollutvalet i gjennomføringa av konkurransen, og Alver kommune gir innkjøpsfagleg støtte til sekretariatet i prosessen.

Framlegg til vedtak i kommunestyret - til alternativ 3:

Kommunestyret løyver inntil 600 000 kr. til ein forvaltningsrevisjon med tema «kommunen si handsaming av personalsaker sett opp mot relevant lovverk og kommunen sine egne etiske retningslinjer.» Saker frå skulesektoren i Alver skal inngå i utvalet saker som vert sett på.

Den økonomiske ramma omfattar kostnader knytt til gjennomføring av ein konkurranse. Midlane kjem i tillegg til kontrollutvalet sitt budsjettframlegg for 2024 (kontrollutvalssak 18/23). Den samla ramma for kontrollutvalet sitt budsjett for 2024 vert då 2 631 000 kr. Kommunestyret ber kommunedirektøren om å leggja dette inn i budsjettet for 2024.

Kontrollutvalet lyser ut oppdraget gjennom ein forenkla konkurranse i tråd med anskaffelsesloven. Sekretariatet bistår kontrollutvalet i gjennomføringa av konkurransen, og Alver kommune gir innkjøpsfagleg støtte til sekretariatet i prosessen.

HANDSAMING I MØTET

Kontrollutvalet drøfta saka, og dei ulike alternativa til framlegg til vedtak frå sekretariatet.

Margrethe Aven Storheim (Ap) gjorde framlegg om å velja alternativ 1, samt å ta med første del av første setninga i alternativ 2, men ta bort «høgt» og utvida tema til «psykososialt arbeidsmiljø og handsaming av personalsaker» - slik:

Kontrollutvalet ser at kommunestyret følg opp granskingssaka. Kontrollutvalet vurderer difor at det ikkje er kontrollutvalet sitt mandat å på eige initiativ bestilla ein eventuell forvaltningsrevisjon som direkte oppfølging av granskinga.

Kontrollutvalet tek med seg læring frå granskingssaka i arbeidet med plan for forvaltningsrevisjon 2024-2028.

Kontrollutvalet ynskjer at temaet «psykososialt arbeidsmiljø og handsaming av personalsaker» vert prioritert i samband med plan for forvaltningsrevisjon 2024-2028.

Solbjørg Åmdal Sandvik (Sp) gjorde framlegg om å velja alternativ 1, samt å ta med heile første setninga i alternativ 2, men ta bort «høgt» og utvida tema til «psykososialt arbeidsmiljø og handsaming av personalsaker» - slik:

Kontrollutvalet ser at kommunestyret følg opp granskingssaka. Kontrollutvalet vurderer difor at det ikkje er kontrollutvalet sitt mandat å på eige initiativ bestilla ein eventuell forvaltningsrevisjon som direkte oppfølging av granskinga.

Kontrollutvalet tek med seg læring frå granskingssaka i arbeidet med plan for forvaltningsrevisjon 2024-2028.

Kontrollutvalet ynskjer at temaet «psykososialt arbeidsmiljø og handsaming av personalsaker» vert prioritert i samband med plan for forvaltningsrevisjon 2024-2028, og om mogleg at eit forvaltningsrevisjonsprosjekt innafor temaet vert sett i gong parallelt med arbeidet med plan for forvaltningsrevisjon 2024-2028.

Det vart føreteke prøverøysting. Dei to framlegga vart sett opp mot kvarandre.

Stemmer for Margrethe Aven Storheim (Ap) sitt framlegg: Karolina Vaktskjold (KrF), Arild Tveranger (Uavh), Rolf Sandstad (KrF) og Margrethe Aven Storheim (Ap). Totalt 4 stemmer.

Stemmer for Solbjørg Åmdal Sandvik (Sp) sitt framlegg: Jimmy Pasali (Uavh), Harald Breivik (Uavh) og Solbjørg Åmdal Sandvik (Sp). Totalt 4 stemmer.

Solbjørg Åmdal Sandvik sitt framlegg fall med 4 mot 3 stemmer. Sandvik trakk sitt framlegg.

Votering

I endeleg avrøysting vart det stemt over Margrethe Aven Storheim (Ap) sitt framlegg.

Framlegget vart samrøystes vedteke.

VEDTAK

Kontrollutvalet ser at kommunestyret føl opp granskingssaka. Kontrollutvalet vurderer difor at det ikkje er kontrollutvalet sitt mandat å på eige initiativ bestilla ein eventuell forvaltningsrevisjon som direkte oppfølging av granskinga.

Kontrollutvalet tek med seg læring frå granskingssaka i arbeidet med plan for forvaltningsrevisjon 2024-2028.

Kontrollutvalet ynskjer at temaet «psykososialt arbeidsmiljø og handsaming av personalsaker» vert prioritert i samband med plan for forvaltningsrevisjon 2024-2028.

37/23 OVERFØRINGSdokument OG SLUTTEVALUERING – INNSPEL TIL NYTT KONTROLLUTVAL

SEKRETARIATET SITT FRAMLEGG TIL VEDTAK

Kontrollutvalet godkjenner overføringsdokumentet for perioden 2019 - 2023 slik det ligg føre frå sekretariatet.

Dokumentet vert lagt fram til orientering i første kontrollutvalsmøte i ny kommunestyreperiode.

Dokumentet vert også sendt til kommunestyret til orientering.

HANDSAMING I MØTET

Votering

Sekretariatet sitt framlegg til vedtak vart samrøystes vedteke.

VEDTAK

Kontrollutvalet godkjenner overføringsdokumentet for perioden 2019 - 2023 slik det ligg føre frå sekretariatet.

Dokumentet vert lagt fram til orientering i første kontrollutvalsmøte i ny kommunestyreperiode.

Dokumentet vert også sendt til kommunestyret til orientering.

38/23 MELDINGAR

SEKRETARIATET SITT FRAMLEGG TIL VEDTAK

Kontrollutvalet tek meldingssakene a og b til orientering.

HANDSAMING I MØTET

Kontrollutvalssekretær, Trude Bruket, orienterte om at oppdragsansvarleg revisor Harald Sylta, KPMG skal gå av med pensjon, og at erstattar vert Willy Hauge, KPMG. Sylta har sendt over uavhengighetserklæring, som gjeld fram til ny oppdragsansvarleg revisor formelt overtek.

Voting

Sekretariatet sitt framlegg til vedtak vart samrøystes vedteke.

VEDTAK

Kontrollutvalet tek meldingssakene a og b til orientering.

39/23 MØTEPROTOKOLLAR FRÅ POLITISKE UTVAL

SEKRETARIATET SITT FRAMLEGG TIL VEDTAK

Kontrollutvalet tek informasjonen til orientering.

HANDSAMING I MØTET

Voting

Sekretariatet sitt framlegg til vedtak vart samrøystes vedteke.

VEDTAK

Kontrollutvalet tek informasjonen til orientering.

40/23 EVENTUELT

Ingen saker meldt.

Frekhaug/Alver, 19.09.2023

Jimmy Pasali, kontrollutvalsleiar

Barnevern

Forvaltningsrevisjon
Alver kommune

10. Oktober 2023

www.kpmg.no

Forord

Kontrollutvalet har engasjert KPMG til å gjennomføre ein forvaltningsrevisjon av barnevernstenesta i Alver kommune. Denne rapporten svarer på kontrollutvalet si bestilling.

Våre konklusjonar og tilrådingar går føre av samandraget i rapporten. Kapittel 1 har ei innleiing til rapporten. Her blir føremål, problemstillingar, revisjonskriterier, metode og metodisk tilnærming for forvaltningsrevisjonen presentert. Kapittel 2 gir bakgrunnsinformasjon om barnevernstenesta i Alver kommune. I kapittel 3-7 blir fakta og vurderingar presentert. I kapittel 8 presenter vi våre tilrådingar. I kapittel 9 er kommunedirektøren sitt fråsegn til rapporten tatt inn.

Vi vil takke kommunen for god hjelp i arbeidet vårt med forvaltningsrevisjonen.

Samandrag¹

Innleiing

Forvaltningsrevisjonen skal – jamfør vedtak i sak 107/22 – ha særleg fokus på fire områder:

- ✓ hjelpetiltak/tidleg innsats
- ✓ akuttvedtak
- ✓ tilbakeføringsplanar og
- ✓ rutinar og handsaming av ottemeldingar.

Innan kvart område har vi undersøkt om kommunen arbeider systematisk og hensiktsmessig, samt at kommunen oppfyller lovpålagte krav.

Korleis barnevernstenesta arbeider med tidleg innsats, akuttvedtak, tilbakeføring, samt rutinar for handsaming av ottemeldingar, er særskilte fokusområde, men desse bør ikkje studerast isolert. Det har difor vore eit føremål med revisjonen å sjå på dei fire områda i samanheng og den heilskaplege styringa av tenesta.

Forvaltningsrevisor si overordna vurdering er at barnevernstenesta i Alver kommune arbeider systematisk og godt med å etterleva krava i lovae og med å avdekke og følgje opp avvik. Vi finner likevel forbettringspotensial på fleire områder.

Forvaltningsrevisor merkar seg at barnevernstenesta rettar bevisst merksemd mot områder i tenesta som kan forbetrast. Vi håper derfor at anbefalingane er nyttige for barnevernstenesta i det vidare arbeidet.

Nedanfor er våre overordna vurderingar og anbefalingar.

Vurderingar

Tidleg innsats og hjelpetiltak

Det er vår overordna vurdering at barnevernet arbeider forholdsvis systematisk med tidleg innsats og hjelpetiltak og at arbeidet også har blitt meir systematisk over tid. Vi meiner at arbeidet med tidleg innsats likevel kan bli enda meir systematisk i Alver kommune. Det synes utydeleg for fleire kven som er koordinerande instans for tidleg innsats i kommunen, også personar som har ein sentral rolle i dette arbeidet. I eit tidleg innsats perspektiv skal mykje løysast av andre instansar enn barnevernet, som skule og barnehage. Ein heilskapleg plan og oppfølging av tidleg innsats med tydeleg plassering av ansvar for både koordinering og ulike former for førebygging, bør difor utarbeidast og forankrast i kommunen.

Når det gjeld spørsmålet om i kva grad rutinane for tidleg innsats er føremålstenelege og blir nytta i praksis, så finst det ingen overordna formalisert rutine for «tidleg innsats» i barnevernstenesta. Det finst ei stillingsskildding for samarbeids- og nettverkskontakten som spelar ei sentral rolle i arbeidet, samtidig som det finst fleire rutinar som vi kan seie at fell innunder omgrepet tidleg innsats, til dømes

¹ Når vi i samandraget og rapporten nyttar omgrepet «foreldre» så siktar vi til barnets biologiske foreldre medan vi nyttar «fosterforeldre» om fosterforeldra.

skildringar og malar for hjelpetiltak. Vi oppfattar mengda dokument og innhaldet i desse som føremålstenelege. I barnevernet sin styrande dokumentasjon (inkludert internkontroll) er oppgåvene på området skildra. Når kommunens plan for førebyggjande arbeid blir klar vil det truleg vere behov for å formalisere og lage ein meir overordna rutine og arbeidsskildring for arbeidet med tidleg innsats i barnevernet, inkludert samarbeidet med andre tenester i det førebyggjande arbeidet.

Det er vår vurdering at barnevernstenesta i det førebyggjande arbeidet samarbeider godt med fleire tenester, samtidig som det finst forbettringspotensial. Samarbeids- og nettverkskontakt oppfattast som viktig for å delta i samarbeidsfora på systemnivå. Vi oppfattar dette som eit steg i å systematisera samarbeidet, og det er positivt at dette er ein eigen etablert rolle.

Når det gjelder det løypande samarbeidet frå sak til sak, så finst det i dag fleire samarbeidsavtalar mellom barnevernet og andre tenester, medan andre avtaler er under utarbeiding. Barnevernets tilsette er nøgd med samarbeidet dei har med førebyggjande tenester som skule og barnehage. Andre tenester opplever at barnevernet er enkle å samarbeide med, og i tillegg bidrar med mykje nyttig informasjon, men at dei nokre gonger kunne ha vore litt meir tilgjengeleg og «meir på». Barnevernstilsette vi har snakka med opplever sjølv at samarbeidet om tidleg innsats kan bli meir fokusert, noko som styrkar dette inntrykket. Vår vurdering er at barnevernet ut frå kapasitetsmessige grunnar må gjere ein prioritering av kva samarbeid som er viktigast for å ta hand om barn og familiar i målgruppa, men at det som nemnt er viktig at samarbeids- og nettverkskontakt har tilstrekkeleg støtte. Det må også i kommunen klargjerast ansvar for koordinering og ulike delar av det førebyggjande arbeidet, noko som vil gjere det enklare å prioritera.

Det er vår vurdering at barnevernet har barns beste og medverknad som eit innsatsområde. Det går også igjen i kompetanseplanar, opplæring i samtalar med barn mv. Dei fleste tilsette i barnevernstenesta opplever sjølv at dei er trygge i å vurdere korleis barnet sin medverknad skal dokumenterast i t.d. undersøkingsrapportar, tiltaksplanar, referat og evalueringar, noko som er tryggjande.

Det er vår vurdering at rett til famieliv både for foreldre og barn er reflektert i rutine og malane til barnevernet. Dette har også nyleg blitt tydeleggjort. Det blir framleis opplevd at rett til famieliv versus barnet sine individuelle rettar kan vere vanskeleg å balansere. Dette er eit spørsmål som har vore oppe i EMD-saken mot Norge og i Høgsterett og det er i denne samanheng viktig at barnevernet følgjer med på rettsutviklinga. Som vi viser i kapittel 5 om samvær og tilbakeføring er oppfølginga av foreldra meir satt i system i dag enn kva som skal ha vore tilfellet tidlegare, noko som også etter vår oppfatning bidrar til å styrke retten til famieliv både for foreldre og barn.

Akuttvedtak

Det er vår overordna vurdering at bruk av akuttvedtak ikkje nyttast unødig ut frå informasjonsgrunnlaget vi har blitt førelagt, og ikkje oftare enn i kommunar det er naturleg å samanlikna Alver med. Enkeltsakene vi har vurdert som omhandlar akuttvedtak er etter vår oppfatning korrekt heimla i lova.

Det er vår vurdering at kommunen følgjer rammene for bruk av akuttvedtak i barnevernslova. I dei høva det er nytta akuttvedtak er det syna til korrekt heimel i barnevernslova. Vi har ikkje vurdert om dei høva som er skildra i saken stemmer med røynda, men ser av dei høva som er skildra i sakene at det er korrekt bruk av akuttvedtak.

Det er vår vurdering at kommunen samarbeider med andre aktørar på ein slik måte at det bidrar til å tryggje barnets beste i kvar sak. I sakene som er undersøkt er det ein hovudregel at politiet er involvert i saka på ein eller anna måte. Vi ser òg at barnevernet involverer Bufetat, NAV, skule, helse, etc. i den

grad det er nødvendig for å hjelpe barnet. Gjennomgangen av sakene syner at involveringa er hensiktsmessig og innafor eit tilstrekkeleg omfang.

Analysen vår viser at kommunen nyttar akuttvedtak noko oftare enn det som er nasjonalt gjennomsnitt, berekna som tall av akuttsaker per 1000 barn, men forskjellen må bli sett på som minimal. Tall av akuttsaker per 1000 barn er noko lågare for Alver enn for samanliknbare kommunar. Vår vurdering er at det er krevjande å gi ein god tolking på kva desse, rett nok mindre, endringane skuldast, innanfor rammene av forvaltningsrevisjonen. Det vi kan slå fast er at omfanget av akuttvedtak ikkje skiljar seg ut på nokon drastisk måte samanlikna med andre kommunar som det er naturleg å samanlikna Alver med.

Samvær og tilbakeføring

Det er vår overordna vurdering at barnevernet arbeider i tråd med det som er den internasjonale og nasjonale rettsutviklinga på området. Barnevernstenesta har gjort grep for å arbeide meir heilskapleg med samvær og tilbakeføring. Barnevernet sjølv og forelda vi har snakka med nemner at det har skjedd ei endring i fokus og ei forbetring over tid. Vi har ikkje i vår revisjon kome over fakta som motseier statsforvaltarens nylege tilsyn om korleis barn i fosterheim blir følgt opp. Informasjon frå foreldre vi har hatt tilgang til viser at desse hovudsakleg meiner at barnevernet tek vare på barnas interesser på ein god måte, og at dei følgjer med på utviklinga til foreldra («følgje med på»-plikta). At barnevernet har satt ned ei eiga ressursgruppe med foreldre for å bidra inn i forbetningsarbeidet til barnevernet, vurderer vi som både viktig og positivt.

Basert på intervju vi har gjennomført med foreldre er det vår vurdering at barnevernet har eit forbetningspotensial når det gjelder kommunikasjonen med nokre foreldre, mellom anna når det gjelder å gi informasjon om rettleiing dei kan få, samt løypande kommunikasjon om kva som skjer framover i saken («pro-aktiv» kommunikasjon). Vi vurderer det slik at kommunikasjonen i høve kontakt frå foreldra er god («re-aktiv» kommunikasjon). Vi vurderer det slik at nokre foreldre opplever å ha behov for meir rettleiing, og også har behov for meir informasjon om rettleiing. Det vi med størst sikkerhet kan sei er at kommunikasjonen i dag blir opplevd som langt betre enn kva den har vore tidlegare. Dette er noko som går igjen i ulike respondentgrupper. Sjølv om forvaltningsrevisjonen skal undersøke situasjonen slik den er nå, tenker vi dette likevel er eit viktig poeng for kommunen å merke seg, då samvær og tilbakeføring er eit område det har vore auka fokus på dei siste åra, spesielt etter EMD-sakene mot Norge.

Basert på den samla datamengda vi har sett på, har vi inntrykk av at planar for samvær og kontakt stort sett blir utarbeida saman med foreldra og fosterforeldra, og at desse blir justert undervegs. Vi har også funnet eit unntak på dette, eit eksempel på en forelder som ikkje har plan for samvær og kontakt. Vi forstår at barnevernet og forelderen har funne ein kommunikasjonsform som fungerer for denne forelderen i praksis, men vil her vise til viktigheita av at det formelle er på plass.

Det er vår vurdering at rutinar for samvær og tilbakeføring i barnevernet er i tråd med lova og så langt vi kan sjå blir rutineane nytta i praksis. Data vi har om kvaliteten på samvær er mangelfull, men grunnlaget vi har tyder på at foreldre er nøgd med kvaliteten på samværa.

Det er vår vurdering at barnevernet vurderer tilbakeføring frå sak til sak. I saker kor det ikkje blir planlagt for tilbakeføring skuldast dette ifølgje barnevernet ein heilskapleg vurdering om at tilbakeføring ikkje er til det beste for barnet. Om barnevernet vurderer at tilbakeføring ikkje er best for barnet kan foreldre ta dette til fylkesnemnda. Det er vår vurdering at dette er i samsvar med barnevernlova. Der det finst interessestrid mellom barn og foreldre, er lova tydeleg på at barnets beste skal ha avgjerande vekt.

Ottemeldingar

Det er vår vurdering at rutinane til barnevernet for å handsame ottemeldingar er i tråd med nasjonale lovkrav.

Det er forvaltningsrevisor si vurdering at kommunen gir tilbakemelding til meldar om at barnevernet har mottatt meldinga. Barnevernet gir òg tilbakemelding om korleis barnet er følgt opp i dei fleste sakene. Vi fant ei sak der dette ikkje var mogleg å spore og kor vi er usikker på om meldar fikk denne typen tilbakemelding. I alle andre saker var det gitt tilbakemelding og vi vurderer difor kommunen sine rutinar som gode.

Vår analyse viser at barnvernet i Alver har ein høgare etterleving av å gjennomgå ottemeldingar innan 7 dagar enn det som er det nasjonale gjennomsnittet. Alver ligger også høgare enn landsgjennomsnittet når gjelder å gjennomføre undersøkingar innan tre månadar. Analysen viser vidare at Alver ligger lågare enn gjennomsnittet for samanliknbare kommunar (KOSTRA-gruppe 9) når det gjelder å gjennomgå ottemeldingar innan sju dagar, men høgare enn samanliknbare kommunar når det gjelder å undersøke ein sak innanfor tre månadar.

Styring av barnevernstenesta

Det er vår overordna vurdering at barnevernet hovudsakleg har god kontroll på sentrale prosessar og blir styrt på ein heilskapleg og føremålstenleg måte. Svara i spørjeundersøkinga tyder på at dei tilsette er rimelege samstemte i at tenesta blir styrt på ein god måte og i tråd med sentrale lovkrav. Nesten alle tilsette i barnevernstenesta (97,5 %) seier dei har kjennskap til kor rutinar og prosessar for arbeidsoppgåvene deira er. Denne einigheita er sjeldan høg samanlikna med mange andre verksemdar.

Forbettringsområder vi har identifisert ved å ta utgangspunkt i god praksis for styring, knyt seg til ulike delar av styringshjulet. Vi går nærmare inn på desse nedanfor.

Eit betydelig fleirtall av tilsette i barnevernet er nøgd med rettleiinga de mottar. Vi ser også at det er noko forbettringspotensial når det gjelder å rettleia dei tilsette i rollen, då det her også er eit mindretall av tilsette som meiner dei har behov for rettleiing.

Fleire tilsette meiner at arbeidspresset er for høgt og kapasiteten for låg. Å få ned sjukefråveret vil vere eit nødvendig verkemiddel for å halde kapasiteten på eit jamnare nivå. Årsaker til sjukefråveret bør difor kartleggast og det bør utformast tiltak. Å få ned sjukefråveret har vært et fokusområde sidan barnevernets Fokusplan for våren 2023 og det er viktig at det er fortsatt fokus på dette. Det er også ein moglegheit for at når det blir ein tydelegare organisering av det førebyggjande arbeidet, så kan dette ha effektar som avlastar barnevernet på lengre sikt. Analysen til Kommunebarometeret viser også at kommunen ligg lågt på utgifter til førebygging, helsestasjon og skulehelseteneste per innbyggjar 0-5 år. Eit føremål med det førebyggjande arbeidet er at fleire saker skal løysast på et lågare nivå, før dei kommer til barnevernet, noko som kan avlaste barnevernet på sikt. Fleire tilsette i barnevernet opplever i tillegg hets og trakassering. Vi meiner også at kommunestyret bør diskutere tiltak for å redusere hets mot dei tilsette i barnevernet, noko som kan bidra til å redusere slitasjen på dei tilsette.

Det er vår vurdering at barnevernet har føremålstenlege rutinar og prosessar for å lage strategiar og tiltak. Vi ser noko potensial for forbetring når det gjelder kompetanseplanlegginga, som vi diskuterer nærmare nedanfor.

Vår vurdering er at det er forbettringspotensial når det gjelder det interne samarbeidet i tenesta, mellom anna mellom avdeling for familierettleiing og dei andre avdelingane. Disse avdelingane arbeider noko ulikt, har ulike tidsfristar og også to forskjellige sakshandsamingssystem, noko som

skaper ekstra behov for at både tilsette og leierar samhandlar godt med resten av tenesta. Det er vår vurdering at barnevernet fortsatt har ein veg å gå for å få avdeling for familierettleiing fullt integrert i barnevernet.

Ein ekstra grunn til å sikre en god flyt mellom desse avdelingane er at det er viktig å skape ein god overgang mellom den som utgreier og den som skal følge opp tiltak om rettleiing. Nye sakshandsamarar trengjer tid til å bli kjent med familiane, og familiane kan også være usikre i møte med ny sakshandsamar. Gode overgangar mellom sakshandsamarar er eit forbettringspotensial, noko samtaler med foreldra også underbygger.

Det er vår vurdering at barnevernet i hovudsak har føremålstenlege prosessar for internkontroll, og at fagleiars ansvar for internkontroll tydeleg. Vi meiner at andre former som internkontroll, som stikkprøver, kan vurderast som eit supplement til eksisterande kontrollfunksjonar. Stikkprøvekontrollen kan innrettast mot fokusområder, t.d. korleis foreldre blir følgt opp i konkrete saker.

Det er vår vurdering at barnevernet arbeider systematisk med å implementere barnevernsreforma.

Det er vår vurdering at kommunen følgjer tett med på rettsutviklinga innan barnevernsområdet. EMD-dommane har blitt diskutert i barnevernet, og vi observerer at lærdom frå desse dommane har blitt inkludert i barnevernet sine prosessar. Vi ser på det som positivt at det har blitt gjennomført ei storsamling for fosterforeldre med EMD-dommane som hovudtema. Rettsutvikling er eit av fleire tema som er integrert i barnevernstenesta sin kompetanseplan for 2021-2022.

Vår vurdering er at erfaringsutveksling, utvikling og læring er eit område kor dei tilsette opplever at det fins eit forbettringspotensial. Dette er typisk den delen av styringshjulet verksemdar synst det er mest krevjande å følgje opp, fordi lærings- og evalueringsaktivitetar kan opplevast å kome i kontakt med dagleg drift. Barnevernet bør likevel finna rom for å prioritera læring og evaluering.

Vår vurdering er at arbeidet med kompetanse kan gjerast enda meir systematisk. Barnevernet bør ha som mål å rekruttere ein eller fleire eigne juristar. Det finnast krav til kompetanse den enkelte bør inneha, ei oversikt over kva slags kompetanse tenesta har per tid, og ein plan for kompetanseheving hjå dei tilsette. Dette er positivt. Når det gjeld kva slags kompetanse tenesta saknar og framtidige behov i samband med rekruttering, så finnast det ikkje ei like klar analyse (til dømes ei GAP-analyse). Dette kan vere hensiktsmessig i arbeidet framover.

Tilsette i barnevernet meiner å oppleva innblanding frå lokale politikarar i enkeltsaker. Vi vurderer dette som svært uheldig. Vi har berre fått saken belyst frå barnevernet sin side, og har ikkje hatt tid til å gå inn i sakene det gjelder, i djupna. Kommunen bør etter vår vurdering tydeleggjere kva som er politikaranes roller og ansvar, og kva som er barnevernets roller og ansvar, slik at barnevernet kan gjere faglege uavhengige vurderingar i tråd med lova.

Tilrådingar

Vi tilrår barnevernet i Alver kommune å:

1. Ha fortsatt kontinuerlig fokus på kva som er årsakene til sjukefråværet og korleis det kan reduserast.
2. Barnevernet bør arbeide vidare og systematisk med i kva grad informasjonen foreldre får er tilstrekkeleg, lett å forstå og om den kjem til rett tid.
3. Innhente tilbakemeldingar fra brukarar på ein meir systematisk måte, t.d. gjennom ein brukarundersøking. Barnevernstenesta bør spesielt vurdere korleis dei kan auke innsatsen for å innhente tilbakemeldingar frå foreldre.

4. Arbeide endå meir strategisk med kompetanseutvikling og rekruttering, mellom anna karteleggje avvik mellom dagens kompetanse og kompetansebehov framover, noko som bør reflekterast i planar for kompetanseutvikling, rekruttering og den tilsette sine utviklingsmål.

Følgjande anbefalingar råkar sterkt barnevernet, men ansvaret er plassert hjå kommunen som heilheit:

5. Tydeleggjere kven som er koordinerande instans for det førebyggjande arbeidet.
6. Tydeleggjera forholdet mellom politikarar og tenestepersonell i barnevernet, slik at barnevernet får ivaretatt sine pliktar etter lova og faglege uavhengigheit.
7. Ta opp hets av tilsette i barnevernstenesta som ei eiga sak i kommunestyret, og også diskutere tiltak som kan motverke dette.

Innhald

Forord	3
Samandrag	4
Innleiing	4
Vurderingar	4
Tilrådingar	8
Innhald	10
1. Innleiing	12
1.1 Bakgrunn	12
1.2 Problemstillingar	12
1.3 Revisjonskriterier	13
1.4 Metode	14
2. Om kommunen	17
2.1 Organisering	17
2.2 Ansvar	18
2.3 Organisering av barnevernstenesta	18
2.4 Innleiande kartlegging av nøkkeltall	19
3. Tidleg innsats og hjelpetiltak	22
3.1 Problemstilling	22
3.2 Revisjonskriterier	22
3.3 Høva i kommunen	23
3.4 Vurderingar	29
4. Akuttvedtak	31
4.1 Problemstilling	31
4.2 Revisjonskriterier	31
4.3 Høva i kommunen	32
4.4 Vurderingar	35
5. Samvær og tilbakeføring	36
5.1 Problemstilling	36
5.2 Revisjonskriterier	36
5.3 Høva i kommunen	37

5.4	Vurderingar	41
6.	Ottemeldingar	43
6.1	Problemstilling	43
6.2	Revisjonskriterier	43
6.3	Høva i kommunen	43
6.4	Vurderingar	45
7.	Styring av barnevernstenesta	46
7.1	Problemstilling	46
7.2	Revisjonskriterier	46
7.3	Høva i kommunen	48
7.4	Vurderingar	56
8.	Tilrådingar	59
9.	Fråsegn frå kommunedirektøren	60
	Vedlegg 1: Dokumentliste	61
	Tidleg innsats	61
	Hjelpetiltak	61
	Akuttvedtak	61
	Samvær og tilbakeføring	62
	Ottemeldingar	62
	Styring av barnevernstenesta	63

1. Innleiing

1.1 Bakgrunn

Kontrollutvalet har engasjert KPMG til å gjennomføre ein forvaltningsrevisjon av barnevernstenesta i Alver kommune. Denne rapporten svarer på kontrollutvalet si bestilling.

Forvaltningsrevisjonen skal jamfør vedtak i sak 107/22 ha særskilt fokus på fire område:

- ✓ hjelpetiltak/tidleg innsats
- ✓ akuttvedtak
- ✓ tilbakeføringsplanar
- ✓ rutinar og handsaming av ottemeldingar.

Innanfor kvart område vil vi undersøkje om kommunen jobbar systematisk og hensiktsmessig, samt oppfyller lovpålagte krav.

Korleis tenesta arbeider med tidleg innsats, akuttvedtak, tilbakeføring, samt rutinar for handtering av ottemeldingar, er særskilte fokusområde, men desse bør ikkje studerast isolert. Det er difor eit føremål med revisjonen å sjå på dei fire områda i samanheng og den heilskaplege styringa av tenesta.

1.2 Problemstillingar

Forvaltningsrevisjonsrapporten svarar ut følgjande problemstillingar:

1. Korleis arbeider barnevernstenesta med tidleg innsats og hjelpetiltak?
 - a. Finnast det hensiktsmessige rutinar for tidleg innsats, og nyttast desse rutinane i praksis?
 - b. Korleis fungerer samarbeidet mellom barnevernstenesta og andre tenester i det førebyggjande arbeidet (jf. plikt til å samordne kommunen sitt førebyggjande tenestetilbod retta mot barn og familiar)?
 - c. Oppfyller hjelpetiltak krav i barnevernslova?
 - d. Korleis er barns beste og medverknad ivaretatt i hjelpetiltaka?
 - e. Korleis er retten til familieliv vurdert og ivaretatt?
2. Når nyttast akuttvedtak (kor ofte og i kva samanheng)?
 - a. Er bruk av akuttvedtak i tråd med barnevernslova?
 - b. Korleis samarbeider barnevernet med andre tenester i samband med akuttvedtak, irekna samarbeid med politiet?
 - c. Kor ofte nyttast akuttvedtak i Alver samanlikna med det nasjonale gjennomsnittet og med liknande kommunar?
3. Kva rutinar finst for samvær og tilbakeføring?

- a. Arbeider kommunen løypande og heilskapleg med å fylgje med på utviklinga til barn under omsorgsovertaking og foreldra?
 - b. Korleis føregår kommunikasjonen og samhandlinga med barnet sine foreldre?
 - c. Finnast det hensiktsmessige rutinar og prosessar for arbeidet med samvær og tilbakeføring, og nyttast desse rutinane i praksis?
 - d. I kva grad planleggjast det for tilbakeføring og kva grunngjeving nyttast dersom det ikkje planleggjast for tilbakeføring?
- 4. Kva rutinar har kommunen for å handsame ottemeldingar og handsamas ottemeldingar i tråd med sentrale lovkrav?**
- a. Overhaldast sakshandsamingsfristar og frist om å gi tilbakemelding til meldar?
 - b. Korleis er sakshandsamingstida i Alver samanlikna med det nasjonale gjennomsnittet og samanliknbare kommunar?
- 5. Styrast barnevernstenesta i Alver kommune på ein heilskapleg og hensiktsmessig måte?**
- a. Finnast det hensiktsmessige rutinar og prosessar for å lage strategiar og tiltak?
 - b. Korleis fungerer samarbeidet internt i barnevernstenesta innanfor ulike område (hjelpetiltak, akutt-tiltak mv.)?
 - c. Finnast det hensiktsmessige prosessar for internkontroll?
 - d. Korleis arbeidast det med å implementere nye lovendringar, til dømes i samband med. Barnevernsreforma?
 - e. Fylgjer barnevernstenesta med på rettsutviklinga, f.eks. EMD-sakene mot Norge, og korleis nyttast denne kunnskapen internt?
 - f. Finnast det hensiktsmessige prosessar for evaluering og læring?
 - g. Har barnevernstenesta tilstrekkeleg kompetanse til å løyse lovpålagte oppgåver på ein god måte, og arbeidast det systematisk med kompetanse?

1.3 Revisjonskriterier

Til problemstillingane stiller vi opp revisjonskriterier. Revisjonskriterier er dei krav og normer som tilstand og/eller praksis i kommunen målast mot. Revisjonskriterier må vere aktuelle, relevante og gyldige for kommunen. Sentrale kjelder til å utleie revisjonskriterier er:

- ✓ Lov om kommuner og fylkeskommuner (kommunelova)
- ✓ Lov om barneverntjenester (barnevernlova)
- ✓ Lov om behandlingssåten i forvaltningssaker (forvaltningslova)
- ✓ KS rettleiar Orden i eget hus - Kommunedirektørens internkontroll

1.4 Metode

Forvaltningsrevisjonen er gjennomført i samsvar med krav i RSK001 Standard for forvaltningsrevisjon.² Datainnsamlinga blei avslutta 27.09.2023. Rapport er sendt kommunedirektøren til uttale den 03.10.2023.

I denne forvaltningsrevisjonen har vi nytta dokumentanalyse, statistikk, intervju, spørjeundersøking, stikkprøver og datatriangulering som metode for analyse. Under er det gjort greie for dei einskilde framgangsmåtane.

1.4.1 Dokumentanalyse

Forvaltningsrevisjonen har basert seg om korleis kommunen styrar barnevernstenesta (internkontroll, samarbeid m.m.), i tillegg til dei formelle systema for hjelpetiltak/tidleg innsats, akuttvedtak, tilbakeføringsplanar og ottemeldingar. Forvaltningsrevisor har henta ut dokumentasjon knytt til desse tematiske områda. I tillegg har administrasjonen gitt innspel til relevant dokumentasjon. Liste over motteken og gjennomgått dokumentasjon er inkludert i vedlegg 1.

Forvaltningsrevisor har også gjennomgått barnevernets eigne tilbakemeldingsskjema frå foreldre frå 2023. Desse består av ein kombinasjon av rangeringar, samt opne spørsmål kor vi har forsøkt å identifisere mønstre i tilbakemeldingane.

1.4.2 Statistikk

KOSTRA-statistikk og Kommunebarometeret har blitt nytta for å vurdere korleis barnevernstenesta i Alver kommune presterer samanlikna med andre barnevernstenester i andre kommunar. KOSTRA gir statistikk for økonomi og tenester i norske kommunar. Kommunebarometeret er ei årleg måling frå Kommunal rapport som målar kommunane opp mot kvarandre. Kommunane blir rangert etter 151 nøkkeltall på tvers av 12 ulike hovudkategoriar.

1.4.3 Intervju

Det er gjennomført 12 intervju med 15 personar.

Frå Alver kommune si barnevernsteneste har vi gjennomført intervju med fylgjande roller:

- ✓ Tenesteleiar
- ✓ 4 avdelingsleiarar
- ✓ Fagutviklar
- ✓ Samarbeids- og nettverkskontakt

Frå samarbeidande tenester har vi intervjuar:

- ✓ BUP Nordhordland
- ✓ Bufetat
- ✓ Politiet (2 representantar)
- ✓ NAV Alver

Andre vi har intervjuar er:

² Utgitt av Norges Kommunerevisorforbund

- ✓ Tre foreldre som har barn under barnevernets omsorg.

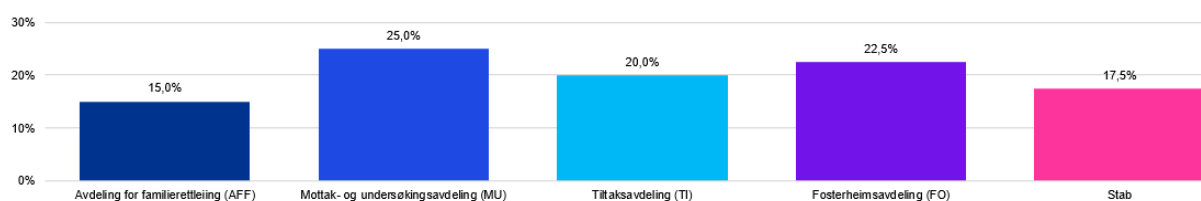
Dei utvalde foreldra deltar i ei ressursgruppe med barnevernet i dag. Barnevernstenesta har satt oss i kontakt med desse foreldra og dei har gitt samtykke til å snakke med oss. Ein merknad om representasjon og validitet i dette høvet: Tre foreldre er ikkje *statistisk representativt* for denne gruppa av foreldre. Fordelen med å gjennomføre kvalitative intervju er at vi kan gå meir i djupna på erfaringane til disse foreldra. Ein del av deira rolle i ressursgruppa er å bidra i forbedringsarbeidet med barnevernet og har sånn sett god trening i denne rolla, i tillegg til å ha mange erfaringar med barnevernet over tid. Dette er det som ofte skiljar kvalitativ metode som vektlegger djupne-erfaring/indre validitet og kvantitativ metode som vektlegger bredde-erfaring/ytre validitet. I denne revisjonen vektlegger vi ulike type metodikk og vi vurderer utsegna foreldra kjem med i lys av mellom anna saksgjennomgangen.

1.4.4 Spørjeundersøking

Vi har sendt ut ei spørjeundersøking til alle tilsette i barnevernstenesta, for å sjå korleis dei vurderer rutineane, arbeidet i praksis, internt og eksternt samarbeid mv.

Svarprosenten er 83,33 prosent.

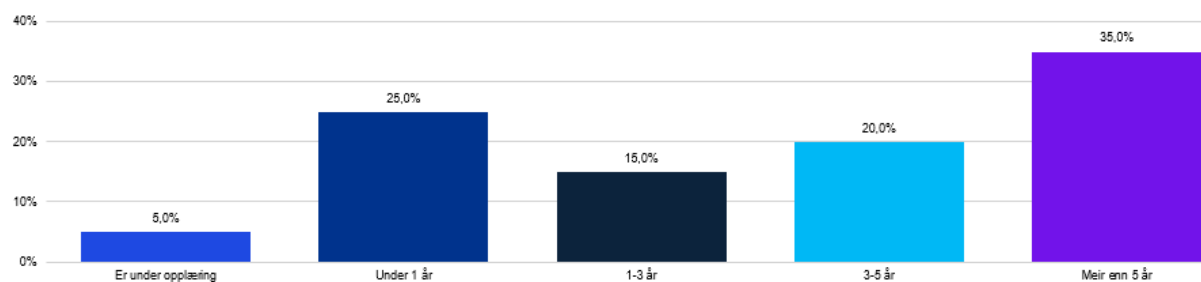
Som vi kan sjå gjer dette ei jamn fordeling mellom dei ulike avdelingane i barnevernstenesta.

Figur 1: Fordeling av respondentane i spørjeundersøkinga på dei ulike avdelingane i barnevernstenesta.

Vidare er 13,2 % av dei som har svart leiarar, medan 86,8 % er tilsette uten leiaransvar.

Nedanfor ser ein fordelinga på kor lenge respondentane har vore tilsette i Alver kommune. Som ein kan sjå har fleirtalet av respondentane arbeidd i barnevernstenesta i over 3 år og bør ha god kjennskap til tenesta.

Figur 2: Kor lenge dei tilsette i spørjeundersøkinga har vore tilsette i Alver kommune.

Som laseren vil sjå er det på mange av svara som gjengis i rapporten generelt sett høg «tilfredshet» blant dei tilsette, både når det gjeld utføring av oppgåver, rutinar, rettleiing mv. Dette er totalt sett positivt og viser at det opplevast å være høg etterleving i tenesta og at dei tilsette opplever å jobbe i same retning. Vi peiker likevel på områder kor vi meiner det er forbedringspotensiale sjølv om dei fleste er tilfredse. Dette vurderast noko kvalitativt frå område til område ut frå kva spørsmålet gjeld og

viktigheten av høg grad av einigheit eller etterleving. Vi har ikkje satt nokon fast terskel for kor stor ueinighet det må være for at noko skal reknast som eit forbetningsområde.

1.4.5 Stikkprøver

Vi har gått gjennom 50 tilfeldig utvalde saker. Sakene blei vald ut i to rundar. Først identifiserte vi alle aktive saker barnevernet handsama i 2022. Barnevernet kategoriserte desse i *tiltak*, *fosterheim* og *mottak og undersøking*. Vi gikk så gjennom kvar åttande fosterheimssak, kvar fjerde mottak og undersøkingssak og kvar tolvte tiltakssak – til saman 45 saker. Det viste seg at mange av sakene vi undersøkte då gikk langt tilbake i tid. Det var vurdert som lite hensiktsmessig å syne til deler av sakene som ikkje representerer korleis barnevernet arbeider i dag.

Vi valde på bakgrunn av det over å sjå på eit nytt utval med saker der vi tok utgangspunkt i alle sakene som starta i 2022. Vi tok då føre oss sju fosterheimssaker, ti mottak og undersøkingssaker og 36 tiltakssaker – i alt 53 saker. Utgangspunktet for utvalet var at vi valde ut kvar femte sak, men vi valde likevel ut alle fosterheimssakene. Årsaka var at fleire av dess sakene omhandla plassering der ein annan kommune hadde handa på saken. I røynda blei derfor sakskomplekset lite.

Når vi har sett gjennom sakene har vi vurdert om det er indikasjonar på at det er systemfeil eller system-utfordringar i barnevernet i kommunen. Vi har ikkje vurdert om innhaldet i saken er rett eller galt. Årsaka til det er at dei gongene det kan være tvil om eller tvist om innhaldet i saka så er sakene i hovudsak klaga på, tatt inn for rettssystemet eller på anna vis tilført juridisk bistand utanfrå.

Det er ikkje meininga at ein forvaltningsrevisjon skal undersøke einskildsaker – det er ikkje ei gransking. Det er systemet til kommunen som er i fokus, og det er derfor dette vi har undersøkt i høve saksgjennomgangen.

1.4.6 Datatriangulering

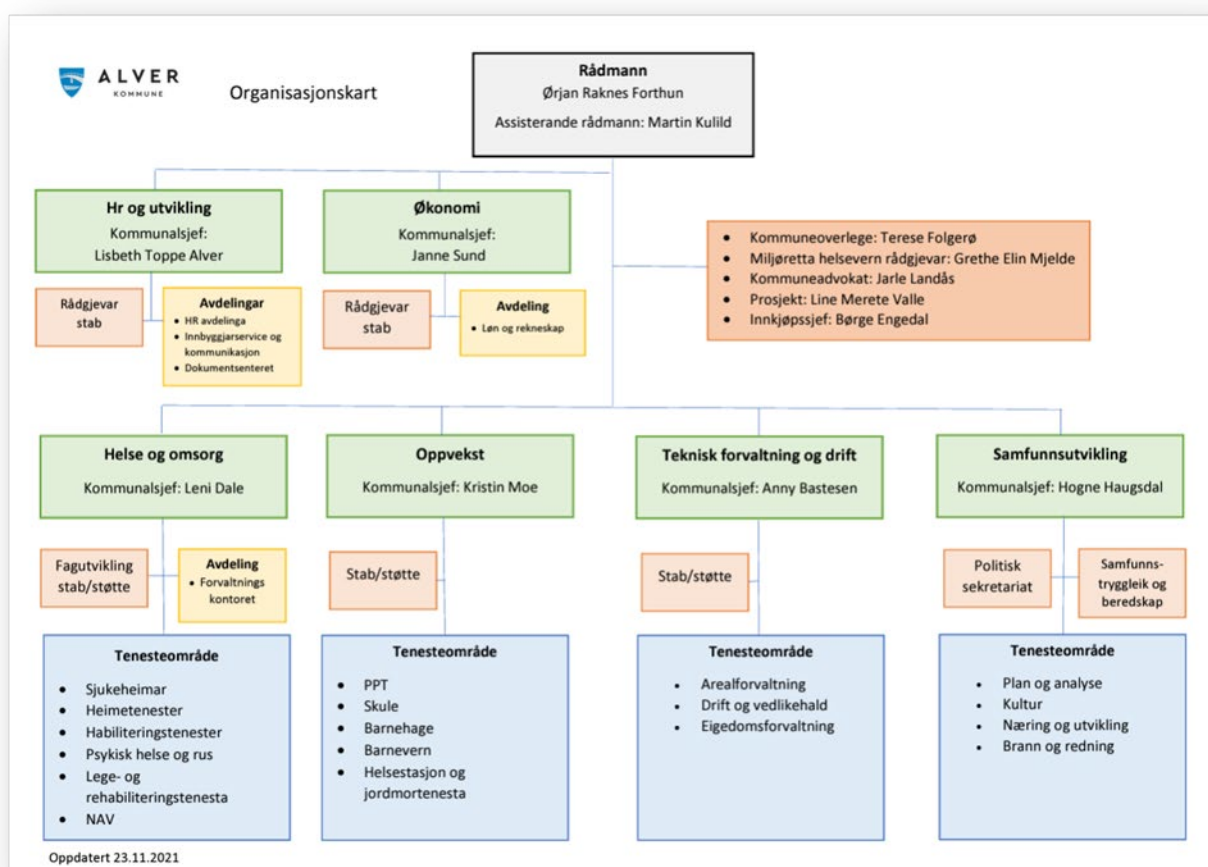
Datatriangulering er ein metode vi nyttar for å samanlikne data frå forskjellige kjelder. Ved datatriangulering får vi verifisert data på tvers av ulike metodar for å sikre større validitet i vurderingane og tilrådingane.

2. Om kommunen

Alver kommune (om lag 30.000 innbyggjarar) er eit resultat av samanslåinga av kommunane Lindås, Radøy og Meland i Nordhordland. Barnevernet er organisert i tenesteområdet oppvekst.

2.1 Organisering

Kommunen er organisert i fire sektorar, som vist i figuren under.

Figur 3: Organisasjonskart, alver.kommune.no.

Den sentrale organiseringa av sektorane er den same, med ein kommunalsjef som leiar. Barnevernet er organisert i sektor oppvekst, saman med tenestene PPT, skule, barnehage og helsestasjon og jordmortenesta. Det kjem fram av tilstandsrapport 2022 at barnevernet har tettast samhandling med desse tenestene. I tillegg har barnevernet tett dialog med kulturskulen og ungdomsklubbane (tenesteområde samfunnsutvikling), NAV og psykisk helse og rustenesta (tenesteområde helse og omsorg) samt tannhelsetenesta (Vestland fylkeskommune). Vidare nyttar barnevernstenesta kommuneadvokatane til juridisk bistand.

2.2 Ansvar

Kommunen har det overordna ansvaret for barnevernstenesta og at denne forvaltest i tråd med regelverket. Kommunen har vidare eit ansvar for å fremje gode oppvekstvilkår gjennom tiltak for å førebyggje at barn og unge utsetjast for omsorgssvikt eller utviklar åtferdsproblem. Kommunen skal også samordne tenestetilbodet til barn og familiar.

Barnevernstenesta har ansvar for å gi hjelp, omsorg og beskyttelse til barn når det er nødvendig på grunn av omsorgssituasjon eller åtferd. Dette omhandlar mellom anna å gå gjennom og vurdere ottemeldingar, gjennomføre undersøkingar, treffe vedtak om hjelpetiltak, førebu saker til handsaming i barneverns- og helsenemnda og sette i verk og fylgje opp tiltak.

2.3 Organisering av barnevernstenesta

Alver barnevernsteneste blir leia av tenesteleiar (barnevernsleiar), og består av stab og fire avdelingar. Barnevernsleiar er jamfør internkontroll 2022-2023 delegert mynde frå kommunedirektør til å utføre kommunen sine oppgåver som er heimla i barnevernslova. Alver barnevernsteneste inkluderer Austrheim og Fedje kommune. I tillegg har Alver barnevernsteneste akutt beredskap for Gulen og Masfjorden kommune. Figuren under viser organiseringa av barnevernstenesta i Alver kommune.

Figur 4: Organisasjonskart barnevernstenesta, Tilstandsrapport 2022.

Stab består av kontorfaglege, samarbeid- og nettverkskontakt, fagleiar, innsynsansvarlege og psykolog. Kontorfaglege tek hand om det kontorfaglege arbeidet i tenesta. Samarbeid- og nettverkskontakt har eit særskilt ansvar for informasjonsflyt og samarbeid, både internt og eksternt. Fagleiar skal primært sikre kvalitet og internkontroll i barnevernstenesta. Innsynsansvarlege tek i vare

oppgåver knytt til innsyn i saker. Psykolog skal bidra til å sikre kvalitet, både gjennom bistand i konkrete saker og deltaking i utviklingsprosjekt.

Avdeling mottak og undersøking tek i mot og handsamar ottemeldingar, i tillegg til å gjennomføre undersøkingar. Avdeling tiltak set i verk og fylgjer opp tiltak. Avdeling fosterheim har ansvar for alle som er plassert utanfor heimen og myndige som ynskjer ettervern. Avdeling familierettleiing hjelper føresette til å gje utviklingsstøttande omsorg til det einskilde barn.

2.4 Innleiande kartlegging av nøkkeltall

Ei benkemerkeanalyse av barnevernstenesta i Alver kommune, med utgangspunkt i Kommunebarometeret (som igjen byggjer på KOSTRA-tal), gir relevant men ikkje uttømmende informasjon om utfordringsbiletet i Alver barnevernsteneste. I høgre kolonne viser vi kommunen si rangering blant alle norske kommunar og fargekodinga (same fargekoding som Kommunebarometeret nyttar). Vi trekkjer her ut tala som har størst betyding for revisjonsområda og gir til slutt ei analyse for kva betyding dette kan ha for problemstillingane.

Totalt sett kjem Alver på 121. plass i sektoren barnevern.

Det er 13 nøkkeltal for sektoren. Det går fram frå Kommunebarometeret at nøkkeltala for andelen barn i barnevernet og andelen undersøkingar gjennomført innanfor tre månadar er dei tyngste for sektoren. Kvar har ei vekt på 15 prosent. Andelen barn i institusjon og fagutdanna per 1 000 barn har begge ei vekt på 10 prosent av sektoren. Andelen barn i barnevernet er justert for behovet slik det er definert i kostnadsnøkkelen i inntektssystemet. I barometeret er det positivt at andelen er lav. Ein kan argumentere for at låg del kan indikere at barnevernet ikkje er nok involvert. Likevel må det i utgangspunktet reknast som positivt når barn ikkje er omfatta av tiltak i barnevernets regi.

Utvalde nøkkeltal	Rangering Kommunebarometeret 2023
Del barn i barnevernet (korrigert for behovet) er 3,76 % i 2021, mot landsgjennomsnittet på 4,18 %.	161
92 % av undersøkingar er gjennomført innanfor fristen på tre månadar, mot landsgjennomsnittet på 89,53 %.	199
Gjennomsnittleg del undersøkingar med sakshandsamingstid under den lovbestemte fristen på 3 månadar (gjennomsnitt for dei fire siste åra) er 93,33 % i Alver. Dei aller beste kommunane ligg på 100 %.	132
Det er 4,8 stillingar med fagutdanning per 1000 mindreårige i Alver kommune.	264
Barn med undersøking eller tiltak per årsverk er ei anna måte å måle bemanning på. Her er talet 16.30 i Alver mot eit landsgjennomsnitt på 16.99	230
Alle barn i Alver som er omplassert har ein omsorgsplan (over siste fire år er talet 98,89 %). Samla sett for landet har 96,13 % av barna under omsorg ein omsorgsplan	1
Del barn med utarbeida tiltaksplan er 100 % (snitt for siste fire år er 94,8 %)	93
Netto utgifter til førebygging, helsestasjon og skulehelseteneste, per innbyggjar. 0-5 år. Utgiftene i Alver var 12,338,49 utgifter per barn under 5 år, mot 18,798,47 på landsgjennomsnittet.	295

Figur 5: Benkemerkeanalyse av Alver barnevernsteneste Kommunebarometeret.

Som tabellen viser skårar kommunen lågt på utgifter til førebygging, helsestasjon og skulehelseteneste per innbyggjar 0-5 år. Dette vil seie at Alver kommune er blant kommunane som brukar minst ressursar på førebyggjande arbeid retta mot denne aldersgruppa. Elles viser nøkkeltala at kommunen synast å ha relativt god kontroll på sakshandsamingsfristar. Dette svarar delvis ut ei av problemstillingane våre (problemstilling 4a og 4b), og gjer at vi ikkje vil prioritere å gjere djupneddykk når det gjeld denne delen av etterlevinga. Det verker også som at bemanninga målt mot det faktiske behovet i barnevernet er relativt god. I revisjonen vil vi dykke lenger ned i konkrete kompetansebehov opp mot lovpålagte oppgåver og utviklinga på feltet.

Dersom vi ser på utviklinga over tid, så har det frå 2018 vore ei positiv utvikling. Ein kan også sjå at det er positiv utvikling på nokre indikatorar på kort sikt og at barnevernstenesta går noko tilbake på enkelte indikatorar:

	2018	2019	2020	2021	2022
BV01 Andel barn i barnevernet, korrigert for behovet			60	84	161
BV02 Andel undersøkelser gjennomført innenfor 3 måneder			146	179	199
BV03 Andel undersøkelser gjennomført innenfor 3 måneder, 4-årsserie	338	338	83	113	132
BV04 Andel barn i institusjon og fosterhjem			24		
BV05 Andel barn i institusjon og fosterhjem, 4-årsserie					
BV06 Fagutdannet per 1000 barn			226	203	264
BV07 Antall barn med undersøkelse eller tiltak per årsverk (f244)			71	71	230
BV08 Andel barn under omsorg som har omsorgsplan			1	1	1
BV09 Andel barn under omsorg som har tiltaksplan			132	1	66
BV10 Andel barn under omsorg som har omsorgsplan, snitt siste 4 år	266	266	1	1	1
BV11 Andel barn under omsorg som har tiltaksplan, snitt siste 4 år	326	330	143	101	93
BV12 Netto utgift forebygging per innbygger, 0-5 år			309	289	295
BV13 Hvor mange av de siste fire årene har kommunen hatt brukerundersøkelse i barnevernet?					

Figur 6: Benkemerkeanalyse av Alver barnevernsteneste som viser utvikling over tid. Her ser ein rangeringa til Alver barnevern, samanlikna med andre kommunar.

Når det gjelder indikator 13 om brukarundersøking, viser Kommunebarometeret til at brukarundersøking er eit viktig verktøy for kvalitetsutviklinga i kommunen, for å samanlikna seg med andre kommunar og til bruk i dialog med brukarane. Likevel er det få kommunar som opplyser om at dei har hatt brukarundersøkingar i barnevernet, inkludert Alver kommune. Vi kjem tilbake til denne tematikken i kapittel 5.

3. Tidleg innsats og hjelpetiltak

3.1 Problemstilling

- ✓ Korleis arbeider barnevernstenesta med tidleg innsats og hjelpetiltak?
 - Finnast det hensiktsmessige rutinar for tidleg innsats, og nyttast desse rutinane i praksis?
 - Korleis fungerer samarbeidet mellom barnevernstenesta og andre tenester i det førebyggjande arbeidet (jf. plikt til å samordne kommunen sitt førebyggjande tenestetilbod retta mot barn og familiar)?
 - Oppfyller hjelpetiltak krav i barnevernslova?
 - Korleis er barns beste og medverknad ivaretatt i hjelpetiltaka?
 - Korleis er retten til familieliv vurdert og ivaretatt?

3.2 Revisjonskriterier

Kommunen sitt overordna ansvar: Frå 1. januar 2022 blei det innført ei plikt i barnevernslova til å samordne kommunen sitt førebyggjande tenestetilbod retta mot barn og familiar. Kommunestyret skal sjølv vedta ein plan for det førebyggjande arbeidet. Det gjerast også ei endring i føresegna om kommunen sine oppgåver. Det vil ikkje lenger fylgje av lova at det er barnevernsleiar som har ansvaret for oppgåvene etter lova. Hovudformålet med endringa er å understreke og styrkje kommuneleiinga sitt ansvar for den overordna styringa av barnevernstenesta. Vidare presiserast det at barnevernstenesta sitt ansvar er å gi hjelp, omsorg og beskyttelse når det er nødvendig på grunn av barnet sin omsorgssituasjon eller åtferd.

Hjelpetiltak skal setjast i verk når barnet har særlege behov for dette. Barnevernet skal vidare bidra til å gje det enkelte barn gode levekår og utviklingsmoglegheiter ved råd, rettleiing og hjelpetiltak. Når hjelpetiltak blir vedtatt skal barnevernstenesta utarbeide ein tidsavgrensa tiltaksplan. Barnevernet skal fylgje med på korleis det går med barnet og foreldra og om hjelpa er tenleg, og eventuelt vurdere om det er nødvendig med nye tiltak eller omsorgsovertaking. Tiltaksplanen skal evaluerast regelmessig. Barnevernet kan fatte midlertidige vedtak om å plassere barnet utanfor heimen. Barnevernet skal her fylgje opp barn og foreldre, og vurdere omsorgssituasjonen og utviklinga.

Eit mål med ny barnevernslov er å styrkje barneperspektivet. Den nye lova har ein ny og overordna føresegn om at barnets beste er eit grunnleggjande omsyn i alle handlingar og avgjersler som gjeld eit barn. Denne føresegna framhevar at barnets beste ikkje berre er sentralt ved avgjersler om tiltak, slik det går føre av tidlegare lova, men for alle handlingar og avgjersler i barnevernet. Ny barnevernslov lovfestar at «barnevernets tiltak skal være til barnets beste» Dette er meint som ei tydeleggjering og presisering av gjeldande rett.

Barnevernstenesta skal samarbeide med offentlege instansar og andre tenesteytarar dersom samarbeid er nødvendig for å gi barnet eit heilskapleg og samordna tenestetilbod. Kommunen skal samordne tenestetilbodet. Ved behov skal kommunen bestemme kva kommunal instans som skal ivareta samordninga. Barnevernstenesta skal, i tillegg til å følgje opp enkelte barn, samarbeide med offentlege instansar og andre tenesteytarar slik at barnevernstenesta og dei andre tenesteytarane kan ivareta sine oppgåver etter lov og forskrift. Barnevernstenesta bør også samarbeide med frivillige organisasjonar som arbeider med barn og unge.

3.3 Høva i kommunen

3.3.1 Tidleg innsats

Internkontroll 2022-2023 inneheld ei skildring av barnevernet sine hovudoppgåver. Hovudoppgåva er å sikre barn og unge som lever under forhold som kan skade deira helse og utvikling nødvendig hjelp og omsorg til rett tid. Her vektleggjast det at barnevernet har eit spesielt ansvar for å avdekkje omsorgssvikt, sosiale og emosjonelle problem så tidleg at varige problem kan unngåast. Barnevernet skal bidra til trygge og utviklingsstøttande oppvekstvilkår for barn og unge. Hjelpetiltak skal setjast inn når barnet grunna forhold i heimen eller av andre grunnar har særleg behov for det. Til dømes kan kompenserte tiltak som barnehageplass eller fritidstiltak og kurative tiltak som råd og rettleiing til foreldre nyttast. Rutinar for hjelpetiltak er nærmare skildra under del 3.3.3.

I Alver kommune sin samfunnsplan er det definert eit hovudmål om at innbyggjarane har god livskvalitet, trygge oppvekstvilkår og god helse. Under dette hovudmålet er det definert eit delmål om at barn og unge har ein trygg oppvekst. Her er førebygging og tidleg innsats gjennom tverrfagleg samarbeid og koordinering eit tiltak. Samstundes vektleggjast det i samfunnsplanen at fagområda i kommunen skal samarbeide for å koordinere tenester. Det arbeidast for tida med å etablere kommunedelplanar (irekna for oppvekst og helse, sosial og omsorg).

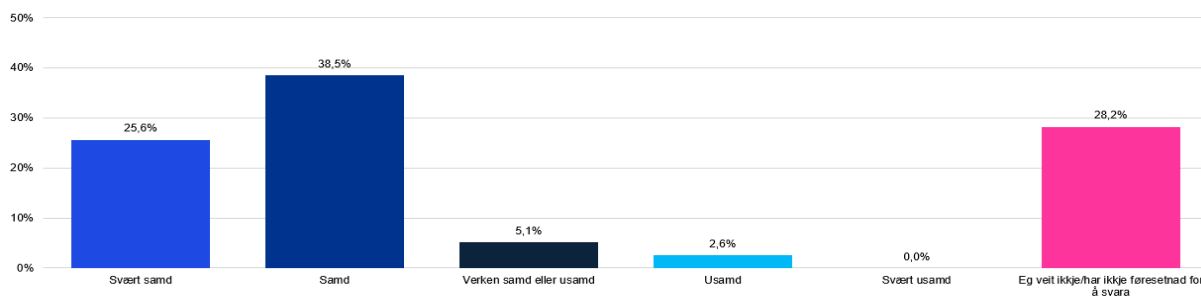
Som vist i del 2.4 skårar Alver kommune lågt på utgifter til førebygging, helsestasjon og skulehelseteneste per innbyggjar 0-5 år. Dette vil seie at Alver kommune er blant kommunane som brukar minst ressursar på førebyggjande arbeid retta mot denne aldersgruppa. Avdeling for familierettleiing i barnevernet har eit bredt familierettleiingstilbod, som hovudsakeleg arbeider opp mot familiar kor barnevernet er involvert. Avdelinga samarbeider med ei universell rettleiingsgruppe i kommunen, som tilbyr låg-terskel kurs. Her melder foreldre seg på sjølv utan bakgrunn i otte frå kommunen. Det opplevast at dette tilbodet burde styrkjast, då det oppfattast å vere eit stort behov for familierettleiing utan tiltak i barnevernet.

Det visast i internkontroll 2022-2023 til at barnevernsreforma/oppvekstreforma flyttar meir ansvar til kommunen, og skal bidra til å styrkje kommunen sitt førebyggjande arbeid og tidleg innsats. Irekna skal kommunestyret vedta ein plan for det førebyggjande arbeidet. Alver kommune har i samband med dette etablert prosjektet plan for førebyggjande arbeid oppvekstreforma Alver kommune. Her deltek representantar frå fleire tenester, irekna barnevernet. Prosjektet er delt i to delprosjekt, 1) lokal etablering av tiltak i barnevernet og 2) plan for det førebyggjande arbeidet.

Knytt til delprosjekt 1 er det vedteke at det skal etablerast eit eige miljøarbeidarteam og ein samværsstad i barnevernet. Det er lyst ut seks stillingar til miljøarbeidarteamet, som skal organiserast i avdeling for familierettleiing, mellom anna for å kunne arbeide synergisk i ei førebyggjande barne- og familieavdeling. Barnevernet opplys at desse tiltaka både legg til rette for førebygging og tidleg innsats. Målet er at barnevernet skal plassere tidleg og avslutte tiltak tidlegare.

Plan for det førebyggjande arbeidet skal etter planen ferdigstillast sommaren 2023. Eit føremål med prosjektet er å få oversikt over relevant kompetanse og tiltak i kommunen sine tenester knytt til førebygging. Vidare skal prosjektet sikre koordinering mellom planverk og tiltak på fleire nivå, irekna kommunedelplanar, handlingsplan mot vold i nære relasjonar, universell foreldrerettleiing og familie for første gang.

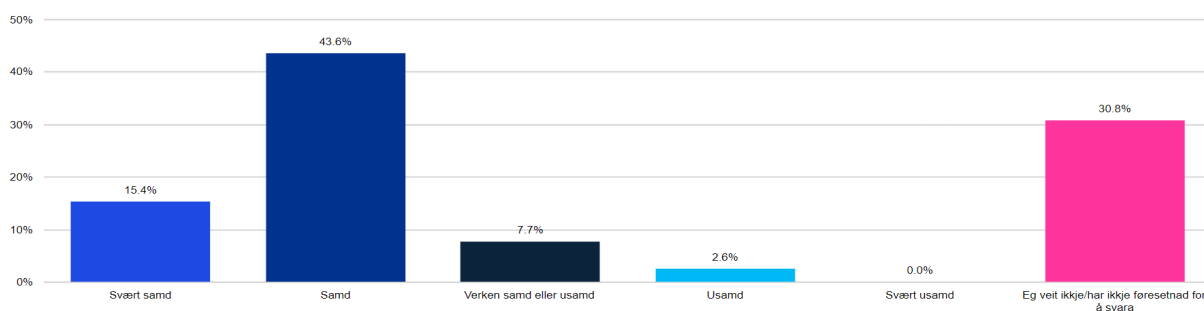
I spørjeundersøking som har gått ut til dei tilsette i barnevernstenesta i Alver kommune har vi spurt dei tilsette om det finst føremålstenelege rutinar for tidleg innsats i barnevernstenesta.

Figur 7: «Det finnst hensiktsmessige rutinar for tidleg innsats i barnevernstenesta»

Meir enn eit fleirtal meiner at rutineane for tidleg innsats er føremålstenleg.

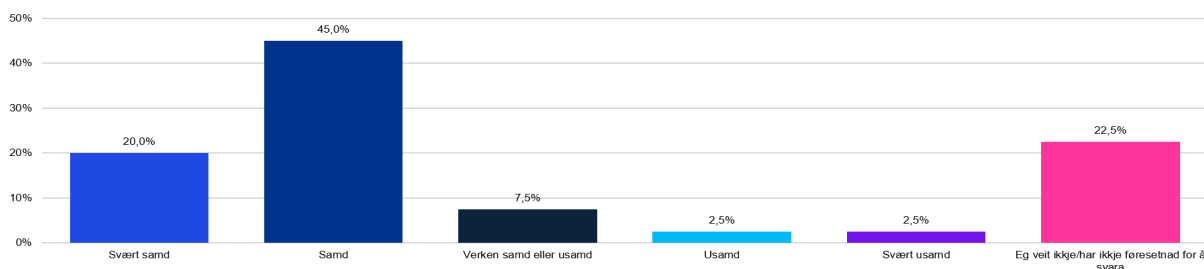
Vi har også bedt respondentane ta stilling til utvikling over tid. Tilsette meiner som vi kan sjå nedanfor at det har vore ei positiv utvikling når det gjelder prioritering av tidleg innsats

Figur 8: «Det har vore meir fokus på tidleg innsats i barnevernstenesta det siste året, samanlikna med tidlegare år.»

Samstundes opplever fleire at arbeidet med tidleg innsats kan bli meir systematisk i Alver kommune. Dette viser seg mellom anna at det er uklart kve som er koordinerande instans for tidleg innsats i kommunen. Det peikast på at høva har blitt større i den fusjonerte kommunen, og at dette fører til auka behov for samordning og styring.

Dette går også fram av spørjeundersøkinga:

Figur 9: «Det er tydeleg for meg kven som har ei koordinerande rolle inn mot det førebyggjande arbeidet i kommunen.»

3.3.2 Samarbeid mellom barnevernstenesta og andre tenester

Barnevernstenesta har etablert samarbeidsavtalar med NAV, skulane og tannhelsetenesta. Samarbeidsavtalar med barnehagane, helsestasjon- og jordmortenesta, psykisk helse- og rustenesta og politiet er under utarbeiding. Forvaltningsrevisor har fått tilsendt samarbeidsavtalen med NAV. Denne viser til partane sine pliktar og ansvar i samarbeidet, samt måla med oppvekstreforma og endringane dette medfører for både barnevernet og NAV.

Alver barnevernsteneste har ein eigen ressurs (samarbeids- og nettverkskontakt) som er dedisert til samarbeid med andre tenester. Det kjem fram av intervjudata at det opplevast at samarbeid med andre tenester generelt har for lite fokus i barnevernet, og at barnevernstenesta difor har etablert ei eiga stilling dedisert til dette arbeidet. Jamfør stillingsskilddringa skal samarbeids- og nettverkskontakten vere ein drøftingspartner ved otte frå offentlege instansar og privatpersonar, og ved behov gje råd og rettleiing. Samarbeids- og nettverkskontakten bidreg med informasjon inn og ut av barnevernstenesta, samt til at det vert oppretta samarbeid med andre tenester. Samarbeids- og nettverkskontakt deltek i tverrfaglege team ved barnehagane og skulane i kommunen. Vidare er denne koordinator for kommunen sitt konsultasjonsteam om vald og overgrep.

Samarbeids- og nettverkskontakten utfører opplæring til andre tenester - irekna meldekurs. Barnehagar og skular skal delta på dette kvart fjerde år. Det er sett opp ein eigen gjennomføringsplan for perioden 2019-2023. Hittil har 26/27 barnehagar og 24/25 skular gjennomført. Andre tenester får førespurnad om meldekurs. Kulturskulen, NAV, helsestasjons- og jordmortenesta, ungdomsklubbane, psykisk helse- og rustenesta og tannhelsetenesta har delteke på dette.

Tilstandsrapporten 2022 inneheld ei oversikt over tal kontaktpunkt samarbeids- og nettverkskontakt har hatt med andre tenester.³ Skular, barnehagar og helsesjukepleiarar tok ofte kontakt (mellom 42-82 kontaktpunkt). Politi, psykologar, primærhelsetenesta, spesialisthelsetenesta, NAV, psykisk helse vaksen og BUP tok sjeldnare kontakt (mellom 5-7 kontaktpunkt). Andre tenester (som til dømes PPT, tannhelsetenesta, rusomsorg vaksne og forvaltninga) tok sjeldan kontakt (under 5 kontaktpunkt).

Tabellen under viser kva for nokre tenester som meldte til barnevernet i 2022:

Teneste	Tall meldingar
Politi	63
Lege/sjukehus/tannlege	63
Skule	46
Andre offentlege instansar	21
Barnehage	17
VOP	13
NAV	10
BUP	8
Barnevernvakt	7
Krisesenter	5
PPT	1

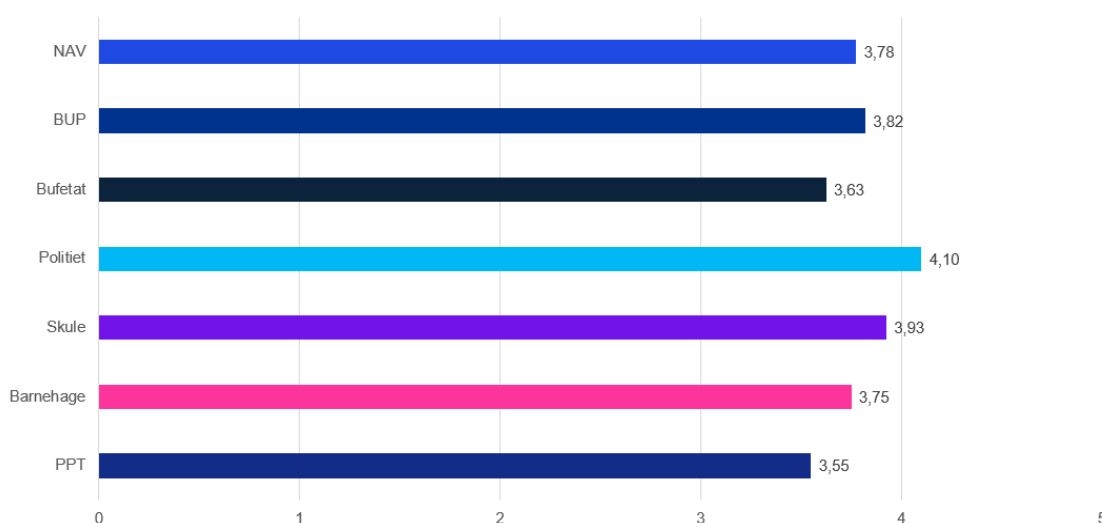
Figur 10: Meldingar, Tilstandsrapport 2022.

Barnevernet har fleire samarbeidsflater med tenester utanfor kommunen. Barnevernet deltek saman med BUP og politiet i fora på systemnivå, som konsultasjonsteam om vald og overgrep og førebyggjande ungdomsnettverk. Dette blir opplevd å vere nyttige tverrfaglege fora i det førebyggjande arbeidet. I tillegg samarbeider barnevernet og politiet i kjernegrupper knytt til ungdommar ein er bekymra for. BUP har eit fast møtepunkt kvar tredje veke med PPT, helsestasjon- og skulehelsetenesta samt psykisk helse og rus. Bakgrunnen for etableringa av dette foraet var utfordringar knytt til overgangar mellom kommunen og BUP samt born som blei tilvist tilbake til BUP fleire gongar. Barnevernet har vald å ikkje delta i dette foraet. Barnevernet har også takka nei til

³ I perioden 29.10.2021 til 28.10.2022.

retteleiing frå BUP, noko som ifølgje ein respondent kunne vore nyttig for å avklare forventningar, gi informasjon om kva behandling inneberer mv.

System for oppfølging av ungdom med høg suicidalåtfærd og store vanskar opplevast å vere utfordrande. Desse fell mellom to stolar, då dei gjerne ikkje fyll kriteria for åtferdsplassering i barnevernet, psykisk helse og rus ikkje kan bruke tvang og kommunen ikkje har nokon som arbeider utover mot målgruppa. Eit Fact ung team blir trekt frem som hensiktsmessig. Dette er eit fleksibelt ambulerande team som retter seg mot unge mellom 12-25 år.⁴ Vidare blir samarbeid rundt ungdom med særskilte behov ved overgang til 18 år opplevd å vere ei utfordring, mellom anna knytt til bustad. Det hender her at barnevernet server brukarar etter eit anna lovverk enn barnevernslova men ein ventar på at tenestetilbodet blir etablert.

Figur 11: «Eg opplev samarbeidet med følgjande tenester som godt»

Her har vi laga ein gjennomsnittsscore for korleis dei tilsette i barnevernet oppfatar samarbeidet med andre tenester på ein skala frå 1-5, kor mest mogleg høg score er positivt («1 står for «svært usamd» og 5 står for «svært samd»). Det som kan trekkast ut av denne rangeringa, er at for alle tenestene er det fleire som er samde om at samarbeidet er godt, enn tilsette som er ueinige i denne påstanden. Politiet har den tenesta kor dei tilsette er mest nøgd med samarbeidet, relativt sett, med skule på andre plass.

I figuren under har vi trekt ut einskilde utsegn om korleis barnevernstenesta blir oppfatta av andre tenester vi har snakket med. Utsegna er ikkje nødvendigvis representative for kva alle meiner, men det er typiske utsegn som har gått igjen nokre gonger.

⁴ ACT-, FACT- og FACT ung-team - Helsedirektoratet

Positivt

- + «Samarbeid i enkeltsaker fungerer bra.»
- + «Mange kommuner har ikke tatt innover seg barnevernreformen i like stor grad.»
- + «Kjenner familiene og barna de sender henvisning på godt. Det er en god overføring av kunnskap.»
- + «God dialog, de krever på vegne av barna.»

Forbetringsområder

- ÷ «Skulle ynskje at dei var meir med på systematisk samarbeid.»
- ÷ «Kunne delteke meir i det førebyggjande arbeidet.»
- ÷ «Deleteke meir og vært «meir på» i nokre fora.»
- ÷ «Kunne hatt behov for meir rettleiing på enkelte område.»

Figur 12: Opplevinga av samarbeidet barnevernet sett fra andre tenesters ståstad.

3.3.3 Hjelpetiltak

Jamfør internkontroll 2022-2023 skal barnevernet setje i verk hjelpetiltak for barnet og familien når barnet på grunn av forhold i heimen eller av andre grunnar har særleg behov for det. Barnevernet skal gjere ei grundig vurdering av om kompensierende og/eller kurative tiltak som vil forbetre situasjonen. Barnevernet skal også vurdere om hjelpa bør rettast mot foreldre og/eller barnet, og i kva situasjonar hjelpa skal setjast inn. Det visast i tilstandsrapport 2022 til at barnevernet har ei verktøykasse med tre typar frivillige barnevernstiltak (med samtykke frå foreldre og barn over 15 år):

- ✓ Frivillige hjelpetiltak i heimen
- ✓ Frivillig plassering utanfor heimen
- ✓ Frivillig plassering på institusjon

Barnevernet har utarbeid et bredt sett av rutinar, malar og sjekklister knytt til arbeidet med hjelpetiltak. Rutinane er utforma med id- og versjonsnummer. Det er utnemnt ein dokumentansvarleg og godkjenner for den enkelte rutine, i tillegg til dato for godkjenning. Desse verktøya skal bidra til å sikre at hjelpetiltaka fylgjer krava i barnevernlova. Det er utarbeid rutinar knytt til iverksetjing av tiltak generelt og spesifikke tiltak som til dømes besøksheimstiltak, institusjonsplassering og ettervern. Vidare er det utarbeid ei rutine for avslutning av sak. Det er også utarbeid malar for enkeltvedtak, tiltaksplan, evaluering av hjelpetiltak og dokumentasjon av samtalar med barn. I tillegg er det utarbeid sjekklister for vedtak av ulike hjelpetiltak samt avslutning av sak og sak som går til Fylkesnemnda.

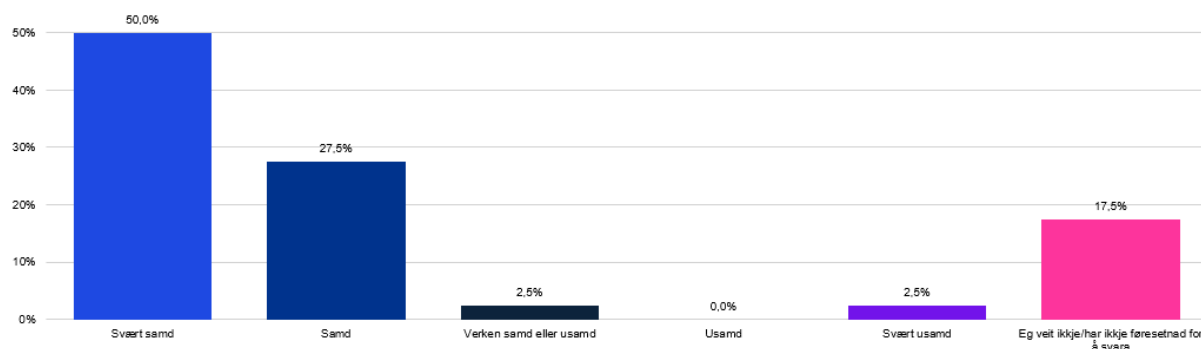
Saksgjennomgangen syner at arbeidet med hjelpetiltak er systematisk og i tråd med regelverket. Det blir utarbeidd tiltaksplanar og desse planane blir evaluert. I fleire av sakene vi gikk gjennom såg vi at evalueringa ofte fører til endringar og at det blir laga ny tiltaksplan etter at planen er evaluert.

3.3.4 Barns beste og medverknad i hjelpetiltak

Jamfør internkontroll 2022-2023 skal det alltid gjennomførast samtalar med barn og unge ved iverksetjing av tiltak. Dei skal også gjerast kjent med å sette i verk tiltak og kvifor dei setjast i verk. Det vektleggjast i tilstandsrapport 2022 at barnet si stemme er vesentleg og skal komme tydeleg fram i saksdokumenta. Barns beste og medverknad er integrert i den styrande dokumentasjonen knytt til hjelpetiltak. Det er utarbeid ein eigen mal for samtalar med barn, som skal dokumenterast i barnet sin journal. I tillegg inneheld vedtaksmalen ein eigen tekstboks om barnet si stemme, kor barnet si meining og eiga vurdering av barnet og familien sine behov skal dokumenterast. Jamfør rutine for evaluering av tiltaksplan skal det haldast evalueringsmøte med barnet. Barnets beste skal dokumenterast. Styrande dokumentasjon har blitt revidert i høve barnevernsreforma.

Det visast i tilstandsrapport 2022 til at barnets stemme er eit fokusområde for barnevernet. Våren 2023 blir det gjennomført kurs for alle tilsette i «den dialogiske barnesamtalen». Barnevernet arbeidar vidare med å sikre medverknad ut frå alder og modenskap. Tiltaka skal tilpassast det enkelte barn sine behov, og skal evaluerast jamleg (minst fire gongar årleg). Tiltak skal ha ein innverknad og vise ei utvikling til barnets beste.

Svara frå dei tilsette her visar at dei tilsette sjølv opplever å vere trygge på korleis barnet sin medverknad skal dokumenterast:

Figur 13: «Eg er trygg på korleis barnet sin medverknad skal dokumenterast i t.d. undersøkningsrapportar, tiltaksplanar, referat og evalueringar»

Vår gjennomgang av saker syner at barnevernet involverer barnet i høve tiltaka som blir vedtatt av kommunen. Når det gjelder barnets beste er det ikkje gjort funn som syner at barnevernet har teke andre omsyn enn dei som er til det beste for barnet.

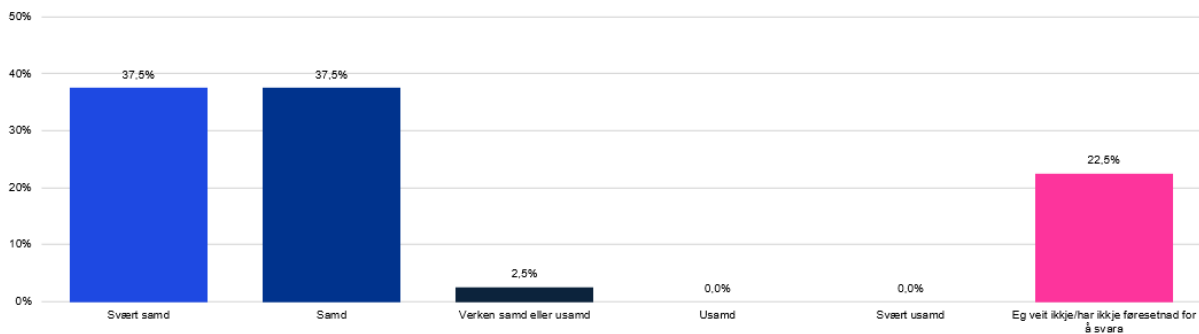
3.3.5 Rett til familieliv

Temaet rett til familieliv blir teke opp jamleg i fagsamlingar internt i barnevernet. For tida har barnevernet eit særleg fokus på korleis ein skal forstå retten. Det blir opplevd at rett til familieliv versus barnet sine individuelle rettar kan vere vanskeleg å balansere.

Barnevernstenesta sitt utgangspunkt for retten til familieliv er at barnet skal bu heime med tiltak i heimen. Hovudmålsetninga er å finne tiltak som kan avhjelpe i familien. Om det likevel er behov for plasseringstiltak sjekkar barnevernet om det er nokon i nettverket som kan ivareta barna. Ved plassering handlar rett til familieliv om samvær, kor barnevernet skal vurdere auke i samvær og tilbakeføring minimum årleg.

Barnevernstenesta har gjort fleire endringar i interne rutinar og malar for å tydeleggjere korleis rett til familieliv skal vurderast og ivaretakast. Til dømes har vurdering av rett til familieliv blitt inkludert i vedtaksmal for hjelpetiltak. Det visast i vedtaksmalen til at barnets stemme, vurdering av barnets beste og omsyn til familieband skal vektleggjast i den barnevernsfaglege vurderinga. Vidare har rutinar for oppfølging av samvær og tilbakeføring blitt endra, slik at dette skal minimum skal vurderast ein gang årleg. Samvær og tilbakeføring blir nærmare presentert i kapittel 5.

Dei tilsette i barnevernstenesta meiner at rett til familieliv vurderast og ivaretakast i samband med hjelpetiltak:

Figur 14: «Retten til familieliv vurderast og iveretakast i samband med hjelpetiltak.»

Saksgjennomgangen vår syner at barnevernet arbeider med å muliggjere familieliv for barnet. Vi har mellom anna sett saker der barnevernet strekker seg langt for å legge til rette for at barnet skal ha samvær med begge foreldre, og når samværet med den eine forelderen er vanskeleg å legge til rette for.

3.4 Vurderingar

Det er vår overordna vurdering at barnevernet arbeider forholdsvis systematisk med tidleg innsats og hjelpetiltak og at arbeidet også har blitt meir systematisk over tid. Vi meiner at arbeidet med tidleg innsats likevel kan bli enda meir systematisk i Alver kommune. Det synes utydeleg for fleire kven som er koordinerande instans for tidleg innsats i kommunen, også personar som har ein sentral rolle i dette arbeidet. I eit tidleg innsats perspektiv skal mykje løysast av andre instansar enn barnevernet, som skule og barnehage. Ein heilskapleg plan og oppfølging av tidleg innsats med tydeleg plassering av ansvar for både koordinering og ulike former for førebygging, bør difor utarbeidast og forankrast i kommunen.

Når det gjeld spørsmålet om i kva grad rutinane for tidleg innsats er føremålstenelege og blir nytta i praksis, så finst det ingen overordna formalisert rutine for «tidleg innsats» i barnevernstenesta. Det finst ei stillingsskildring for samarbeids- og nettverkskontakten som spelar ei sentral rolle i arbeidet, samtidig som det finst fleire rutinar som vi kan seie at fell innunder omgrepet tidleg innsats, til dømes skildringar og malar for hjelpetiltak. Vi oppfattar mengda dokument og innhaldet i desse som føremålstenelege. I barnevernet sin styrande dokumentasjon (inkludert internkontroll) er oppgåvene på området skildra. Når kommunens plan for førebyggjande arbeid blir klar vil det truleg vere behov for å formalisere og lage ein meir overordna rutine og arbeidsskildring for arbeidet med tidleg innsats i barnevernet, inkludert samarbeidet med andre tenester i det førebyggjande arbeidet.

Det er vår vurdering at barnevernstenesta i det førebyggjande arbeidet samarbeider godt med fleire tenester, samtidig som det finst forbedringspotensial. Samarbeids- og nettverkskontakt oppfattast som viktig for å delta i samarbeidsfora på systemnivå. Vi oppfattar dette som eit steg i å systematisera samarbeidet, og det er positivt at dette er ein eigen etablert rolle.

Når det gjelder det løypande samarbeidet frå sak til sak, så finst det i dag fleire samarbeidsavtalar mellom barnevernet og andre tenester, medan andre avtaler er under utarbeiding. Barnevernets tilsette er nøgd med samarbeidet dei har med førebyggjande tenester som skule og barnehage. Andre tenester opplever at barnevernet er enkle å samarbeide med, og i tillegg bidrar med mykje nyttig informasjon, men at dei nokre gonger kunne ha vore litt meir tilgjengeleg og «meir på». Barnevernstilsette vi har snakka med opplever sjølv at samarbeidet om tidleg innsats kan bli meir fokusert, noko som styrkar dette inntrykket. Vår vurdering er at barnevernet ut frå kapasitetsmessige grunnar må gjere ein prioritering av kva samarbeid som er viktigast for å ta hand om barn og familiar i målgruppa, men at det som nemnt er viktig at samarbeids- og nettverkskontakt har tilstrekkeleg støtte.

Det må også i kommunen klargjerast ansvar for koordinering og ulike delar av det førebyggjande arbeidet, noko som vil gjere det enklare å prioritera.

Det er vår vurdering at barnevernet har barns beste og medverknad som eit innsatsområde. Det går også igjen i kompetanseplanar, opplæring i samtalar med barn mv. Dei fleste tilsette i barnevernstenesta opplever sjølv at dei er trygge i å vurdere korleis barnet sin medverknad skal dokumenterast i t.d. undersøkingsrapportar, tiltaksplanar, referat og evalueringar, noko som er tryggjande.

Det er vår vurdering at rett til familieliv både for foreldre og barn er reflektert i rutinane og malane til barnevernet. Dette har også nyleg blitt tydeleggjort. Det blir framleis opplevd at rett til familieliv versus barnet sine individuelle rettar kan vere vanskeleg å balansere. Dette er eit spørsmål som har vore oppe i EMD-saken mot Norge og i Høgsterett og det er i denne samanheng viktig at barnevernet følgjer med på rettsutviklinga. Som vi viser i kapittel 5 om samvær og tilbakeføring er oppfølginga av foreldra meir satt i system i dag enn kva som skal ha vore tilfellet tidlegare, noko som også etter vår oppfatning bidrar til å styrke retten til familieliv både for foreldre og barn.

4. Akuttvedtak

4.1 Problemstilling

- ✓ Når nyttast akuttvedtak (kor ofte og i kva samanheng)?
 - Er bruk av akuttvedtak i tråd med barnevernlova?
 - Korleis samarbeider barnevernet med andre tenester i samband med akuttvedtak, irekna samarbeid med politiet?
 - Kor ofte nyttast akuttvedtak i Alver samanlikna med det nasjonale gjennomsnittet og med liknande kommunar?

4.2 Revisjonskriterier

Leiar for barnevernstenesta kan gjere midlertidige akuttvedtak om plasseringar utanfor heimen, dersom eit barn er i ein utsett situasjon og treng beinveges hjelp. Barnet flyttar som regel til ein beredskapsheim eller ein akuttinstitusjon.

Å bli fjerna frå foreldra i ein akuttsituasjon vil vere ei stor belastning for eit barn. Det er derfor strenge kriterier for når barnevernstenesta kan fatte slike vedtak, og barnevernet skal alltid vurdere om situasjonen kan løysast ved hjelp av mindre inngripande tiltak.

Når barnevernet har gjennomført eit akuttvedtak skal det beinveges sendast til fylkesnemnda for godkjenning. Vedtaket godkjennast snarast, og om mogleg innan 48 timer.

Akuttvedtak er midlertidige. Dei skal enten opphevast eller raskt følgjast opp med forslag til fylkesnemnda for barnevern og sosiale saker om meir langvarig plassering. Fylkesnemnda kan vedta akuttvedtak for aldersgruppa 0–17 år.

Som oftast er grunngevinga for å fatte akuttvedtak akutt omsorgsvedtak, at foreldra slit med rus eller psykisk sjukdom eller at det er mistanke om vald mot barn.

Det er gjort fleire endringar i korleis heimlane er regulert i barnevernslova for at heimlane for å fatte akuttvedtak skal bli klarere.

- ✓ Det er presisert at eit vedtak om mellombels å flytte eit barn utanfor heimen skal reknast som ei omsorgsovertaking.
- ✓ Ny lov viderefører at hovudvilkåret for å treffe eit akuttvedtak om omsorgsovertaking, er at det er «fare for at barnet blir vesentlig skadelidande».
- ✓ Ny lov presiserer at akuttvedtak bare kan treffast dersom det er nødvendig at vedtaket gjennomførast straks. Bakgrunnen er at midlertidige akuttvedtak om å plassere eit barn utanfor heimen er svært inngripande, og bare skal fattast i tilfelle der mindre inngripande tiltak ikkje vil vere tilstrekkeleg til å beskytte barnet.
- ✓ Ny lov tydeliggjer at heimelen for å treffe akuttvedtak også gjeld når barnet er i ein akutt faresituasjon utanfor heimen barnet bor fast, for eksempel i samværsheimen.
- ✓ Ny lov presiserer at det ved vurderinga av om det skal treffast eit akuttvedtak om omsorgsovertaking av eit nyfødt barn, skal leggjast særleg vekt på barnet sine behov for nærleik til foreldra beinveges etter fødselen.

4.3 Høva i kommunen

4.3.1 Bruk av akuttvedtak

Akuttvedtak blir fatta av tenesteleiar/barnevernsleiar. Barnevernet ynskjer å ha så få akuttplasseringar som mogleg, mellom fordi dette er krevjande for både barn, familie og barnevernet. Akuttvedtak påverkar alle avdelingar, og behov for akuttvedtak kan bli oppdaga både i undersøkingar, oppfølging av barn under barnevernet sin omsorg, gjennomføring av tiltak og familierettleiing. Barnevernet drøfter kontinuerleg kor vidt ei sak er akutt. Det blir opplyst at det er eit tett samarbeid internt i barnevernet knytt til akuttvedtak, og at dette samarbeidet opplevast å fungere godt.

Barnevernstenesta har utarbeid fleire rutinar, sjekklister og malar knytt til arbeidet med akuttarbeid. Det er utarbeid ei rutine knytt til akutte vurderingar i barnevernstenesta. Denne skal nyttast når tilsette får informasjon eller kjennskap til at barn kan trenge beinveges hjelp frå barnevernstenesta. Vidare er det utarbeid ei rutine for vurdering av meldingar, kor alvorleg/hastegrad skal vurderast og dokumenterast. Det er også utarbeida sjekklister for akuttarbeid og akuttplassering, ein mal for logistikkplan ved akuttplassering og ein mal for akuttvedtak.

Blant sakene som er undersøkt for 2022 er det fleire saker der barnevernet har nytta akuttvedtak. I alle sakene som er undersøkt går det fram at barnevernet har nytta akuttvedtak i samband med fare for sjølvpåført eller ytre påført skade på barnet. Det er òg kontakt mellom barnevernet og andre etatar som politiet, Bufetat, NAV og skule i sakene. Av omsyn til dei sakene gjeld vil vi ikkje skildre innhaldet i sakene i rapporten.

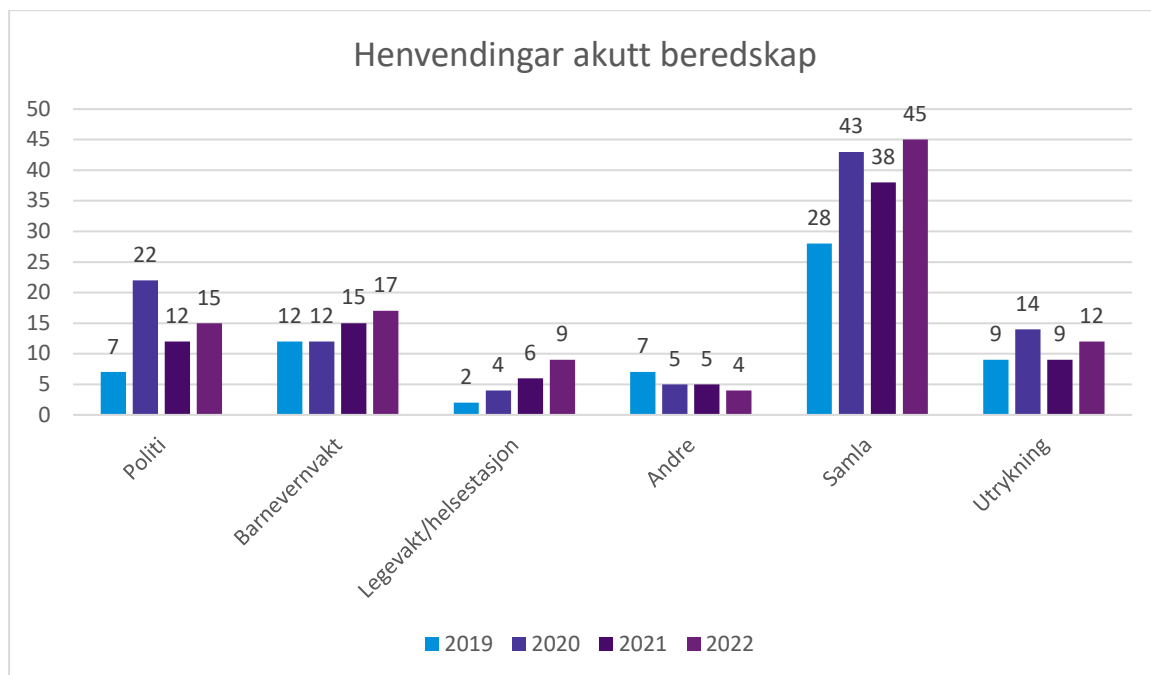
4.3.2 Samarbeid med andre tenester i samband med akuttvedtak

Barnevernet har utarbeida egne rutinar for undersøkingar ved mistanke om vald og overgrep. Denne skildrar korleis barnevernet skal samarbeide med Bufetat og politiet i samband med akuttvedtak. Det er vidare utarbeid ei eiga rutine knytt til å melde til politiet. Det er også utarbeid eit dokument med nyttige lenker til akuttarbeid. Denne viser til nasjonale retningslinjer for barnevernet sitt samarbeid med politi, BUP og psykisk helsevern for barn og unge. I tillegg hjelper kommuneadvokatane barnevernet i diskusjonar omkring kor vidt ei sak er akutt og i utforming av vedtak.

Familieråd er eit møte og avgjerslemetode der familien tek viktige avgjersler når situasjonen til eit barn er vanskeleg. Familierådet skal sikre at både barn, familie og utvida nettverk involverast i arbeidet med å finne gode løysingar for barnet.⁵ Bufetat ynskjer at kommunane nyttar familieråd i samband med akuttvedtak som eit tiltak for å sikre medverknad og at barn flyttar til nokon dei kjenner frå før av. Tradisjonelt har ein nytta beredskapsheim eller institusjonsplassering ved akuttplassering. Det blir opplevd at Alver barnevernstenestene er gode på å nytte familieråd. I perioden 01.10.2022-11.05.2023 blei det gjennomført totalt fire familieråd, av desse to ordinære familieråd og to akutte familieråd.

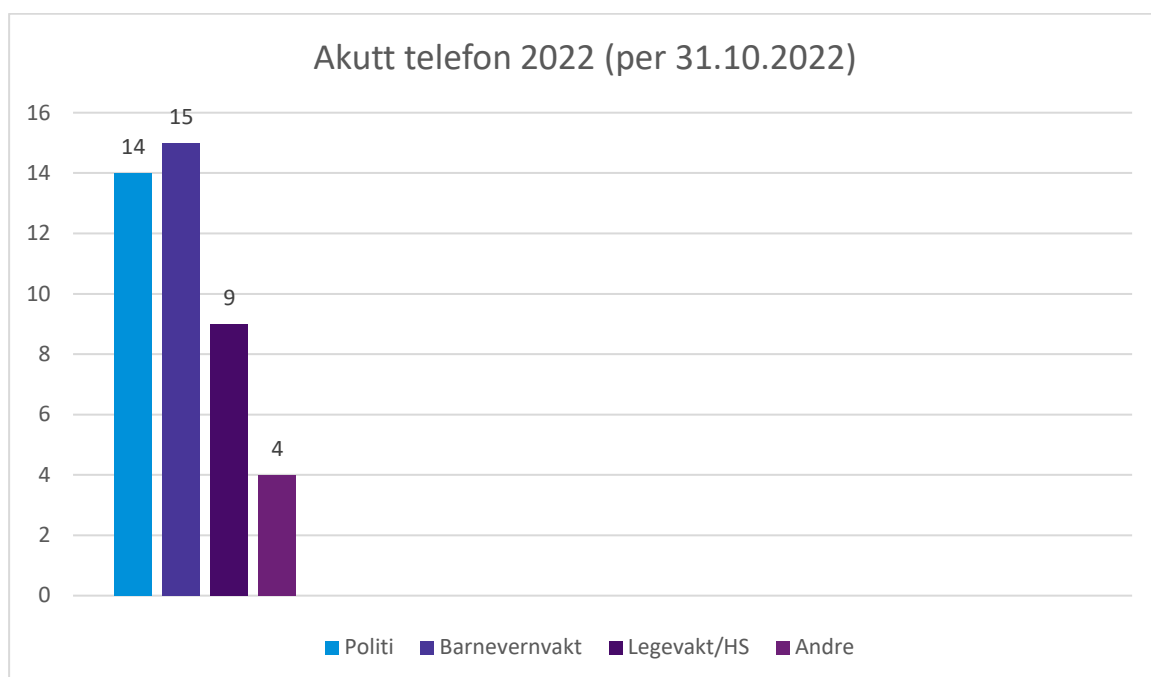
Alver barnevernsteneste har akutt beredskap kveld, natt og helg. Det blir oppgjeve i tilstandsrapport 2022 at nokre få situasjonar kor akutt beredskap rykkjer ut fører til akutt plassering av barn. Tabellen under viser tal på kontakt frå andre tenester til akutt beredskap for perioden 2019 til 24.10.2022.

⁵ Familieråd - en håndbok for kommunal barnevernstjeneste | Bufdir

Figur 15: Henvendingar akutt beredskap, Tilstandsrapport 2022

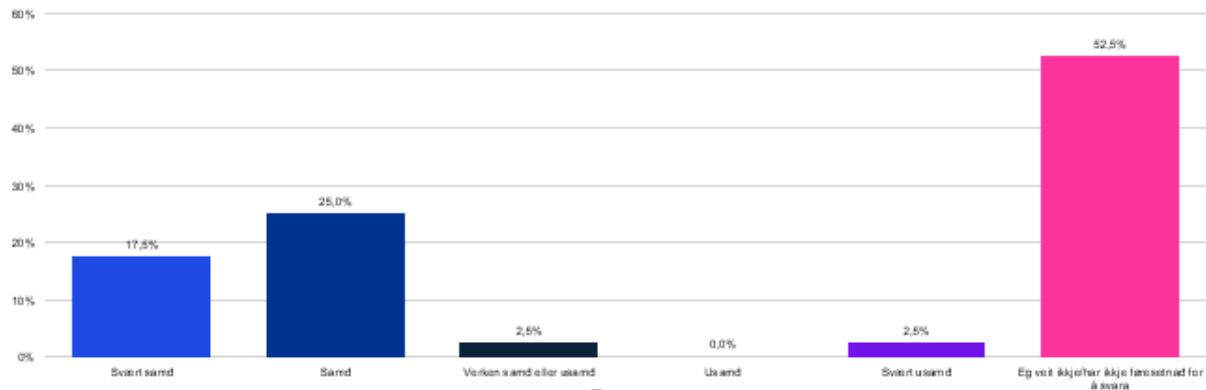
Aktuelle tenester som politi, legevakt, andre barnevernsvakter, brannvern og ambulerande team har tilgang til akutt beredskap si vaktordning sitt telefonnummer. Tabellen under vis tal kontakt til akutt-telefonen gjeldande for Alver kommune.

Figur 16: Henvendingar akutt telefon, Tilstandsrapport 2022

Barnevernstenesta har tidlegare kjøpt plassar for akutt plassering av barn frå Bufetat. Barnevernstenesta greiar ut om ein skal etablere egne beredskapsheimar for dette.

Når det gjelder samarbeid med andre tenester i forbindelse med akuttvedtak, så viste vi i figur til at politiet er den tenesta kor det er størst tilfredshet med samarbeidet, samanlikna med andre tenester. Vi har også spurt dei tilsette om kor nøgde dei er i samarbeide som gjelder akuttvedtak. Resultata ser ein under.

Figur 17: «Barnevernet samarbeider godt med andre tenester i samband med akuttvedtak»

Fordelinga viser at de som har føresetnader for å svare på spørsmålet, stort sett er fornøyd med samarbeidet.

4.3.3 Omfang av akuttvedtak

Kor ofte blir akuttvedtak i Alver nytta samanlikna med det nasjonale gjennomsnittet? Statistikk frå SSB viser at når det gjelder del (del akuttsaker per 1000 barn), så ligger Alver noko over det nasjonale gjennomsnittet når det gjelder bruk av akuttvedtak for dei seinare år.⁶ SSB har ikkje dette talet for 2022.

Område	År	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Noreg	Del	1,6	1,5	1,5	1,3	1,1	0,9	0,8	0,9
Alver	Del	1,4	..	1,5	1,3	2	1,3	1,2	..
Samanliknbare kommunar	Del	3,1	4,9	3,8	2,7	3	1,4	1,4	1,1

Figur 18: Del akuttvedtak i Noreg, Alver og samanliknbare kommunar

I det siste feltet i tabellen er talet for samanliknbare kommunar. Vi har her tatt utgangspunkt i Alvers KOSTRA-gruppe. Som vi ser ligger tal på akuttsaker i Alver gjennomgåande noko under det som er snittet for desse kommunane. Vi ser også at det over tid er ein nedgåande trend nasjonalt og når det gjelder samanliknbare grupper.

Til informasjon legger vi også med ein tabell som viser det totale talet på akuttsaker nasjonalt, i Alver, og i samanliknbare kommunar. SSB har ikkje dette talar for 2022. Vi har fått opplyst frå barnevernstenesta at det er gjennomført to akuttplasseringar i 2022.

⁶ Statistikk og analyse | Bufdir

Innanfor KOSTRA-gruppa er det i snitt ca. fem kommunar det ikkje finst data for på ulike datapunkter per år og som følgeleg er fjerna i berekninga av gjennomsnitt. Det gjer at det reelle tallet kan skilje seg noko frå det oppgitte tallet, men det bør fortsatt gi eit godt samanlikningsgrunnlag..

Område	År	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Noreg	Tal	1831	1644	1649	1417	1276	1038	923	986
Alver	Tal	10	..	11	9	14	9	8	..
Samanliknbare kommunar	Tal	9	8,4	9	7,3	9,7	7,5	7,2	5,7

Figur 19: Totalt tal på akuttvedtak i Noreg, Alver og samanliknbare kommunar

4.4 Vurderingar

Det er vår overordna vurdering at bruk av akuttvedtak ikkje nyttast unødig ut frå informasjonsgrunnlaget vi har blitt førelagt, og ikkje oftare enn i kommunar det er naturleg å samanlikna Alver med. Enkeltsakene vi har vurdert som omhandlar akuttvedtak er etter vår oppfatning korrekt heimla i lova.

Det er vår vurdering at kommunen følgjer rammene for bruk av akuttvedtak i barnevernslova. I dei høva det er nytta akuttvedtak er det syna til korrekt heimel i barnevernslova. Vi har ikkje vurdert om dei høva som er skildra i saken stemmer med røynda, men ser av dei høva som er skildra i sakene at det er korrekt bruk av akuttvedtak.

Det er vår vurdering at kommunen samarbeider med andre aktørar på ein slik måte at det bidrar til å tryggje barnets beste i kvar sak. I sakene som er undersøkt er det ein hovudregel at politiet er involvert i saka på ein eller anna måte. Vi ser òg at barnevernet involverer Bufetat, NAV, skule, helse, etc. i den grad det er nødvendig for å hjelpe barnet. Gjennomgangen av sakene syner at involveringa er hensiktsmessig og innafor eit tilstrekkeleg omfang.

Analysen vår viser at kommunen nyttar akuttvedtak noko oftare enn det som er nasjonalt gjennomsnitt, berekna som tall av akuttsaker per 1000 barn, men forskjellen må bli sett på som minimal. Tall av akuttsaker per 1000 barn er noko lågare for Alver enn for samanliknbare kommunar. Vår vurdering er at det er krevjande å gi ein god tolking på kva desse, rett nok mindre, endringane skuldast, innanfor rammene av forvaltningsrevisjonen. Det vi kan slå fast er at omfanget av akuttvedtak ikkje skiljar seg ut på nokon drastisk måte samanlikna med andre kommunar som det er naturleg å samanlikna Alver med.

5. Samvær og tilbakeføring

5.1 Problemstilling

- ✓ Kva rutinar finst for samvær og tilbakeføring?
 - Arbeider kommunen løypande og heilskapleg med å fylgje med på utviklinga til barn under omsorgsovertaking og foreldra?
 - Korleis føregår kommunikasjonen og samhandlinga med barnet sine foreldre?
 - Finnast det hensiktsmessige rutinar og prosessar for arbeidet med samvær og tilbakeføring, og nyttast desse rutinane i praksis?
 - I kva grad vurderast planleggjast det for tilbakeføring og kva grunngjeving nyttast dersom det ikkje planleggjast for tilbakeføring?

5.2 Revisjonskriterier

Ifylgje barnevernlova har barnevernstenesta etter omsorgsovertakinga eit løypande og heilskapleg ansvar for oppfølginga av barnet, irekna eit ansvar for å fylgje utviklinga til barnet og foreldra. Barnevernstenesta skal vurdere om det er nødvendig med endringar eller ytterlegare tiltak for barnet.

Barn og foreldre har etter barnevernlova rett til samvær og kontakt med kvarandre, med mindre noko anna er bestemt. Når det er treft vedtak om omsorgsovertaking, skal barneverns- og helsenemnda fastsetje samvær mellom barnet og foreldra. Nemnda kan sette vilkår for samværet, mellom anna bestemme at det skal førast tilsyn under samværet. Nemndas vedtak om samvær skal baserast på ein konkret vurdering. Det skal mellom anna bli tatt omsyn til barnets behov for beskyttelse, barnets utvikling, samt barnets og foreldras moglegheit til å oppretthalde og styrke banda mellom seg. Samvær skal vere til barnets beste. Berre når det førelegg sterke og spesielle grunnar, kan nemnda bestemme at samværet skal avgrensast sterkt eller falle heilt bort.

Barnevernet skal også legge til rette for at samværa har høg kvalitet.

Barnevernstenesta bør ifølgje Bufdir rettleiar for samvær vurdere konkret korleis samværet kan leggjast til rette, slik at det kan opplevast mest mogleg naturleg. Dette bør skje med utgangspunkt i barnets, foreldras og omsorgspersonanes mening, saman med andre forhold som kan ha betydning (sjå forhold som kan ha betydning for tilrettelegginga ovanfor). Barnevernstenesta skal utarbeide ein plan for samværet. Planen bør også skildre om det eventuelt skal vere samvær med andre enn foreldra. Planen kan skildra kor samværet skal skje, inkludert vurderingar av om det er mogleg med samvær i foreldra sin heim, tidspunkt, kven som skal vere til stades, forslag til innhald i samværet tilpassing til barnets, foreldras og fosterforeldras kvardag- og familieliv, digital kontakt, perioden planen skal gjelde før den blir evaluert, mv.

Når det gjelder unntak for samvær står det i Bufdirs rettleiar for samvær: *«Barn skal ikke ha samvær som kan skade deres helse og utvikling eller som utsetter barnet for en urimelig belastning. Hvis foreldrene har utsatt barnet for trusler, alvorlig vold, seksuelle overgrep og andre former for alvorlig omsorgssvikt, må barnevernstjenesten ta stilling til om samvær med foreldrene vil være skadelig for barnet...Å frata barn og foreldre retten til samvær er svært inngripende, og det vil bidra til at båndene mellom dem svekkes. Hvis det ikke skal være samvær må det derfor være sterke og spesielle grunner til det. Over tid vil mangel på samvær redusere muligheten for gjenforening, men en beslutning om at det ikke skal være samvær behøver ikke i seg selv være en grunn til å gi opp målsetningen om gjenforening. Selv om det er til barnets beste å ikke ha samvær på nåværende tidspunkt, kan likevel*

en gjenforening være til barnets beste på lang sikt. En beslutning om at det ikke skal være samvær kan bare opprettholdes så lenge det er strengt nødvendig.»

Barnevernstenesta skal kort tid etter omsorgsovertaking kontakte foreldra med tilbod om rettleiing og oppfølging. Dersom foreldra ynskjer det, skal barnevernstenesta som ein del av oppfølginga formidle kontakt med andre hjelpeinstansar. Der omsynet til barnet ikkje talar i mot det, skal barnevernstenesta leggje til rette for at foreldra kan få tilbake omsorg for barnet.

Fylkesnemnda skal oppheve eit vedtak om omsorgsovertaking når det er overveiande sannsynleg at foreldra kan gje barnet forsvarleg omsorg. Avgjersla skal likevel ikkje opphevast dersom barnet har fått slik tilknytning til menneske og miljø der det er, at det etter ei samla vurdering kan føre til alvorlege problem for barnet om det blir flytta. Før eit vedtak om omsorgsovertaking opphevast, skal barnet sine fosterforeldre gis rett til å uttale seg.

Barnevernet si «fylgje med på»-rolle når det gjeld utviklinga til barnet og foreldra inneberer blant anna å:

- ✓ Lytte til barnet si meining – få oversikt over kva som er barnet sine egne ynskjer
- ✓ Undersøkje at barn ikkje er utsett for press og negativ sosial kontroll
- ✓ Vurdere foreldrestøttande tiltak
- ✓ Vurdere saka saman med andre tenester

Så snart som mogleg etter at barneverns- og helsenemnda har treft vedtak om omsorgsovertaking, skal barnevernstenesta utarbeide ein plan for barnets omsorgssituasjon og oppfølginga av barnet og foreldra. Planen skal mellom anna skildre barnets behov og eventuell oppfølging som kan bidra til at foreldra kan få tilbake omsorg for barnet. Planen skal endrast dersom barnets behov talar for det.

5.3 Høva i kommunen

5.3.1 Oppfølging av barn og foreldre under omsorgsovertaking

Det visast i intervju til at oppfølging av barn og foreldre styrast av barnevernslova. Utover dette er oppfølging ulik frå situasjon til situasjon. Barnevernet fylgjer opp alle barn i fosterheim med fosterheimsbesøk etter lova. Det blir skreve ein fosterheimsrapport og referat frå samtalar med barna. Tema som kontakt med foreldre og familie, psykisk helse og fritid er tema i desse samtalan. Det er utarbeid rutinar og malar for dette arbeidet. Samstundes må barnevernet i nokre situasjonar fylgje opp barna oftare enn lova krev. Barnevernet er i ein del saker med i tverrfagleg oppfølging av barn som har behov for koordinert hjelp, til dømes i skulemøte.

Når det gjeld oppfølging av fosterforeldre visast det til at barnevernslova legg opp til lite kontakt, og at barnevernet ofte har tettare kontakt enn dette. Barnevernet arrangerer to fagkveldar i året og gir gruppetilbod og rettleiing ovanfor fosterforeldre. Bufetat arrangerer kurs for barn i fosterheim. Som einaste barnevernsteneste i Bufetat region vest har Alver barnevernsteneste laga ei lokal gruppe med fostersysken. Vidare blir kursa arrangert lokalt i Alver for å gjere det meir tilgjengeleg for målgruppa. Barnevernstenesta tek kontakt med alle fosterfamiliar dei har tilsynsansvar for å tilby dette kurset. Barnevernstenesta oppfordrer vidare kontaktpersonane i tenesta til å stille på kurset. Som ein del av kurset er det sett av ein kveld der barnevernet høyrer på barna sine tilbakemeldingar og erfaringar. Det opplevast at Bufetat og kommunen har eit godt samarbeid om dette kurset.

Statsforvaltaren i Vestland har gjennomført tilsyn av barnevernstenestas arbeid med oppfølging av barn i fosterheim er forsvarleg og i samsvar med lovkrav. Det ble ikkje avdekka avvik i korleis barnevernstenesta følgjer opp barn i fosterheim:

Konklusjon: vi har ikkje avdekka lovbrøt

Alver kommune

- ✓ Planmessig og systematisk oppfølging av barn i fosterheim
- ✓ Barn får medverke i tråd med lovkrav
- ✓ Dokumentasjon og vurderingar i tråd med lovkrav
- ✓ Planlegg, gjennomfører og følgjer opp barn i fosterheim i tråd med lovkrav
- ✓ Leiinga følgjer med på at arbeidet blir gjennomført, evaluert og justert regelmessig

Figur 20: konklusjonar frå statsforvaltarens tilsyn på området fosterheim (2023)

Knytt til oppfølging av foreldre blir det vist til at barnevernstenesta samarbeider tettare og oftare med foreldre i dag enn det som blei gjort tidlegare. Barnevernet har ordinære oppfølgingssamtalar med foreldre. Ein ny praksis er at barnevernet skal vurdere samvær etter kvart fosterheimsbesøk. I samband med dette blir foreldra kalla inn til samtalar kor deira ynskjer blir kartlagt. Føremålet med dette er å inkludere foreldra si stemme i fosterheimsrapporten. Det blir opplyst om at barnevernet har auka tal samvær i dei fleste saker. For ei nærmare skildring av samvær, sjå del 5.3.3. Barnevernet har i det siste sett inn fleire tiltak for å styrkje samarbeidet med foreldre. Det er utarbeid eit prestasjonsskjema kor foreldre skildrar si oppleving av barnevernet. Føremålet med dette er at barnevernet kan endre korleis dei møter foreldra og gje foreldre hjelp dei har behov for. Barnevernet held vidare på å opprette ei ressursgruppe for foreldre med barn under offentlig omsorg. Føremålet med denne gruppa er å involvere foreldre i utarbeiding av strategiar og rutinar, nytte deira erfaringar og få innspel til korleis barnevernet skal møte foreldre.

Barnevernet arbeidar etter kunnskapsmodellen for barns behov. Her er foreldre, fosterforeldre og barnevernstenesta dei sentrale samarbeidsaktørane gjennom ei plassering. Barn, foreldre og fosterforeldre har her same rettleiar, kor målet er å få til eit godt samarbeid rundt barnet.

Barnevernet sender ut tilbakemeldingsskjema til foreldre. I barnevernets eigne tilbakemeldingsskjema fra 2023 gir spørsmålet «Korleis opplever du kontakten med barnevernet?» ein gjennomsnittscore på 4,75 (på ein skala frå 1-5). På spørsmålet «I kva grad opplever du at barnevernstenesta tar vare på dit barns behov og interesser» er også gjennomsnittsscoren 4,75. Svarprosenten på desse spørreskjemaene er låg og vi veit derfor ikkje om biletet er representativt. Det er berre fire som har svart. 15 stk. har mottatt skjemaet. Skjemaet er berre gjeve til foreldre som ikkje har frivillige plasseringar. Barnevernet viser til at det er krevjande å kome i kontakt med gruppa av ulike årsaker: at de ikkje ønsker kontakt med barnevernet, at dei er døde, eller utilgjengelege grunna alvorlege psykiske plagar eller alvorleg rusproblematikk.

I opne svar i spørjeundersøkinga til dei tilsette i barnevernstenesta kjem det fram at nokre foreldre som ikkje har dagleg omsorg for barna, ikkje klarar å oppfatte barnevernet som ein hjelpeteneste. Det blir påpeika at det i slike tilfelle vil det vere ekstra viktig å informere om andre hjelpetenester.

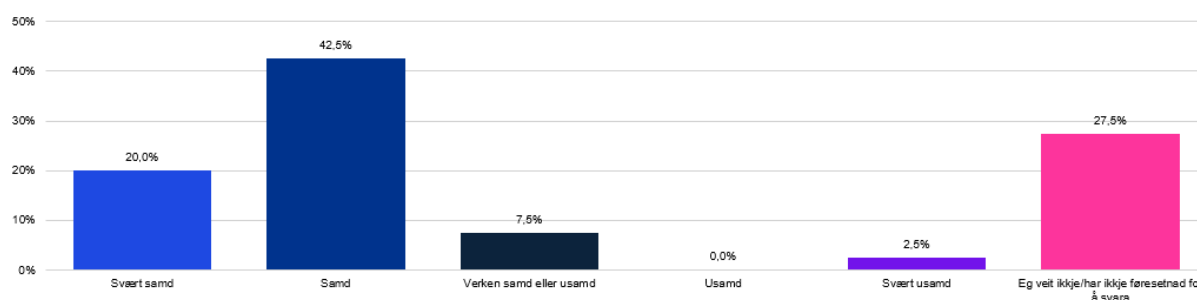
KPMG har i forvaltningsrevisjonen intervjuat tre foreldre som har barn under barnevernets omsorg. Omsorgsovertakinga førekom mange år tilbake i tid, noko som gjer at dei kan uttala seg om kor nøgde dei er med oppfølginga over tid. Foreldra vi har snakka med meiner at oppfølginga for nokre år tilbake (og altfor utanfor revisjonstidspunktet) var svært svak. Dei har opplevd ein markant positiv utvikling i oppfølginga av dei dei siste åra. Dei opplever i dag at barnevernstenesta tar oppfølginga av foreldra

på alvor og synes som genuint opptatt av korleis dei har det. Dei meiner at barnevernet tar vare på interessene til barna på ein god måte. Samtidig er det fleire ting de ikkje er nøgde med. Dei opplever forbedringspotensial på områder som kommunikasjon, samvær og samarbeid med fosterforeldre. Vi gjennomgår desse temaene i dei kommande delkapitla kvar for seg.

5.3.2 Kommunikasjon, samhandling med foreldre og rettleiing

Foreldra til barna barnevernstenesta har dagleg omsorg for fylgjast opp av sakshandsamar. Foreldre vert jamleg invitert til samtalar, og får tilbod om rettleiing opp mot samvær og i dei høva ein arbeidar mot tilbakeføring. Totalt 17 foreldre utan dagleg omsorg takka ja til rettleiing i 2022.

Barnevernstilsette meiner sjølv at kommunikasjonen med foreldra fungerer godt, men det er ein del respondentar som anten er delt eller ikkje seier seg einige i dette.

Figur 21: «Barnevernstenesta sin kommunikasjon og samhandling med barnet sine foreldre fungerer godt»

Blant foreldra vi har intervjuet blir følgjande trekt fram som positivt i kommunikasjonen med barnevernet:

- ✓ Kvaliteten på samtalan med saksbehandlar har blitt langt betre enn tidlegare og karakteriserast i dag som god (fortsatt med noko forbedringspotensial, presisert under).
- ✓ Dei opplever rask respons på kontakt dei har til barnevernstenesta, også etter normal arbeidstid.

Dei opplever likevel at det finst forbedringspotensial på følgjande områder:

- ✓ Kommunikasjonen om kva som skal skje i deira sak framover kan bli både hyppigare og betre.
- ✓ 2 av de totalt 3 foreldra vi har snakka med opplever ikkje å ha fått informasjon om kurs som kan vere aktuelle for dei, som t.d. foreldrerettleiing, kurs dei meiner kunne ha vore nyttige dersom dei hadde kjennskap til dei. 1 av 3 opplever å ha fått mykje informasjon om dette. Her er det med andre ord ein variasjon blant foreldra KPMG har snakka med.

I barnevernets eigne tilbakemeldingsskjema frå foreldre fra 2023 kjem følgjande fram når det gjelder rettleiing. Vi presiserer at det er få som har levert disse skjemaene, så disse er ikkje nødvendigvis statistisk representative for kva denne gruppa av foreldre meiner.

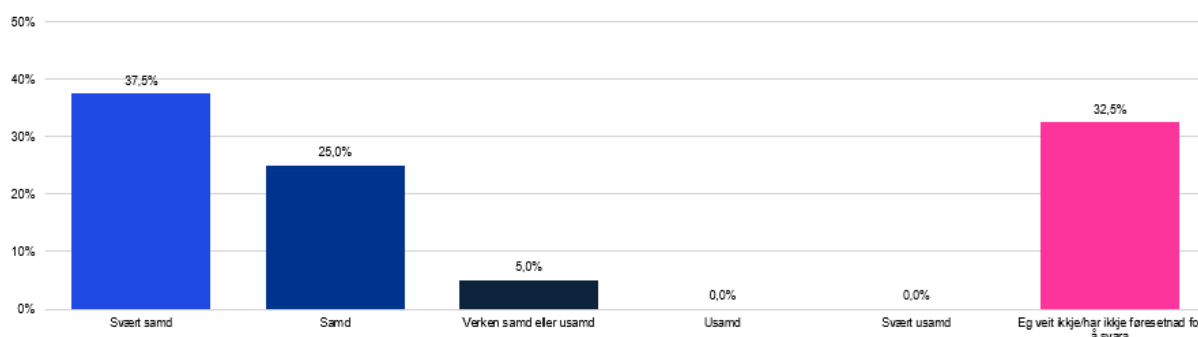
- ✓ Alle som har svart på skjemaet mottar rettleiing. Gjennomsnittsscore på nytte av rettleiing mottatt, på ein score frå 1-5, er 4.
- ✓ Dei fleste ønsker meir rettleiing, mellom anna knytt til samværa og oppfølginga av besteforeldre.
- ✓ Fleire meiner at samhandlinga mellom foreldra og barna har utvikla seg positivt gjennom at dei har fått meir tryggleik i rolla, medan nokre ikkje skriv å ha sett nokre endringar.

5.3.3 Samvær og tilbakeføring

Ansvar for samvær og tilbakeføring i barnevernstenesta er lagt til avdeling fosterheim. Avdelinga har utarbeid ei overordna rutine for fosterheimsarbeidet. Jamfør rutinar skal samvær minimum vurderast ein gang årleg i samarbeid med barn, ungdom, foreldre og fosterforeldre. Samvær skal justerast om det er mogleg og til barnets beste. Tilsvarande skal også tilbakeføring/gjenforeining med foreldre vurderast minimum ein gang årleg. Det er utarbeide egne rutinar, malar og sjekklister for desse vurderingane av samvær, tilbakeføring og gjenforeining.

Barnevernstenesta har nyleg etablert og teke i bruk eit eigenvurderingsskjema for foreldre. Her kan foreldra uttrykke seg om kontakta med barnevernet, barnet og eiga utvikling som forelder. Skjemaet inneheld også spørsmål om rettleiing og samvær. Barnevernstenesta har også utarbeid ein mal for samtalar åleine med barnet, kor kontakt med foreldre er inkludert.

Når det gjelder spørsmålet om det finst gode rutinar for arbeidet med samvær og tilbakeføring, er dei fleste av dei tilsette i barnevernet samde i dette.

Figur 22: «Det finst gode rutinar og prosessar for arbeidet med samvær og tilbakeføring»

Andre funn frå spørjeundersøkinga som gjelder samvær er at eit betydeleg fleirtal av tilsette meiner at rutinar og prosessar for arbeidet med samvær og tilbakeføring blir følgt i praksis, at barnevernstenesta arbeidar godt med å planleggje for tilbakeføring, vurderer retten til familieliv vurderast i samband med tilbakeføring og samvær, og følgjer med på utviklinga til barnet og foreldra i tilstrekkeleg grad (barnevernets «følgje med på»-rolle).

Det visast i tilstandsrapport 2022 til at det er eit grunnleggjande prinsipp hjå EMD at omsorgsovertaking i utgangspunktet skal vere midlertidig, og at alle barnevernstiltak skal gjennomførast med ei målsetning om at foreldre og barn skal kunne gjenforeinast. Tilbakeføring er eit fokusområde i barnevernstenesta. Det vektleggjast at tilbakeføring skal ta i vare barna sine ynskjer og behov, og barn og familie sin rett til familieliv. Det opplysast om at det per oktober 2022 vart arbeid med tilbakeføring i tre familiar med totalt sju barn.

Det kjem fram av tilstandsrapport 2022 at dersom det føreligg vedtak eller dom knytt til plassering er det fastsett minimumssamvær. Det kan også vere fastsett tilsyn. I alle fosterheimplasseringar vert det fastsett ein samværsplan mellom barn og deira foreldre. Samværet skal vere trygt for barnet, og det skal kontinuerleg vurderast om samvær gir barna den utviklinga dei har behov for. Foreldre som ynskjer utviding/ending av samvær i motstrid til barnevernstenesta sine vurderingar kan lovmessig leggje dette fram for fylkesnemnda.

Når det gjeld planlegging for tilbakeføring visast det til at prosessen er ulik frå sak til sak, avhengig av barnet og familien sine behov og ynskjer. Samvær mellom barn og foreldre blir gjerne gradvis auka før det er aktuelt med tilbakeføring. Som nemnt tidlegare skal samvær og tilbakeføring vurderast minst ein gang i året. Barnevernet gjer her ei heilskapleg vurdering av tilbakeføring, kor både barnets beste og

retten til familieliv er viktige omsyn. Barnevernet gjennomfører ei breidd kartlegging kor barn, foreldre og fosterheim blir involvert. I tillegg hentar barnevernet inn informasjon frå andre tenester som til dømes skule. Om barnevernet vurderer at tilbakeføring ikkje er best for barnet kan foreldre ta dette til fylkesnemnda. Når barnevernet og foreldre er samde i at tilbakeføring er riktig utarbeider barnevernet ein overføringsplan for omsorg til barnet, kor kanskje fosterheimen kan fungere som besøksheim.

Krav i EMD knytt til samvær og tilbakeføring var eit eige kompetansehevingstiltak for heile barnevernstenesta i 2022.

Foreldra vi har snakka med trekker fram følgjande punkter når det gjelder samvær:

- ✓ 1 av dei totalt 3 foreldra vi har snakket med har ikkje ein eigen plan for samvær og kontakt med barna. Forelderen har i praksis samvær og kontakt med barna.
- ✓ Dei 2 av 3 foreldra som har plan, er nøgde med prosessen kor denne planen er laga, i samarbeid med fosterforeldra, barnevernet og barna. Planane justerast undervegs ved behov.

I barnevernets eigne tilbakemeldingsskjema som er gitt til foreldra, har dei stilt spørsmålet: «Korleis opplever du samværene?» På ein skala frå 1-5 er gjennomsnittssvaret 5, dvs. høg tilfredsheit med samværa. Samtidig så er det fleire som opplys i opne svar ønsker rettleiing rundt samvær.

Eit tema som har blitt tatt opp både i intervju med foreldre og som også er eit gjengangertema i barnevernets eigne spørreskjema er at det er ønska meir kontakt med fosterforeldre, og at samarbeidet med fosterforeldra i nokre tilfelle blir opplevd som krevjande. Det har i denne samanheng blitt nemnt at barnevernstenesta kan gjere meir for å forbetre forholdet mellom barnets foreldre og fosterforeldra.

I fleire av sakene vi har undersøkt frå 2022 er det syna til at barnevernet sikrar at begge foreldra kan ha samvær med barna sine. Det gjeld i sær der den eine av dei to foreldra har ulike utfordringar som hindrar normalt samvær. Ingen av sakene som er undersøkt er av ein slik grad at tilbakeføring er ein naturleg del av saken, enten fordi høva til foreldra er av ein slik art at tilbakeføring kan vere skadeleg for barnet, at barnet er i ein alder der tilbakeføring ikkje er hensiktsmessig eller saka er så fersk at høvet ikkje har kome enda – noko som òg kan relaterast til det som er nemnt om høva til foreldra.

5.4 Vurderingar

Det er vår overordna vurdering at barnevernet arbeider i tråd med det som er den internasjonale og nasjonale rettsutviklinga på området. Barnevernstenesta har gjort grep for å arbeide meir heilskapleg med samvær og tilbakeføring. Barnevernet sjølv og foreldra vi har snakka med nemner at det har skjedd ei endring i fokus og ei forbetring over tid. Vi har ikkje i vår revisjon kome over fakta som motseier statsforvaltarens nylege tilsyn om korleis barn i fosterheim blir følgt opp. Informasjon frå foreldre vi har hatt tilgang til viser at desse hovudsakleg meiner at barnevernet tek vare på barnas interesser på ein god måte, og at dei følgjer med på utviklinga til foreldra («følgje med på»-plikta). At barnevernet har satt ned ei eiga ressursgruppe med foreldre for å bidra inn i forbetningsarbeidet til barnevernet, vurderer vi som både viktig og positivt.

Basert på intervju vi har gjennomført med foreldre er det vår vurdering at barnevernet har eit forbetningspotensial når det gjelder kommunikasjonen med nokre foreldre, mellom anna når det gjelder å gi informasjon om rettleiing dei kan få, samt løypande kommunikasjon om kva som skjer framover i saken («pro-aktiv» kommunikasjon). Vi vurderer det slik at kommunikasjonen i høve kontakt frå foreldra er god («re-aktiv» kommunikasjon). Vi vurderer det slik at nokre foreldre opplever å ha behov for meir rettleiing, og også har behov for meir informasjon om rettleiing. Det vi med størst sikkerhet kan sei er at kommunikasjonen i dag blir opplevd som langt betre enn kva den har vore tidlegare. Dette er noko som går igjen i ulike respondentgrupper. Sjølv om forvaltningsrevisjonen skal

undersøke situasjonen slik den er nå, tenker vi dette likevel er eit viktig poeng for kommunen å merke seg, då samvær og tilbakeføring er eit område det har vore auka fokus på dei siste åra, spesielt etter EMD-sakene mot Norge.

Basert på den samla datamengda vi har sett på, har vi inntrykk av at planar for samvær og kontakt stort sett blir utarbeida saman med foreldra og fosterforeldra, og at desse blir justert undervegs. Vi har også funnet eit unntak på dette, eit eksempel på en forelder som ikkje har plan for samvær og kontakt. Vi forstår at barnevernet og forelderen har funne ein kommunikasjonsform som fungerer for denne forelderen i praksis, men vil her vise til viktigheita av at det formelle er på plass.

Det er vår vurdering at rutinar for samvær og tilbakeføring i barnevernet er i tråd med lova og så langt vi kan sjå blir rutinane nytta i praksis. Data vi har om kvaliteten på samvær er mangelfull, men grunnlaget vi har tyder på at foreldre er nøgd med kvaliteten på samværa.

Det er vår vurdering at barnevernet vurderer tilbakeføring frå sak til sak. I saker kor det ikkje blir planlagt for tilbakeføring skuldast dette ifølgje barnevernet ein heilskapleg vurdering om at tilbakeføring ikkje er til det beste for barnet. Om barnevernet vurderer at tilbakeføring ikkje er best for barnet kan foreldre ta dette til fylkesnemnda. Det er vår vurdering at dette er i samsvar med barnevernlova. Der det finst interessestrid mellom barn og foreldre, er lova tydeleg på at barnets beste skal ha avgjerande vekt.

6. Ottemeldingar

6.1 Problemstilling

- ✓ Kva rutinar har kommunen for å handtere ottemeldingar og handterast ottemeldingar i tråd med sentrale lovkrav?
 - Overhaldast sakshandsamingsfristar og frist om å gi tilbakemelding til meldar?
 - Korleis er sakshandsamingstida i Alver samanlikna med det nasjonale gjennomsnittet og samanliknbare kommunar?

6.2 Revisjonskriterier

Barnevernet skal etter barnevernlova snarast, og seinast innan ei veke, gjennomgå innkomne meldingar og vurdere om det skal følgjast opp av undersøkingar etter. Undersøkingar skal gjennomførast snarast og seinast innan tre månadar.

Barnevernet skal gi den som har sendt melding tilbakemelding innan tre veker. Tilbakemeldinga skal bekrefte at meldinga er motteken. Er det opna undersøkingssak skal barnevernet gi meldar ny tilbakemelding om at undersøkinga er gjennomført. Denne tilbakemeldinga skal sendast innan tre veker etter gjennomført undersøking. Meldinga skal informere om saka er lagt hen, eller om barnevernet følgjer den opp vidare. Når barnevernet sett i verk tiltak som meldar må ha kjennskap til av omsyn til sin vidare oppfølging av barnet skal melder få tilbakemelding om desse tiltaka.

I barnevernslova kapittel om bruk av forvaltningslova heiter det at «*Forvaltningsloven gjelder med de særregler som er fastsatt i denne loven.*» Avgjersler som gjeld ytingar og tenester etter denne lova reknast som enkeltvedtak.

6.3 Høva i kommunen

6.3.1 Rutinar for ottemeldingar

Ansvar for mottak og handsaming av ottemeldingar er lagt til avdeling mottak og undersøking. Samstundes følgjer avdeling tiltak opp meldingar i pågåande saker der det er sett i verk tiltak. Ottemeldingar blir motteke både skriftleg og munnleg. Meldingar blir lest dagleg, med ei kort førebels vurdering av meldinga. Barnevernstenesta har oversikt over alle motteke ottemeldingar i saksprogrammet Familia. Det er utarbeid ei eiga oppskrift for korleis meldingar skal registrerast i Familia.

Barnevernstenesta har eit meldingsteam som diskuterer og vurderer ottemeldingane. Teamet møtast vekentleg, og består av avdelingsleiar, fagleiar, psykolog og sakshandsamar. Det er utarbeid ei eiga sjekklisse for dette mottaket. I tillegg er det utarbeid malar for gjennomgang og vurdering av ei ottemelding. Det er også utarbeid rutinar for mottak av søknad, munnleg melding, skriftleg melding og meldingar som blir lagt hen der barnet ikkje er klient.

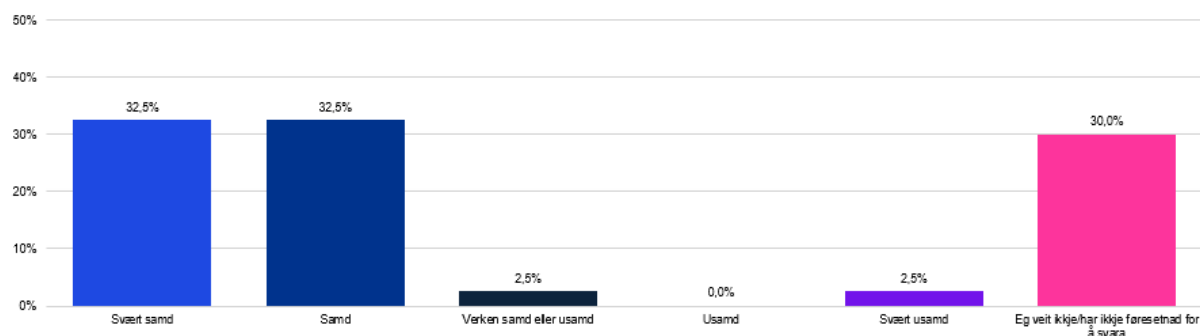
Avdelingsleiar avgjer konklusjonen på den enkelte melding, og involverer i nokre tilfelle barnevernsleiar. Det blir skreive eit gjennomgangsdokument med vurderingar og datoar som blir lagt i postjournal. Ved iverksetjing av undersøking blir saka fordelt til ein sakshandsamar i avdelinga.

Tabellen under viser tal meldingar barnevernet fikk og konklusjonen på desse. For 2022 er det registrert tal til og med 31. oktober.

Meldingar	Totalt	Undersøking	Melding i pågåande undersøking	Henlagt grunna aktiv tiltakssak	Henlagt
2021	455	225	89	100	40
2022	566	200	104	102	60

Figur 23: Meldingar 2021-2022, Tilstandsrapport 2022

Fleirtalet av dei tilsette i Alver meiner det finst trygge system for mottak og vurdering av ottemeldingar i barnevernstenesta.

Figur 24: «Det finst trygge system for mottak og vurdering av ottemeldingar i barnevernstenesta.»

6.3.2 Sakshandsamingsfristar

Tabellen under viser sakshandsamingstida i Alver, samanliknbare kommunar og det nasjonale gjennomsnittet for handsaming av meldingar til barnevernet innan sju dagar og undersøking innan tre månadar i 2022. Samanliknbare kommunar er her definert som kommunar i KOSTRA-gruppe 9 (kommunar med 20 000-29 999 innbyggjarar, inkludert Alver kommune). KOSTRA er SSB sin statistikkbank for kommunesektoren. Kommunane er her delt inn i 17 samanliknbare kommunegrupper etter innbyggjartal, økonomiske rammeføresetnader og frie disponible inntekter.⁷

	Alver barnevernsteneste	KOSTRA-gruppe 9	Nasjonalt gjennomsnitt
Melding til barnevernet innan sju dagar	93 %	99,8 %	88,7 %
Undersøking innan tre månadar	94 %	90,1 %	89,53 %

Figur 25: Sakshandsamingstid meldingar og undersøkingar 2022. Kjelde: Kommunebarometeret og KOSTRA

6.3.3 Frist om å gi tilbakemelding til meldar

Barnevernstenesta har utarbeid ei eiga rutine for å gje tilbakemelding til meldar på motteke melding. Denne skildrar oppgåver og ansvar i samband med tilbakemelding til meldar. I høve rutinen skal standardbrev (eigen mal) sendast innan 3 veker. Denne skal informere om konklusjon på melding (lagt hen eller undersøking). Sakshandsamar skal sende tilbakemelding til meldar i aktive saker eller nye undersøkingar. Mottak skal sende tilbakemelding til meldar når meldingar blir lagt hen i ikkje aktive saker.

⁷ KOSTRA-gruppene (ssb.no)

6.4 Vurderingar

Det er vår vurdering at rutinane til barnevernet for å handsame ottemeldingar er i tråd med nasjonale lovkrav.

Det er forvaltningsrevisor si vurdering at kommunen gir tilbakemelding til meldar om at barnevernet har mottatt meldinga. Barnevernet gir òg tilbakemelding om korleis barnet er følgt opp i dei fleste sakene. Vi fant ei sak der dette ikkje var mogleg å spore og kor vi er usikker på om meldar fikk denne typen tilbakemelding. I alle andre saker var det gitt tilbakemelding og vi vurderer difor kommunen sine rutinar som gode.

Vår analyse viser at barnvernet i Alver har ein høgare etterleving av å gjennomgå ottemeldingar innan 7 dagar enn det som er det nasjonale gjennomsnittet. Alver ligger også høgare enn landsgjennomsnittet når gjelder å gjennomføre undersøkingar innan tre månadar. Analysen viser vidare at Alver ligger lågare enn gjennomsnittet for samanliknbare kommunar (KOSTRA-gruppe 9) når det gjelder å gjennomgå ottemeldingar innan sju dagar, men høgare enn samanliknbare kommunar når det gjelder å undersøke ein sak innanfor tre månadar.

7. Styring av barnevernstenesta

7.1 Problemstilling

- ✓ Styrast barnevernstenesta i Alver kommune på ein heilskapleg og hensiktsmessig måte?
 - Finnast det hensiktsmessige rutinar og prosessar for å lage strategiar og tiltak?
 - Korleis fungerer samarbeidet internt i barnevernstenesta innanfor ulike område (hjelpetiltak, akutt-tiltak mv.)?
 - Finnast det hensiktsmessige prosessar for internkontroll?
 - Korleis arbeidast det med å implementere nye lovendringar, til dømes i samband med Barnevernsreforma?
 - Fylgjer barnevernstenesta med på rettsutviklinga, f.eks. EMD-sakene mot Norge, og korleis nyttast denne kunnskapen internt?
 - Finnast det hensiktsmessige prosessar for evaluering og læring?
 - Har barnevernstenesta tilstrekkeleg kompetanse til å løyse lovpålagte oppgåver på ein god måte, og arbeidast det systematisk med kompetanse?

7.2 Revisjonskriterier

Kommunelova sett krav til at det etablerast system og rutinar for å sikre at organisasjonen etterlev gjeldande krav. KS' rettleiar *Orden i eget hus Kommunedirektørens internkontroll* er eit godt utgangspunkt for å vurdere internkontroll i kommunen og byggjer bl.a. på kommunelova. KS' rettleiar tek utgangspunkt i tre vilkår som bør vere til stades for å ha ein tilfredsstillande kontroll i verksemda.⁸ Eit godt internkontrollsystem skal ifølgje KS' rettleiar bl.a. vere:

- ✓ **Systematisk** – kommunelova pålegg kommunen at «internkontrollen skal vere systematisk». Ein internkontroll som er systematisk og basert på risikovurderingar og lokale tilpassingar, vil vere meir effektiv og målretta. Med systematisk meinast at arbeidet med internkontrollen ikkje skal vere tilfeldig, hendingsbasert eller spontant. Typiske element som inngår i eit systematisk arbeid er målsetningar og klarheit i ynskt resultat; planar for arbeidet; kunnskap om situasjonen nå; verkøy og metodar; rutinar og prosedyrar; tiltak og innsats.
- ✓ **Formalisert** – dette gjelder organisering, ansvar og roller; dokumentasjon, rutinar og prosedyrar; rapportering og løfting.
- ✓ **Risikobasert** – risikostyring skal gje grunnlag for internkontroll og for tiltak og kontrollaktivitetar. Risiko kartleggjast regelmessig på strategisk og operativt nivå. Det bør vidare utarbeidast ein felles metode for vurdering av risiko, og einsarta malar, kriterium og skalaer bør takast i bruk.

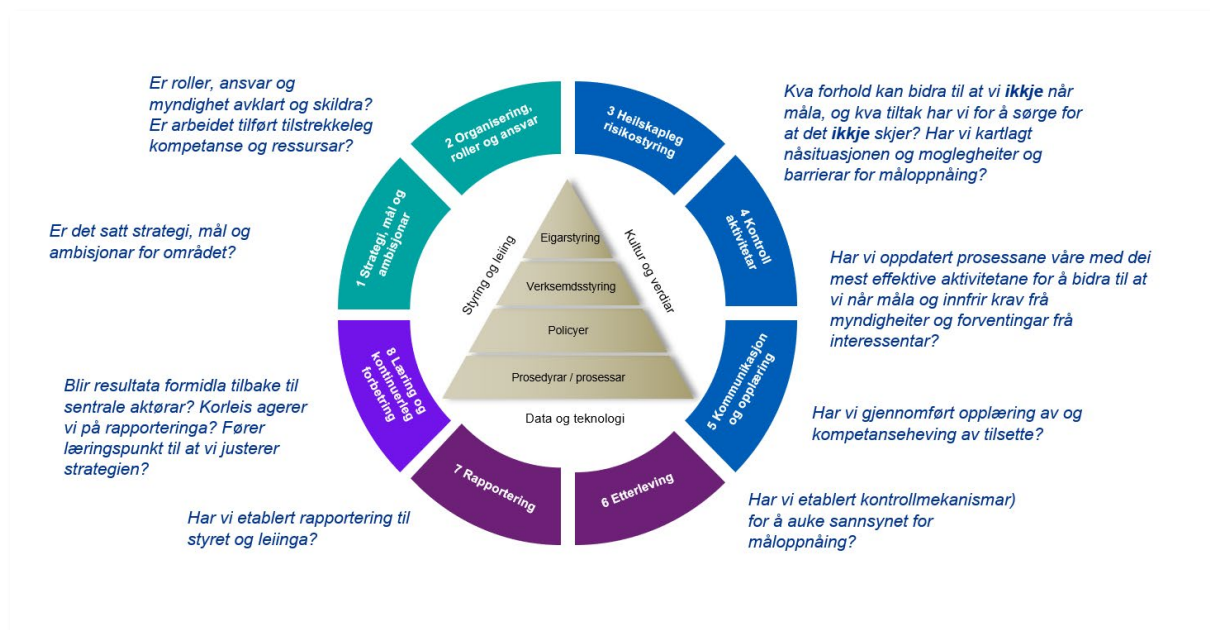
Vidare skal internkontrollsystemet ifølgje KS innehalde:

- ✓ **Kontrollaktivitetar** – gjennom daglig og faglig verksemd, gjennom planlagte stikkprøver og faste kontrollar og gjennom avvikshandtering.
- ✓ **Dokumenterte prosedyrar, rutinar og arbeidsprosessar**. Kommunelova krev at ein skal ha nødvendige rutinar og prosedyrar, og desse skal dokumenterast.

⁸ KS, 2020, *Orden i eget hus. Kommunedirektørens internkontroll*, s. 37.

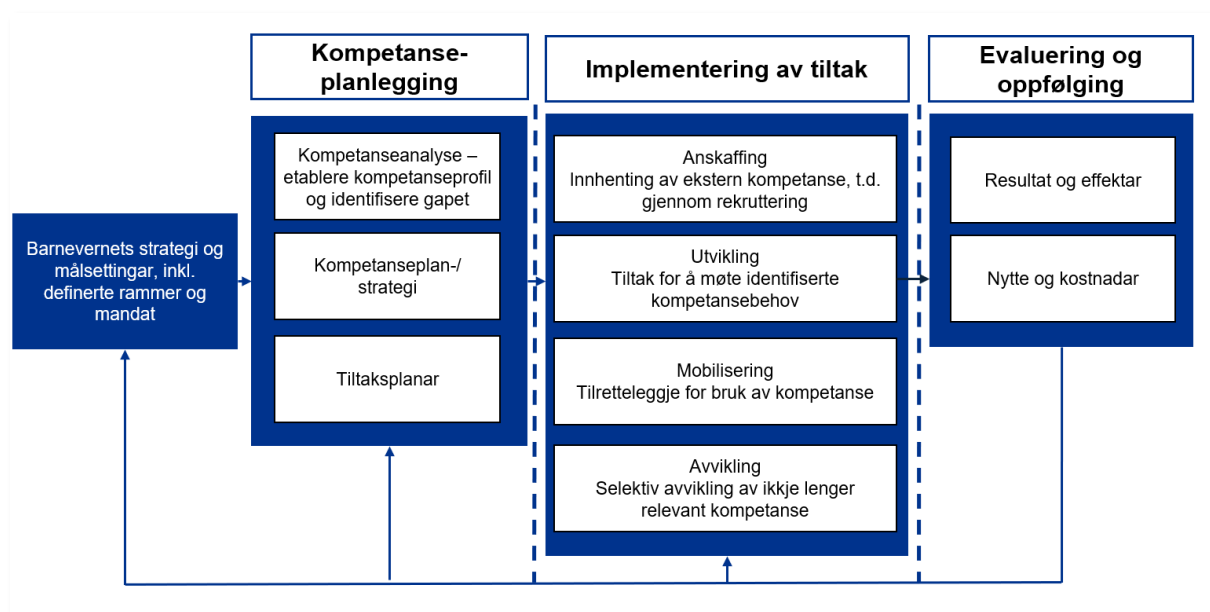
- ✓ **Strukturert lagring.** Dokumentasjon av internkontroll bør strukturast og helst samlast på ein felles stad.

Ein god praksis for styring og kontroll kan summerat i følgjande styringshjul, med kontrollspørsmål:

Figur 26: God praksis for verksamdsstyring

Når det gjelder arbeidet med kompetanseutvikling, er modellen nedanfor eit døme på «god praksis»-modell. Poenget her er at barnevernets strategi, kompetanseplanlegging, å implementere tiltak, og evaluering og oppfølging – skal henge saman:

7.3 Høva i kommunen

7.3.1 Kommunesamanslåing

I samband med kommunesamanslåinga vart det etablert eit prosjekt for etableringa av Alver barnevernsteneste. Prosjektet omhandla mellom anna organisering av den nye tenesta. Det blei vald ein spesialistmodell med spesialiserte funksjonar – mottak og undersøking, tiltak, familierettleiing og fosterheim. Samstundes blei det etablert ein stab med ressursar fristilt frå oppfølging av barnevernssaker. Det blir i intervju vist til at dette arbeidet gjerne blir prioritert i ein hektisk kvardag, noko som kan gå utover andre viktige oppgåver som samarbeid med andre tenester, tidleg innsats og internt utviklingsarbeid. Delvis på bakgrunn av dette blei stillingane fagleiar og samarbeids- og nettverkskontakt etablert og organisert i stab.

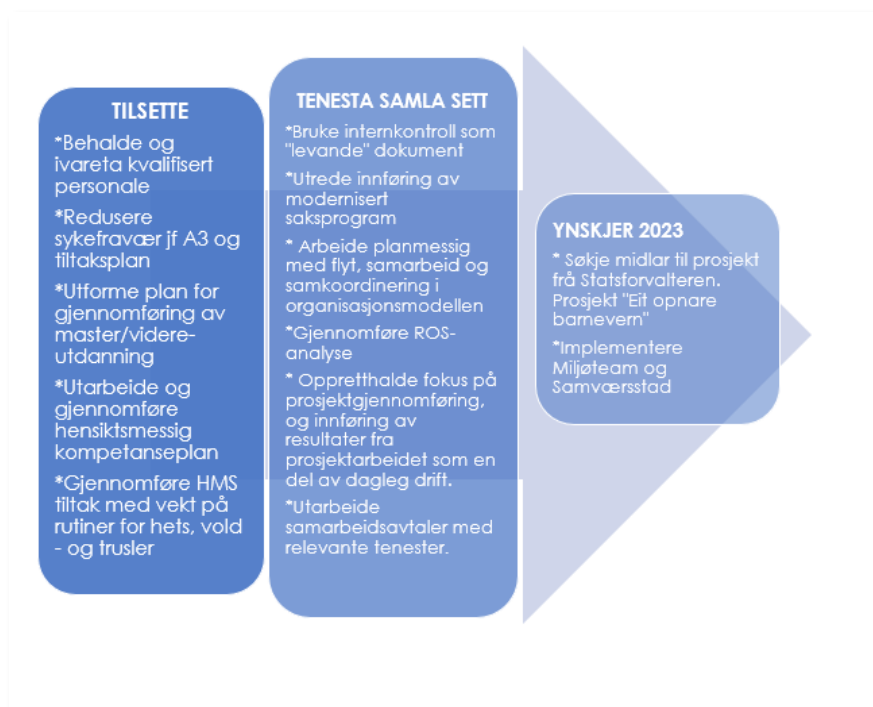
Det blir vist til at flyten mellom tenestene er viktig i spesialistmodellen. Barnevernstenesta har arbeida mykje med flyten. Det blir opplevd at denne fungerer betre no, samstundes som det er noko ein må oppretthalde fokus på.

Organiseringa av tenesta blir jamleg teke opp i leiargruppa og AMU. Vidare blir det vist til at pandemien har vore utfordrande knytt til å utvikle eit felles organisasjonsmiljø i den nye barnevernstenesta. Det har ikkje blitt gjort ei heilskapleg kartlegging av organisasjonskultur og organisasjonsmiljø etter samanslåinga.

7.3.2 Rutinar og prosessar for strategiar og tiltak

Barnevernstenesta opplys at strategiar og tiltak hovudsakeleg blir utarbeid i barnevernet sine etablerte fora. Dette er leiarmøte, leiarsamlingar, L-AMU, avdelingsmøter, fagsamlingar. Desse arenaene blir skildra nærmare i del 7.3.6. I tillegg er staben i barnevernet tett involvert i dette arbeidet. Barnevernet deltek vidare i ulike prosjekt- og utviklingsarbeid kor det blir utarbeida strategiar og tiltak. Til dømes er barnevernet involvert i arbeidet med å etablere ein førebyggjande plan for Alver kommune, og har gjennomført eit prosjekt knytt til iverksetjing av tiltak i barnevernstenesta.

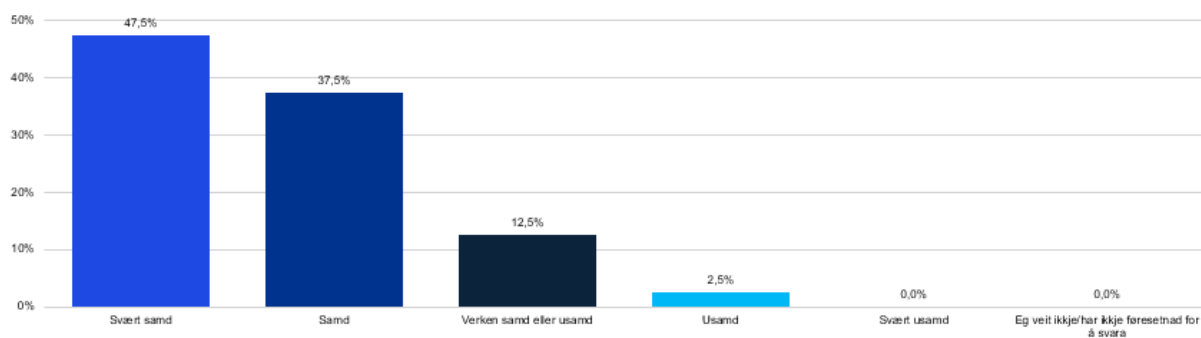
Barnevernstenesta hadde i perioden 2019-2021 ein strategisk plan. Planen bestod av to målområde (personale og faglig utvikling), med totalt 9 mål. Innanfor kvart mål var det definert tiltak, samt ansvar for og gjeldande tidsrom for det enkelte tiltak. Det opplyst i tilstandsrapport 2022 at denne planen var eit viktig verkemiddel i samanslåingsprosessen til Alver kommune, men at det ikkje er eit naudsynt dokument vidare. Andre tiltak som kompetanseplan, internkontroll, rutinar og sjekklistar erstattar strategisk plan. Samstundes sett barnevernstenesta årlege mål/fokusområde, samt vurderer og reviderer strategiar og tiltak årleg som ein del av internkontrollen. Fokusområda for 2023 er inkludert i figuren under.

Figur 28: Fokusområde 2023, Tilstandsrapport 2022

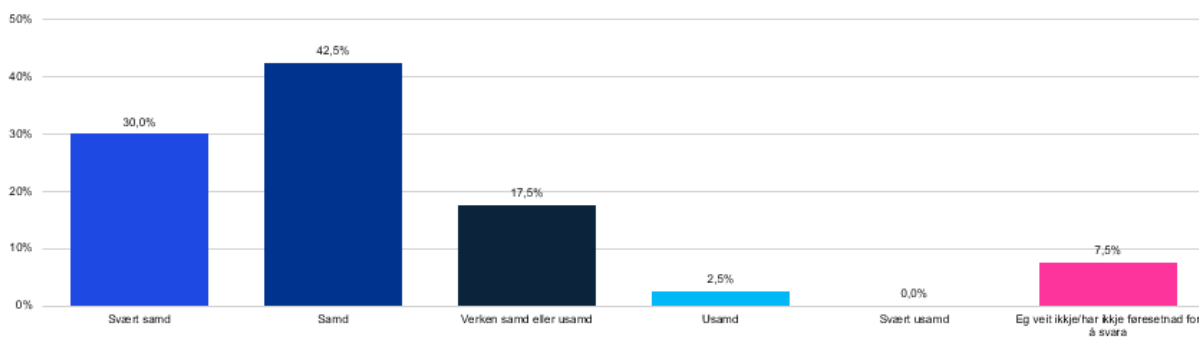
Spørjeundersøkinga vår viser at eit betydeleg fleirtal av tilsette svarer at det finst føremålstenlege rutinar og prosessar for å lage strategiar og tiltak i barnevernstenesta. Vi har vidare spurt om dei tilsette har kjennskap til kor dei finn rutinar og prosedyrar for sine arbeidsoppgåver. Heile 97,5 % er anten samd eller svært samd i dette.

Det er noko meir potensial for forbetring når det gjelder korleis ein skal gå fram for å melde avvik:

Figur 29: «Det er tydeleg for meg korleis eg skal gå fram for å melde avvik»

Det same gjelder å rapportera avvik i kommunens avvikssystem – her er det også noko forbetripotensial.

Figur 30: «Dersom det oppstår avvik, melder eg desse i kommunen sitt avvikssystem»

7.3.3 Internt samarbeid i barnevernstenesta

Det er etablert ein eigen møtestruktur i barnevernstenesta som skal sikre ein god informasjonsflyt og at dei tilsette er oppdatert og informert på vesentlege område. Møta er satt opp til faste tider, med ein fast agenda og referatføring. Fylgjande møtefora er ein del av møtestrukturen i tenesta:

- ✓ Personalmøte annankvar månad
- ✓ Avdelingsmøter kvar eller annakvar
- ✓ Leiarmøte kvar tredje veke
- ✓ Fagmøter kvar andre veke
- ✓ Lokalt arbeidsmiljøutval (L-AMU) – Barnevernsleiar, plasstillitsvalte og verneombod
- ✓ Mottaksmøte - gjennomgang av innkomne meldingar
- ✓ Beslutningsmøte – brei drøfting av saker

Det er utarbeid fleire rutinar knytt til det interne samarbeidet i barnevernstenesta. Ei rutine omhandlar gjennomføring av beslutningsmøte, kor saker kan drøftast. Fleire rutinar omhandlar samhandlinga mellom avdelingane mottak og undersøking og tiltak. Vidare skildrar ei rutine fordeling av arbeidsoppgåver og ansvar mellom kontorfaglege og avdelingsleiarane.

Det er også utarbeid ei samarbeidsrutine med kommuneadvokatane, som hjelper barnevernet med rådgjeving og kompetanseheving. Sakshandsamar kan ta kontakt med kommuneadvokatkontoret etter avklaring med barnevernsleiar. Advokat hjå kommuneadvokatkontoret har faste kontordagar hjå barnevernstenesta.

7.3.4 Oppfølging frå kommunen

Tenesteleiar har månadlege oppfølgingsmøte med nærmaste leiar (kommunalsjef oppvekst). I tillegg har tenesteleiar møte med representantar frå Fedje og Austrheim kommune då Alver barnevernsteneste inkluderer desse kommunane. I desse møta orienterer tenesteleiar om viktige aktivitetar i barnevernstenesta. Tenesteleiar deltek også i leiargruppa i sektor oppvekst i Alver kommune. Tilstandsrapporten til barnevernstenesta handsamast årleg i kommunestyret, og tenesteleiar deltek og legg elles fram saker ved behov.

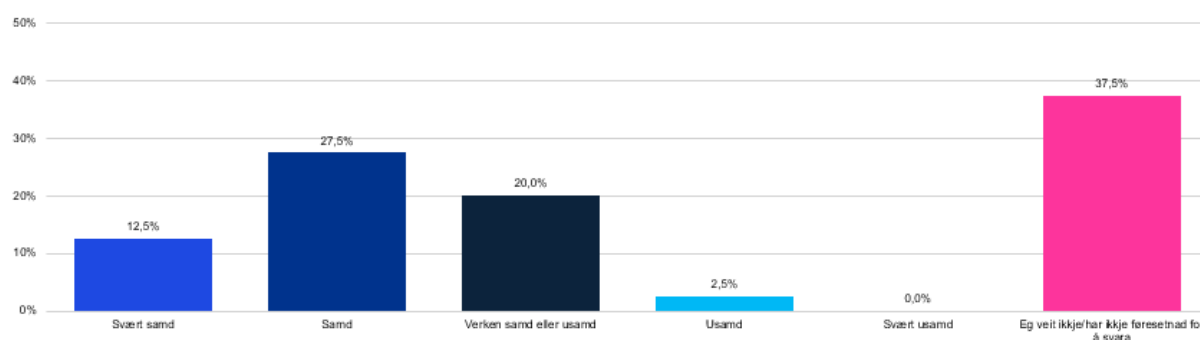
7.3.5 Oppfølging frå politikarar

Eit tema som går igjen blant barnevernstilsette, både i intervju og i opne svar i spørjeundersøkinga vi har sendt til tilsette, er at dei ved fleire høve har opplevd at kjent barnevernsmotstandar, nokre gonger saman med lokalpolitikarar i Alver, har deltatt i møter med familiar og forsøkt å påverke enkeltsaker.

Dette blir frå administrasjonens side opplevd som uheldig samanblanding av roller. Deira oppleving er også at dette gjer det også krevjande for forholdet mellom barnevernet og desse familiene det gjelder.

Eit anna tema som har blitt tatt opp er at fleire barneverntilsette opplever seg utsatt for harselering og hets gjennom kampanjar og i sosiale medier. Dette har gjort det krevjande å utføre jobben og har også påverka tilsettes helse negativt. Det blir sett på som sannsynleg at dette har vore ein påverkande faktor for det høge sjukefråværet.

Tilsette gir uttrykk for at kommunens rutiner for kva som er politikaranes og administrasjonens rolle er lite kjend. Dette er også eit av områda kor det er færrest tilsette i spørjeundersøkinga som er einig i eit ansvarsområdet er tydeleg. Det er verdt å merke seg at svært mange heller ikkje har føresetnad for å svare på dette.

Figur 31: «Fordeling av ansvar og roller mellom den politiske leiinga i Alver kommune og barnevernstenesta er tydeleg»

7.3.6 Internkontroll

Alver barnevernsteneste har oppretta eit eige internkontrollsystem som reviderast årleg. Internkontrollsystemet blir gått gjennom med alle nye tilsette. I dokumentet visast det til at internkontroll er systematiske tiltak som skal sikre at barnevernstenesta sine aktivitetar vert planlagt, organisert, utført og haldt ved like i samsvar med krav i eller i medhald av barnevernslova. Internkontrollsystemet i barnevernstenesta skal gjere det lettare å fylgje opp og kontrollere arbeidet som vert gjort. Barnevernsleiar har hovudansvar for å sørge for framdrift i internkontrollarbeidet og vil utøve det i samarbeid med avdelingsleiarar, tillitsvalte, verneombod og andre tilsette i tenesta.

Rutinar og retningslinjer for organisering av barnevernstenesta og utføring av arbeidsoppgåver er plassert i kvalitetssystemet. Rutinar skal sikre kvalitet og rettstryggleik til barn og foreldre. Rutinar skal også sikre dokumentasjon av arbeidet. Det visast til at kvalitetssystemet nyleg er innført, og at det står igjen eit arbeid med å implementere og gjere systemet kjent blant dei tilsette.

Internkontrolldokumentet inneheld ei oversikt over aktuelle lover samt informasjon om rettar, lover og forskrifter frå Bufdir. Sakshandsaming og vedtak skal knytast opp mot gjeldande lover, forskrifter og rundskriv. Barnevernstenesta har etablert rutinar, sjekklistar, malar og andre hjelpedokument for ulike fasar i ei barnevernssak for å sikre at tenesta arbeidar i tråd med regelverket. Alle tilsette har tilgang til VismaVeilederen og Lovdata, kor oppdaterte lover og forskrifter er tilgjengelig. Dei tilsette har sjølv ansvaret for å halde seg oppdatert. Samstundes informerast dei tilsette om oppdateringar i avdeling- og personalmøte samt elektronisk. VismaVeilederen sender også ut jamlege nyhendeletter per e-post.

Barnevernstenesta gjennomfører ikkje stikkprøver av gjennomførte saker.

Det visast i intervju til at Alver barnevernsteneste har ein spesialisert organisasjonsmodell, der ulike avdelingar er inne i ulike delar av ei sak. Ei utfordring med denne modellen kan vere at ein ikkje får innsikt i korleis saka som heilskap har fungert, og dermed kor relevant den einskilte avdeling sine

vurderingar og tiltak har vore i saka. Meir utstrakt læring og gjennomgang av saker på tvers blant dei som har vore involvert i saka opplevast å vere eit forbedringspotensiale.

Frå september 2022 er det etablert ei stilling som fagleiar i barnevernstenesta. Fagleiarstillinga har eit særskilt ansvar for internkontroll og kvalitetssikring av sakshandsaming. Fagleiar skal kontrollere og kvalitetssikre at barn og unge får den hjelpa dei treng og at det vert utført i samsvar med lovverk, forskrifter og gjeldande retningslinjer. Fagleiar har også ansvarsoppgåver knytt rapportering, utviklingsarbeid og rettleiing.

Det visast i internkontrolldokumentet til fleire tiltak som skal sikre internkontroll. Barnevernstenesta rapporterer kvartalsvis og halvårleg til statsforvaltaren samt årleg til SSB (KOSTRA). I tillegg utarbeider barnevernstenesta ein årleg tilstandsrapport. Føremålet med tilstandsrapporten er å informere kommuneleiinga om område og høve det er vesentleg at dei har kjennskap til. Knytt til sakshandsaming får sakshandsamar automatisk påminning om tidsfristar i saksprogrammet Familia. Vidare er det utarbeid rutinar og sjekklistar som skal nyttast. For å sikre kontinuitet i sakoppfølginga skal det rapporterast til avdelingsleiar kvar 3. månad. Det er også etablert fleire tiltak knytt til dei tilsette. Irekna tilgang til leiarstøtte og juridisk kompetanse, intern og ekstern rettleiing, systematisk opplæring av nye tilsette og ein fast møtestruktur.

Alver kommune nyttar Breiva til å gjere overordna-ROS⁹ og teneste ROS. Kvalitetssystemet skal knytast til å gjennomføre risikovurderingar på avdelingsnivå. Det er utarbeid felles styrande dokumentasjon for gjennomføring av ROS og risikovurderingar som gjeld for heile kommunen. Det har blitt starta opp eit arbeid med overordna ROS i oppvekst, samstundes som barnevernstenesta arbeidar med teneste-ROS.

Barnevernstenesta følgjer Alver kommune sine retningslinjer og system for melding av avvik. Avdelingane hadde i 2022 ein gjennomgang av korleis ein skal melde avvik. Dette var også tema på avdelingsmøte, leiarmøte og i L-AMU.

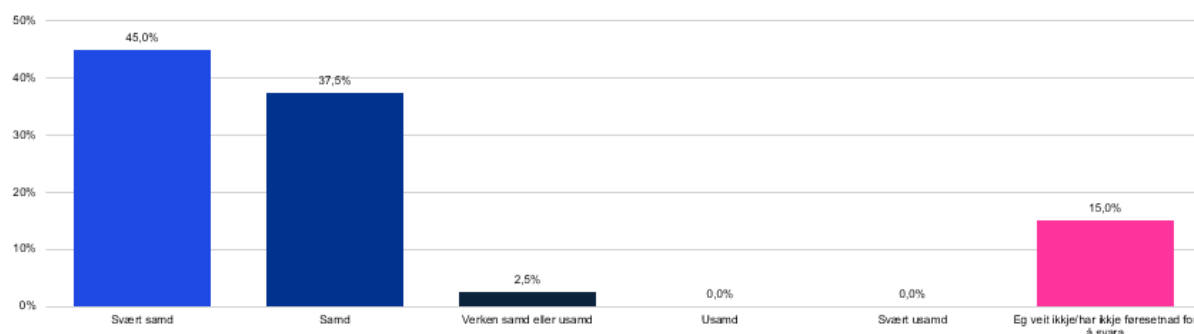
7.3.7 Implementering av lovendringar

Barnevernsreforma er i tilstandsrapport 2022 skissert som ei sentral utfordring for barnevernstenesta. Det visast til at alle paragrafar er endra, som følgje av dette er malar og rutinar revidert. Barnevernstenesta har gjennomført fagsamlingar knytt til barnevernsreforma, og har fokus på forståinga av innhaldet i barnevernsreforma. Kompetanseplanen for 2023 er tett knytt til implementering av barnevernsreforma. Til dømes skal barnevernstenesta utforme ein plan for gjennomføring av master og vidareutdanning (jamfør krav til master frå 2031) og utforme samarbeidsavtalar med relevante tenester (jamfør krav til samarbeid og samordning).

Det visast i tilstandsrapport 2022 til at barnevernsreforma flytta ei rekkje ansvarsområde frå stat til kommune. Til dømes gjennomfører barnevernet no samlingar og kurs for fosterforeldre. Det opplevast at tenesta har komme godt i gang med desse oppgåvene. Vidare har Alver barnevernsteneste i samband med implementeringa av barnevernsreforma gjennomført prosjektet «iverksetjing av eigne tiltak». Barnevernsreforma medfører eit større fagleg og økonomisk ansvar, irekna høgare eigenandel ved kjøp av institusjonsplassar og beredskapsheimar. Føremålet med prosjektet var at barnevernstenesta i større grad skal styre og kontrollere eigne tiltak i staden for å kjøpe tenester eksternt. Miljøarbeidarteam, oppretting av stad for gjennomføring av samvær og eigne beredskapsheimar for akutt plassering av eigne barn blei vurdert i prosjektet. Barnevernstenesta skal etablere eit miljøarbeidarteam og stad for gjennomføring av samvær. Miljøarbeidarteamet vil erstatte ein god del kjøpte tenester, og vil bidra til at barnevernet kan tilby eit meir heilskapleg tilbod. Beredskapsheimar skal utreiast nærmare i ei eiga utgreiing.

⁹ Risiko- og sårbarleiksanalyse

Eit betydeleg fleirtal av dei tilsette i barnevernstenesta meiner at det arbeidast godt med å implementere lovendingar, til dømes barnevernsreforma.

Figur 32: «Det arbeidast godt med å implementere lovendingar, til dømes barnevernsreforma.»

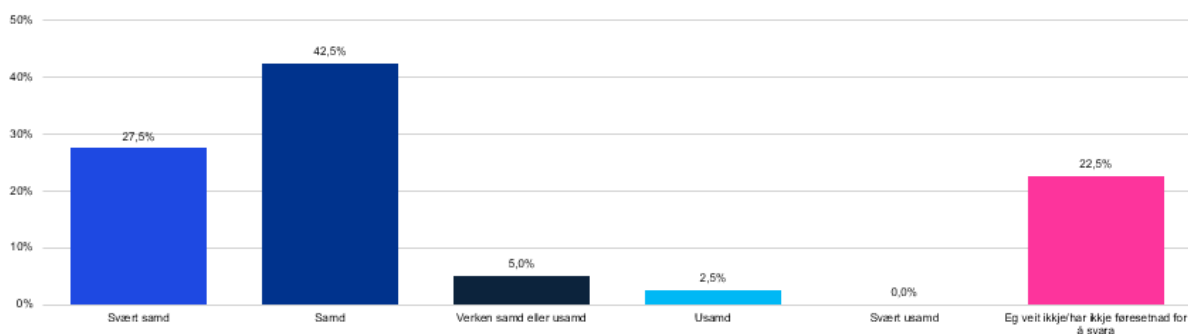
7.3.8 Rettsutvikling

Det blir vist i intervju til at barnevernet fylgjer tett med på rettsutviklinga innan barnevernsområdet. I tillegg blir det sendt ut relevante nyhende frå Visma rettleiaren. Det blir vist til at EMD-dommane har blitt diskutert i barnevernet, og at lærdom frå desse dommane har blitt inkludert i barnevernet sine prosessar. Rutinar for samvær og tilbakeføring blir her trekt fram som eit døme. Det har også blitt gjennomført ei storsamling for fosterforeldre med EMD-dommane som hovudtema. Her blei det diskutert korleis ein kan tenkje nytt rundt samvær og tilbakeføring etter EMD-dommane.

Rettsutvikling er integrert i barnevernstenesta sin kompetanseplan for 2021-2022. I høve årsplan for kompetansetiltak 2022 skal kommuneadvokatane ha tre gjennomgangar knytt til juridiske problemstillingar i barnevernlova, med fylgjande tema:

1. Statsforvaltar sitt tilsyn med undersøkingar, utforming av vedtak og klagehandsaming
2. Teieplikt, innsyn, meldeplikt og avvergeplikt
3. Oppsummering av saker som har vore i nemnd/rett (irekna lærepunkt og behov for å justere praksis) og krav i EMD knytt til fastsetting av samvær, tilbakeføring og adopsjon

Eit fleirtal av dei tilsette i barnevernstenesta meiner at barnevernstenesta nyttar kunnskapen om rettsutviklinga, t.d. EMD-dommane mot Norge, i internt utviklingsarbeid

Figur 33: «Barnevernstenesta nyttar kunnskapen om rettsutviklinga, f.eks. EMD-dommane mot Norge, i internt utviklingsarbeid»

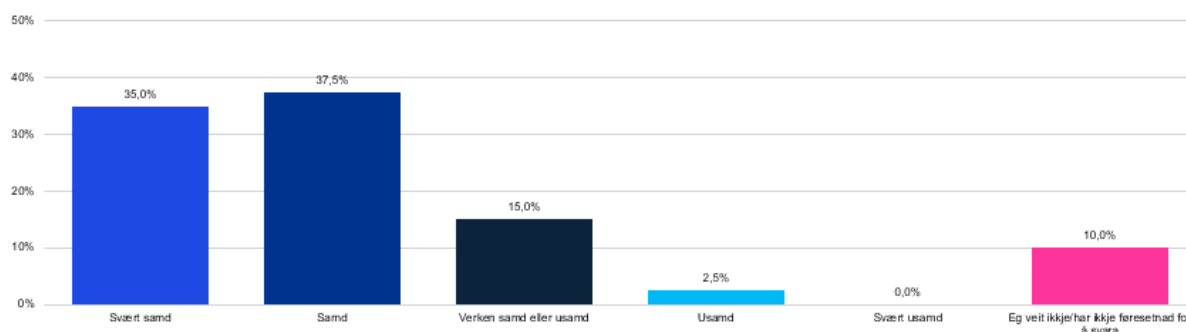
7.3.9 Evaluering og læring

Barnevernstenesta viser i tilsendt dokumentasjon til at rettleiing av tilsette er ein viktig arena for evaluering og læring. Det blir gjennomført individuell rettleiing med næraste leiar kvar eller annakvar veke. Rettleiinga har hovudfokus på saksrettleiing. Rettleiingsbehov utformast i samråd mellom tilsett og leiar. Kommuneadvokat er tilgjengelig for rettleiing knytt til juridiske spørsmål. I tillegg hjelper fagleiar og psykolog.

Alver barnevernsteneste har ikkje utført brukarundersøking per februar 2023. Barnevernstenesta opplyser i tilstandsrapport 2022 at dei er positive til å gjennomføre dette i framtida. Samstundes har det blitt utført brukarundersøkingar knytt til prosjektet om fosterheim. Vidare nyttast andre verkemiddel som korte tilbakemeldingsskjema i samband med ulike arrangement for å hente innspel frå brukarane. Barnevernstenesta har nyleg etablert og teke i bruk eit eigenprestasjonsskjema for foreldre. Her kan foreldra uttrykke seg om kontakta med barnevernet, barnet og eiga utvikling som forelder. Barnevernstenesta opplys at det står igjen eit arbeid med å integrere skjemaet i barnevernet si verksemd.

Tilsette vert vidare bede om å komme med forbettringsforslag i avvikssystemet, L-AMU og i den einskilde avdeling.

Spørjeundersøkinga KPMG har hatt ute blant dei tilsette visar at erfaringsutveksling, utvikling og læring er eit område kor det ein opplever å ha eit forbettringspotensial:

Figur 34: «Erfaringsutveksling, utvikling og læring blir prioritert i mi avdeling.»

7.3.10 Kompetanse og rettleiing

Alver barnevernsteneste har samla 42 årsverk fordelt på 49 tilsette (inkludert Austrheim og Fedje). Det kjem fram av tilstandsrapport 2022 at alle tilsette unnateke ein (som har anna grunnutdanning men master i barnevern) har grunnutdanning som barnevernspedagog eller sosionom. 19 av dei tilsette som arbeidar direkte opp mot barn og familiar har diverse vidareutdanningar (inkludert master i barnevern). Meir enn halvparten av dei tilsette som arbeidar direkte med barn og familiar har meir enn 10 års ansiennitet frå barnevernet. Dei resterande med unntak av to har meir enn fem års erfaring frå relevant arbeid innan barnevern. Familierettleiarane har relevant vidareutdanning knytt til rettleiing generelt og spesifikke kunnskapsbaserte intervensjonar og terapiar. Psykolog har norsk lisens som helsepersonell, og over 15 års erfaring innan kommunalt barnevern. Det er utarbeid stillingsinstruksar for alle stillingane i tenesta.

Det kjem fram av internkontroll 2022-2023 at nye tilsette får ein eigen oppfølgingsplan, samt alle relevante skriv, rettleiarar og planverk. Det er etablert ei eiga sjekkliste for oppfølginga av nye tilsette. Det er vidare etablert ein mal for medarbeidersamtalen, som gjennomførast med alle tilsette.

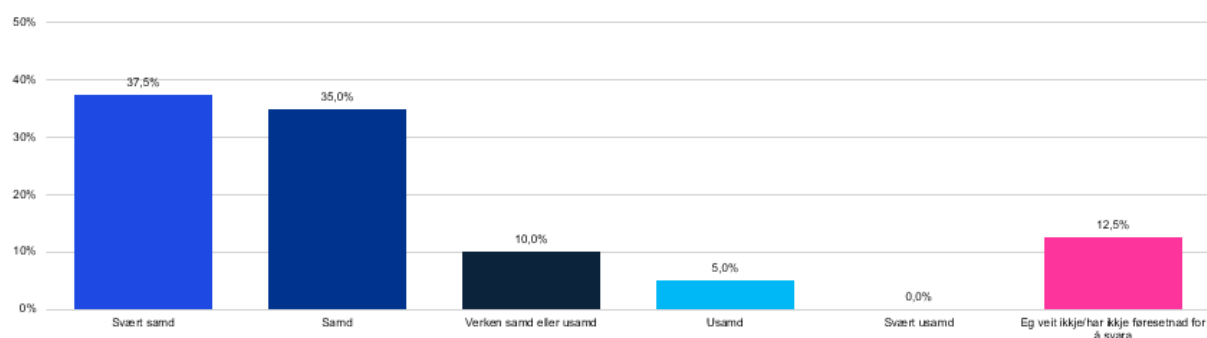
Alver kommune har ein strategisk kompetanseplan for perioden 2020-2022. Denne er forankra i kommunen sin arbeidsgjevarstrategi. Kompetanseplanen skildrar ulike læringsarenaer og korleis ein skal arbeide med strategisk kompetanseutvikling i Alver kommune.

Barnevernstenesta har ein eigen kompetanseplan for tenesta som rullerast årleg i samarbeid mellom leiing, L-AMU og eit utval tilsette. Planen inneheld kompetansen den enkelte medarbeidar bør inneha, kompetanse tenesta samla sett bør inneha og kompetanse den enkelte avdeling må ha tilgang til. Fleire tilsette deltek i vidareutdanningar gjennom Bufdir. I 2022 hadde barnevernet fokus på analyse- og vurderingsferdigheiter, juridiske tema, barn si utvikling og barn utsett for overgrep.

Det blir vist i intervju til at arbeidet med master og vidareutdanning vil vere utfordrande for barnevernstenesta. Tilsette skal her ta vidareutdanning samstundes som ein skal drifte tenesta. Det vil bli lite rom til andre kompetansehevande aktivitetar. Barnevernstenesta har kartlagt dei tilsette sine ynskjer, og skal som nemnt i del 7.3.6 utforme ein plan for gjennomføring av master og vidareutdanning.

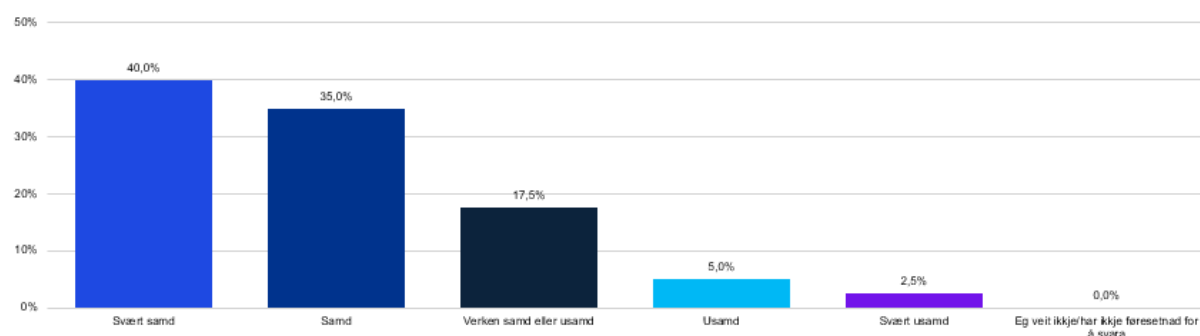
Når det gjeld dei tilsette sin oppleving av eiga kompetanse, svarar dei aller fleste tilsette i spørjeundersøkinga at dei opplever å ha tilstrekkeleg kompetanse til å løyse sine oppgåver på ein forsvarleg måte. Heile 92,5% meiner det.

Svara er også jamt over positive det gjelder korleis barnevernet arbeidar systematisk med kompetanse, men her med noe meir «ueinigheit».

Figur 35: «Det arbeidast systematisk med kompetanse (t.d. kartlegging av kompetanse, kompetanseheving og rekruttering) i barnevernstenesta.»

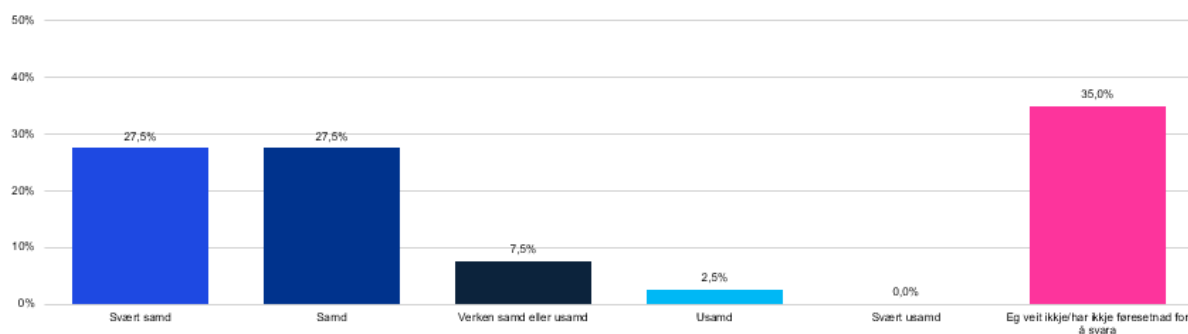
Et betydelig fleirtal av tilsette i barnevernet er fornøyd med rettleiinga dei mottar. Vi ser også at det er noko forbetningspotensial når det gjelder å rettleia dei tilsette i rollen, då det her også er eit mindretall av tilsette som meiner dei har behov for rettleiing.

Figur 36: «Eg opplever at eg har fått tilstrekkeleg rettleiing i mi rolle.»

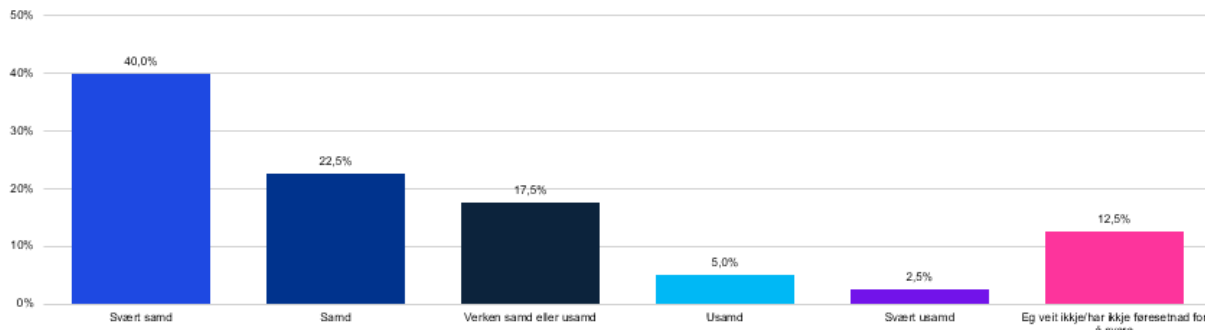
7.3.11 Kapasitet

Manglande bemanning blir opplevd å vere ein stor risiko for barnevernstenesta. Dette kan skape utfordringar knytt til å løyse lovpålagte oppgåver. Til dømes, om ein manglar to tilsette på tiltak, har ein i realiteten ikkje sakshandsamar i 40 saker. Sjukefråværet i tenesta varierer over tid og mellom avdelingar, og er til dels høgt. Barnevernstenesta har for tida ekstra fokus på sjukefråvær. Dette vil også fylgjast tett opp i tida framover. Samstundes er det noko gjennomtrekk i tenesta. Barnevernstenesta har fokus på å lyse ut stillingar raskt og få inn tilsette så fort som mogleg når det er behov for ekstra kapasitet. Fram til nyleg har det vore godt med søkjarar når stillingar blir lyst. Dette har blitt meir utfordrande etter at Bergen kommune auka grunnlønna. Samstundes medfører sjukefråvær og gjennomtrekk eit ekstra arbeidspress og slitasje på dei tilsette.

Figur 37: «Eg har moglegheit til å gjere tilstrekkelege undersøkingar før det fattast vedtak i ei sak.»

Dei tilsette er noko meir pessimistiske når det gjelder barnevernstenestas samla kapasitet til å løyse lovpålagte oppgåver på ein god måte.

Figur 38: «Barnevernstenesta har samla sett tilstrekkeleg kapasitet til å løyse lovpålagte oppgåver på ein god måte.»

7.4 Vurderingar

Det er vår overordna vurdering at barnevernet hovudsakleg har god kontroll på sentrale prosessar og blir styrt på ein heilskapleg og føremålstenleg måte. Svara i spørjeundersøkinga tyder på at dei tilsette er rimelege samstemte i at tenesta blir styrt på ein god måte og i tråd med sentrale lovkrav. Nesten alle tilsette i barnevernstenesta (97,5 %) seier dei har kjennskap til kor rutinar og prosessar for arbeidsoppgåvene deira er. Denne einigheita er sjeldan høg samanlikna med mange andre verksemdar.

Forbetringsområder vi har identifisert ved å ta utgangspunkt i god praksis for styring, knyt seg til ulike delar av styringshjulet. Vi går nærmare inn på desse nedanfor.

Eit betydelig fleirtall av tilsette i barnevernet er nøgd med rettleiinga de mottar. Vi ser også at det er noko forbettringspotensial når det gjelder å rettleia dei tilsette i rollen, då det her også er eit mindretall av tilsette som meiner dei har behov for rettleiing.

Fleire tilsette meiner at arbeidspresset er for høgt og kapasiteten for låg. Å få ned sjukefråveret vil vere eit nødvendig verkemiddel for å halde kapasiteten på eit jamnare nivå. Årsaker til sjukefråveret bør difor kartleggjast og det bør utformast tiltak. Å få ned sjukefråveret har vært et fokusområde sidan barnevernets Fokusplan for våren 2023 og det er viktig at det er fortsatt fokus på dette. Det er også ein moglegheit for at når det blir ein tydelegare organisering av det førebyggjande arbeidet, så kan dette ha effektar som avlastar barnevernet på lengre sikt. Analysen til Kommunebarometeret viser også at kommunen ligg lågt på utgifter til førebygging, helsestasjon og skulehelseteneste per innbyggjar 0-5 år. Eit føremål med det førebyggjande arbeidet er at fleire saker skal løysast på et lågare nivå, før dei kommer til barnevernet, noko som kan avlaste barnevernet på sikt. Fleire tilsette i barnevernet opplever i tillegg hets og trakassering. Vi meiner også at kommunestyret bør diskutere tiltak for å redusere hets mot dei tilsette i barnevernet, noko som kan bidra til å redusere slitasjen på dei tilsette.

Det er vår vurdering at barnevernet har føremålstenlege rutinar og prosessar for å lage strategiar og tiltak. Vi ser noko potensial for forbetring når det gjelder kompetanseplanlegginga, som vi diskuterer nærmare nedanfor.

Vår vurdering er at det er forbettringspotensial når det gjelder det interne samarbeidet i tenesta, mellom anna mellom avdeling for familierettleiing og dei andre avdelingane. Disse avdelingane arbeider noko ulikt, har ulike tidsfristar og også to forskjellige sakshandsamingssystem, noko som skaper ekstra behov for at både tilsette og leiarar samhandlar godt med resten av tenesta. Det er vår vurdering at barnevernet fortsatt har ein veg å gå for å få avdeling for familierettleiing fullt integrert i barnevernet.

Ein ekstra grunn til å sikre en god flyt mellom desse avdelingane er at det er viktig å skape ein god overgang mellom den som utgreier og den som skal følge opp tiltak om rettleiing. Nye sakshandsamarar trengjer tid til å bli kjent med familiane, og familiane kan også være usikre i møte med ny sakshandsamar. Gode overgangar mellom sakshandsamarar er eit forbettringspotensial, noko samtaler med foreldra også underbygger.

Det er vår vurdering at barnevernet i hovudsak har føremålstenlege prosessar for internkontroll, og at fagleiarar ansvar for internkontroll er tydeleg. Vi meiner at andre former som internkontroll, som stikkprøver, kan vurderast som eit supplement til eksisterande kontrollfunksjonar. Stikkprøvekontrollen kan innrettast mot fokusområder, t.d. korleis foreldre blir følgt opp i konkrete saker.

Det er vår vurdering at barnevernet arbeider systematisk med å implementere barnevernsreforma.

Det er vår vurdering at kommunen følgjer tett med på rettsutviklinga innan barnevernsområdet. EMD-dommane har blitt diskutert i barnevernet, og vi observerer at lærdom frå desse dommane har blitt inkludert i barnevernet sine prosessar. Vi ser på det som positivt at det har blitt gjennomført ei storsamling for fosterforeldre med EMD-dommane som hovudtema. Rettsutvikling er eit av fleire tema som er integrert i barnevernstenesta sin kompetanseplan for 2021-2022.

Vår vurdering er at erfaringsutveksling, utvikling og læring er eit område kor dei tilsette opplever at det fins eit forbettringspotensial. Dette er typisk den delen av styringshjulet verksemdar synst det er mest krevjande å følgje opp, fordi lærings- og evalueringsaktivitetar kan opplevast å kome i kontakt med dagleg drift. Barnevernet bør likevel finna rom for å prioritera læring og evaluering.

Vår vurdering er at arbeidet med kompetanse kan gjerast enda meir systematisk. Barnevernet bør ha som mål å rekruttere ein eller fleire eigne juristar. Det finnst krav til kompetanse den enkelte bør inneha, ei oversikt over kva slags kompetanse tenesta har per tid, og ein plan for kompetanseheving hjå dei tilsette. Dette er positivt. Når det gjeld kva slags kompetanse tenesta saknar og framtidige behov i samband med rekruttering, så finnst det ikkje ei like klar analyse (til dømes ei GAP-analyse). Dette kan vere hensiktsmessig i arbeidet framover.

Tilsette i barnevernet meiner å oppleve innblanding frå lokale politikarar i enkeltsaker. Vi vurderer dette som svært uheldig. Vi har berre fått saken belyst frå barnevernet sin side, og har ikkje hatt tid til å gå inn i sakene det gjelder, i djupna. Kommunen bør etter vår vurdering tydeleggjere kva som er politikaranes roller og ansvar, og kva som er barnevernets roller og ansvar, slik at barnevernet kan gjere faglege uavhengige vurderingar i tråd med lova.

8. Tilrådingar

Forvaltningsrevisor har gjennom undersøkingane vurdert høva i barnevernstenesta. Basert på undersøkingane vi har gjort tilrår vi Alver kommune å sette i verk fylgjande tiltak.

Vi tilrår barnevernet i Alver kommune å:

1. Ha fortsatt kontinuerlig fokus på kva som er årsakene til sjukefråværet og korleis det kan reduserast.
2. Barnevernet bør arbeide vidare og systematisk med i kva grad informasjonen foreldre får er tilstrekkeleg, lett å forstå og om den kjem til rett tid.
3. Innhente tilbakemeldingar fra brukarar på ein meir systematisk måte, t.d. gjennom ein brukarundersøking. Barnevernstenesta bør spesielt vurdere korleis dei kan auke innsatsen for å innhente tilbakemeldingar frå foreldre.
4. Arbeide endå meir strategisk med kompetanseutvikling og rekruttering, mellom anna karteleggje avvik mellom dagens kompetanse og kompetansebehov framover, noko som bør reflekterast i planar for kompetanseutvikling, rekruttering og den tilsette sine utviklingsmål.

Følgjande anbefalingar råkar sterkt barnevernet, men ansvaret er plassert hjå kommunen som heilheit:

5. Tydeleggjere kven som er koordinerande instans for det førebyggjande arbeidet.
6. Tydeleggjera forholdet mellom politikarar og tenestepersonell i barnevernet, slik at barnevernet får ivaretatt sine pliktar etter lova og faglege uavhengigheit.
7. Ta opp hets av tilsette i barnevernstenesta som ei eiga sak i kommunestyret, og også diskutere tiltak som kan motverke dette.

9. Fråsegn frå kommunedirektøren

Kommunedirektørens kommentar til forvaltningsrevisjon av barnevern i Alver kommune

Kommunedirektøren viser til KPMGs rapport av oktober 2023 vedrørende forvaltningsrevisjon av barnevernstenesta i Alver kommune.

Vi ser at rapporten gir ein god skildring og eit god bilete av situasjonen i barnevernstenesta i Alver kommune. Alver kommune nyttar både tilsyns- og forvaltningsrevisjonsrapportar i forbetningsarbeidet. Rapporten syner at barnevernstenesta har arbeida godt over fleire år samstundes som rapporten er eit godt grunnlag for vidare forbetningsarbeid.

Vi er einige i rapportens konklusjonar og anbefalingar. Kommunen vil lage ein plan for å følgje opp desse.

Kommunedirektøren er særskilt uroa over hets av tilsette i barnevernstenesta som er omtala i rapporten. Det er sannsynleg at dette er ein av årsakene til det høge sjukefråværet i tenesta. Kommunen vil følge dette tett opp slik det kjem fram av anbefalinga.

Med vennleg helsing

Ørjan Raknes Forthun

Kommunedirektør

Vedlegg 1: Dokumentliste

Tidleg innsats

- ✓ Dokumentoversikt
- ✓ Informasjon samarbeids- og nettverkskontakt
- ✓ Samarbeidsavtale med NAV

Hjelpetiltak

- ✓ Dokumentoversikt
- ✓ Mal for dokumentasjon av samtaler med barn
- ✓ Rutine: Barnevern – iverksette aktuelle tiltak
- ✓ Mal: Enkeltvedtak
- ✓ Mal: Tiltaksplan
- ✓ Mal: Tilvising og mandat til avdeling for familieveiledning
- ✓ Rutine: Barnevern – økonomisk stønad
- ✓ Rutine: Barnevern – iverksetjing av besøksheimstiltak
- ✓ Rutine: Barnevern iverksetjing av oppdragstakarar
- ✓ Sjekkliste: Barnevern – vedtak om tilsynsførar ved samvær og uanmeldt tilsyn
- ✓ Sjekkliste: Barnevern – vedtak om besøksheim
- ✓ Sjekkliste: Barnevern – vedtak om familieråd
- ✓ Sjekkliste for familieråd
- ✓ Sjekkliste: Barnevern – vedtak om psykolog, miljøarbeider eller boligoppfølging
- ✓ Sjekkliste: Barnevern – vedtak om støtteperson
- ✓ Rutine: Barnevern – evaluering av tiltaksplan
- ✓ Mal: Evaluering av hjelpetiltak
- ✓ Rutine: Barnevern – institusjonsplasseringar
- ✓ Rutine: Barnevern – ettervern
- ✓ Rutine for avslutning av sak
- ✓ Sjekkliste for avslutning av sak
- ✓ Sjekkliste for sak til Fylkesnemnda

Akuttvedtak

- ✓ Dokumentoversikt
- ✓ Akutte vurderingar i barnevernstenesta
- ✓ Sjekkliste akuttplassering
- ✓ Mal – logistikkplan

- ✓ Rutine for undersøkelse ved mistanke om vold-overgrep
- ✓ Sjekkliste for familieråd
- ✓ Sjekkliste for akuttarbeid
- ✓ Mal – melding om mogeleg straffbart forhold
- ✓ Mal – Akuttvedtak
- ✓ Nyttige lenker for akuttarbeid og undersøkelsesarbeid
- ✓ Rutine – Vurdering av meldingar
- ✓ Rutine – Mottak av munnleg melding
- ✓ Sjekkliste - Mottak

Samvær og tilbakeføring

- ✓ Dokumentoversikt
- ✓ Rutinar for avdeling Fosterheim
- ✓ Mal for samtale med born i fosterheim
- ✓ Mal for barnets/ungdommens historie
- ✓ Mal for tilsynsførarrapport
- ✓ Eigenprestasjonsskjema
- ✓ Nettverkskart
- ✓ Mal for oppfølgingssamtale med foreldre
- ✓ Rutinar for vurdering av samvær
- ✓ Mal for vurdering av samvær
- ✓ Sjekkliste for vurdering av samvær
- ✓ Mal for vurdering av tilbakeføring
- ✓ Rutine for vurdering av gjenforening
- ✓ Sjekkliste for vurdering av gjenforening
- ✓ Fosterhjemsrapport

Ottemeldingar

- ✓ Dokumentoversikt
- ✓ Oppskrift opprette melding i Familia
- ✓ Sjekkliste mottak
- ✓ Gjennomgang av melding
- ✓ Vurdering av meldingar
- ✓ Rutine – mottak av søknad
- ✓ Rutine – mottak av munnleg melding, inkl. privatomeldar
- ✓ Rutine – skriftlege meldingar
- ✓ Rutine – henlagte meldingar der barnet ikkje er klient
- ✓ Mal – tilbakemelding til melder på mottatt melding

Styring av barnevernstenesta

- ✓ Dokumentoversikt
- ✓ Tilstandsrapport 2022
- ✓ Tilsynsrapport fra Statsforvaltaren i Vestfold – oppfølging av fosterforeldre og barn i forsterheim
- ✓ Internkontroll 2022-2023
- ✓ Kompetanseplan 2021-2022
- ✓ Strategisk plan 2019-2021
- ✓ Delgasjonsskriv avdelingsleiarar barnevern
- ✓ Stillingsinstruksar
- ✓ Mal for agenda leiarmøte og L-AMU møte
- ✓ Rutine beslutningsmøte
- ✓ Samarbeidsrutine kommuneadvokatane
- ✓ Fordeling arbeidsoppgåver leiarar og kontorfaglege
- ✓ Rutine barnevern – flyt overføring MU til TI
- ✓ Sjekkliste for overføring av saker frå MU/TI til omsorg
- ✓ Retningslinjer ved innsynssaker
- ✓ Rettleiing for behandling av innsynskrav
- ✓ Rutine barnevern – oppstart av AFF
- ✓ Rutine fagleiar Alver barnevernsteneste
- ✓ Rutine psykolog Alver barnevernsteneste
- ✓ Eksempel på utlysingstekst
- ✓ Sjekkliste og oppfølgingsprogram nyttilsett
- ✓ Mal medarbeidersamtale
- ✓ Prosjekt «saman om å støtte barns utvikling i fosterhjem»
- ✓ Prosjekt plan for førebyggjande arbeid oppvekstreforma Alver kommune
- ✓ Prosjekt universell familieveiledning

Kontakt oss

Harald Sylta

Partner

T +47 40 63 96 66

E harald.sylta@kpmg.no

Tommy Knutsen

Prosjektleder

T +47 980 78 648

E tommy.knutsen@kpmg.no

kpmg.no

Alver kommune
v/ordfører
Postboks 4
5906 Frekhaug

Knarvik, 3. oktober 2023

Avklaring om ressursar knytt til gjennomføring av strøyming av kontrollutvalsmøta i Alver

I Alver kommune sitt politiske reglement, gjeldande frå oktober 2023 står det; «Møte i kommunestyret, formannskapet og utvala skal i hovudsak strøymast.»

Kontrollutvalssekretariatet i Region Nordhordland IKS (RNI) er, gjennom selskapsavtalen, kontrollutvalet i Alver sitt sekretariat. Kontrollutvalssekretær fungerer som kontrollutvalet sin administrasjon, rådgjevar og protokollfører, og har mange roller i møta. At kontrollutvalssekretæren også skal gjennomføra strøyminga av møta sjølv, og sørgja for at denne til kvar tid verkar, er ikkje realistisk. Sekretariatet har undersøkt med andre kontrollutvalssekretariat som har erfaring med strøyming, og alle får hjelp til å gjennomføra denne tekniske oppgåva.

Dersom kontrollutvalet skal strøymast ser me føre oss to moglege løysingar for Alver kommune:

1. Alver kommune stiller med ein tilsett som gjennomfører alle oppgåvene knytt til strøyming av kontrollutvalsmøta. Kontrollutvalssekretær sender over sakliste til vedkommande, som set opp kommune-TV manuelt, og er med i møta for å gjennomføra strøyminga.
2. Alver betaler for ein ekstra tilsett frå RNI som er med i møta og gjennomfører strøyminga. Denne løysinga føreset at RNI får lisens på, og naudsynt opplæring i, systemet Alver nyttar til strøyming. Det føreset også at det er tilrettelagt godt for den tekniske gjennomføringa, og at dette er rett fram å bruka for sekretariatet.

Det vil vera knytt ekstra kostnader til begge løysingane. I første løysing må ein tilsett i Alver gjennomføra oppgåva med den timebruken som er naudsynt. I den andre løysinga må Alver kommune betala for timane den RNI-tilsette brukar på å leggja inn saklister i systemet, setja det opp på staden og delta i møta for å gjennomføra strøyming. Det må reknast minimum 7 arbeidstimar per møte. Kontrollutvalet har normalt 6 møte per år. Alver kommune må då normalt betala for ca. 42 timar á 900 kr, om lag 37 800 kr per år, for å få gjennomført oppgåvene knytt til strøyming av kontrollutvalsmøta, dersom RNI skal gjera dette.

Formelt er det kommunestyret sitt ansvar å sørge for at kontrollutvalet får sekretariatbistand som tilfredsstiller utvalet sitt behov (kommunelova § 23-7, første ledd).

Dette konkrete spørsmålet om strøyming, gjeld kun å finna ei tenleg løysing som syt for at det nye regelverket kommunestyret har vedteke vert følgt opp.

Det mest hensiktsmessige er gjerne at ordfører ber rådmannen om å syta for at kontrollutvalet får dei ressursane som trengs til strøyming av møta, og at kommunestyret vert orientert om saka.

Me ber om ei rask avklaring på kva løysing Alver kommune ynskjer for å løysa oppgåvene knytt til strøyming av kontrollutvalsmøta for perioden 2023 - 2027. Første planlagde kontrollutvalsmøte etter konstituering er 14. november 2023.

Med venleg helsing

Rune Heradstveit

Dagleg leiar Region Nordhordland IKS

Kopi: Kommunedirektør Ørjan Forthun Raknes